

ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนเอง ความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น
และความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ของผู้สูงวัยในชมรมไอพีพีวาย

ปริญญานิพนธ์
ของ
พรทิพย์ อนุชาติบุตร

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ
ตุลาคม 2546
ลิขสิทธิ์เป็นของ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนเอง ความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น
และความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ของผู้สูงวัยในชมรมไอพีพีวาย

บทคัดย่อ

ของ

พรทิพย์ อนุชาติบุตร

11 พ.ย. 2546

532110

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ

ตุลาคม 2546

11 พ.ย. 2546

พรทิพย์ อนุชาติบุตร. (2546). ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนเอง ความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น และความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ของผู้สูงวัยในชมรมไอพีพีวายุ. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประณต แก้วนิม.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1.) เพื่อศึกษาระดับการรับรู้ความสามารถของตนเอง ความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินตนเองของผู้เรียน และความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินของผู้สอน 2.) เพื่อศึกษาอำนาจในการทำนายความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินตนเองของผู้เรียนและความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินของผู้สอน โดยใช้ตัวแปรการรับรู้ความสามารถของตนเอง 3.) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนเองและความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น 4.) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นกับความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินตนเองของผู้เรียนและความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินของผู้สอน 5.) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินตนเองของผู้เรียน กับความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินของผู้สอน 6.) เพื่อเปรียบเทียบการรับรู้ความสามารถของตนเอง ความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินตนเองของผู้เรียน และความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินของผู้สอนของผู้สูงวัยในชมรมไอพีพีวายุที่มีอายุ, ระดับการศึกษา และประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้คอมพิวเตอร์แตกต่างกัน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือสมาชิกชมรมไอพีพีวายุรุ่นที่ 27-28 จำนวน 78 คน รวบรวมข้อมูลช่วงแรกโดยใช้แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว แบบสอบถามการรับรู้ความสามารถของตนเอง และแบบสอบถามความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น สำหรับช่วงที่ 2 ใช้แบบประเมินความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ จากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ค่าสถิติทดสอบ t (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ได้ผลการวิจัยดังนี้

1.) ผู้สูงวัยในชมรมไอพีพีวายุมีการรับรู้ความสามารถของตนเอง ความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินตนเองของผู้เรียน และความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินของผู้สอนในระดับมาก 2.) การรับรู้ความสามารถของตนเอง อธิบายความแปรปรวนของความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินตนเองของผู้เรียนและความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินของผู้สอนได้ร้อยละ 43 และ 21 ตามลำดับ 3.) การรับรู้ความสามารถของตนเองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความคาดหวังผลลัพธ์

ที่จะเกิดขึ้นที่ระดับนัยสำคัญ .05 4.) ความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินตนเองของผู้เรียนและความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินของผู้สอนที่ระดับนัยสำคัญ .05 5.) ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินตนเองของผู้เรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินของผู้สอนที่ระดับนัยสำคัญ .05 6.) ผู้สูงวัยในชมรมโอพีฟิฟายที่มีอายุ 45-54 ปีมีการรับรู้ความสามารถของตนเองสูงกว่า ผู้สูงวัยในชมรมโอพีฟิฟายที่มีอายุ 55-64 ปี และผู้สูงวัยในชมรมโอพีฟิฟายที่มีอายุ 65 ปีขึ้นไปที่ระดับนัยสำคัญ .05, ผู้สูงวัยในชมรมโอพีฟิฟายที่มีอายุ 45-54 ปีมีความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินตนเองของผู้เรียน และความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินของผู้สอนสูงกว่าผู้สูงวัยในชมรมโอพีฟิฟายที่มีอายุ 55-64 ปีที่ระดับนัยสำคัญ .05 7.) ผู้สูงวัยในชมรมโอพีฟิฟายที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีการรับรู้ความสามารถของตนเอง ความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินตนเองของผู้เรียน และความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินของผู้สอนไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ .05 8.) ผู้สูงวัยในชมรมโอพีฟิฟายที่มีประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้คอมพิวเตอร์มีการรับรู้ความสามารถของตนเอง ความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินตนเองของผู้เรียน และความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินของผู้สอนสูงกว่าผู้สูงวัยในชมรมโอพีฟิฟายที่ไม่มีประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้คอมพิวเตอร์ที่ระดับนัยสำคัญ .05

THE RELATIONSHIPS AMONG PERCEIVED SELF-EFFICACY, OUTCOME EXPECTANCY
AND COMPUTER ABILITIES OF OPPY CLUB'S ELDERLY MEMBERS

AN ABSTRACT
BY
PORNTIP ANUCHARTBUD

Presented in partial fulfillment of the requirements for the
Master of Arts degree in Developmental Psychology
at Srinakharinwirot University
October 2003

Porntip Anuchartbud.(2003).*The Relationships among Perceived Self - Efficacy, Outcome Expectancy, Computer Ability of OPPY club's Elderly Members*. Master thesis,M.Ed. (Developmental Psychology) Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee: Asst.Prof. Laddawan Krasamnat, Asst. Prof. Pranot Kaochim.

This research was conducted to study the following purposes: 1.) To study the level of perceived self - efficacy, outcome expectancy, computer ability according to learners' self - evaluation and computer ability according to instructor's evaluation; 2.) To study the power of predicting the computer ability according to learners' self - evaluation and computer ability according to instructor's evaluation through using the variable on perceived self - efficacy; 3.) To study the relationship between perceived self - efficacy and outcome expectancy; 4.) To study the relationship between outcome expectancy, computer ability according to learners' self - evaluation and computer ability according to instructor's evaluation 5.) To study the relationship between computer ability according to learners' self - evaluation and computer ability according to instructors' evaluation; 6.) To compare perceived self - efficacy, outcome expectancy computer ability according to learners' self - evaluation and computer ability according to instructors' evaluation of OPPY club's elderly members with different age,educational level and experience in learning computers.

The samples used in this study were 78 OPPY club's elderly members Batch No.27 - 28. There were two stages in collecting the data. Personal questionnaires, perceived self - efficacy questionnaires and outcome expectancy questionnaires were used for the first stage and computer ability evaluation forms were used for the second stage. After that, computer programs were applied to analyze the data. Statistics used in the analysis were Percentage, Mean, Standard Deviation, Regression Analysis, Pearson Product Moment Correlation Coefficient, t-test, One Way Analysis of Variance. The results of this study were as follows:

1.) The perceived self - efficacy, outcome expectancy, computer ability according to learners' self - evaluation and computer ability according to instructor's evaluation of OPPY club's elderly members were in the high level; 2.) The perceived self - efficacy was able to explain 43% and 21% of the variance in computer ability according to learners' self - evaluation and computer ability according to instructors' evaluation; 3.)

There was a positive relationship between perceived-self efficacy and outcome expectancy at significant level .05; 4.) There were positive relationships between outcome expectancy and computer ability according to learners' self – evaluation, and outcome expectancy and computer ability according to instructor's evaluation at significant level .05; 5.) There was a positive relationship between computer ability according to learners' self – evaluation and computer ability according to instructor's evaluation at the significant level .05 6.) OPPY club's elderly members with the age between 45 to 54 had higher perceived self – efficacy than those with the age between 55 to 64 and those with the age more than 65 at the significant level .05. ,OPPY club's elderly members with the age between 45 to 54 had higher outcome expectancy ,computer ability according to learners' self – evaluation and computer ability according to instructors' evaluation than those with the age between 55 to 64 at the significant level .05 7.) There was no significant difference between different education and perceived self – efficacy, outcome expectancy, computer ability according to learners' self – evaluation and computer ability according to instructors' evaluation of OPPY club's elderly members at the level .05 8.) OPPY club's elderly members with learning experience in using computers had higher perceived self – efficacy, outcome expectancy, computer ability according to learners' self – evaluation and computer ability according to instructors' evaluation than those with no learning experience at the significant level .05

ปริญญานิพนธ์

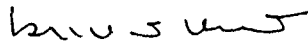
เรื่อง

ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนเอง ความคาดหวังผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น
และความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ของผู้สูงวัยในชมรมไอพีพีวาย

ของ

นางสาวพรทิพย์ อนุชาติบุตร

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

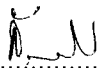

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร. นภาพร หะวานนท์)

วันที่ ๐๖ เดือน กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๖

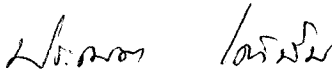
คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์

นภาพร

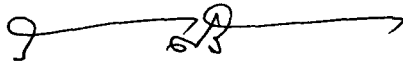
ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร)

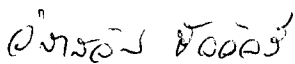
กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประณต คำนิม)

กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วัฒนา ศรีสัตย์วาจา)

กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(อาจารย์ ดร. วิลาสลักษณ์ ชั่ววัลลี)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร ประธานควบคุมปริญญานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประณต คำจิม กรรมการควบคุม ปริญญานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำ ตลอดจนตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเมตตาอย่างสูง ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้ นอกจากนี้ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประทีป จินนี อาจารย์สมเกียรติ ทิพย์ทัศน์ และ อาจารย์ชญานุช ลักษณะวิจารณ์ ที่ให้คำแนะนำ และเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ และที่สำคัญที่สุด ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ในภาควิชาจิตวิทยาพัฒนาการทุกท่าน ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชา ความรู้ตลอดระยะเวลาจนกระทั่งสำเร็จการศึกษา

ขอกราบขอบพระคุณ คุณสุธีรา จำลองศุภลักษณ์ ผู้จัดการอาวุโสแผนกฝึกอบรมชมรมไอ ฟีฟายที่ให้คำแนะนำ และอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล และขอกราบ ขอบพระคุณ สมาชิกชมรมไอฟีฟายรุ่นที่ 27-28 ทุกท่านที่ได้ให้ความช่วยเหลือตอบแบบสอบถาม เป็นอย่างดี

ขอขอบคุณเพื่อน ๆ นิสิตปริญญาโทในภาควิชาจิตวิทยาพัฒนาการ เพื่อน ๆ ในที่ทำงาน เพื่อน ๆ ที่มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย และทุกคนที่คอยช่วยเหลือให้กำลังใจเสมอมา

ที่สุดนี้ขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อสุวรรณ คุณแม่อังคณา อนุชาติบุตร และสมาชิกทุกคน ในครอบครัว ที่คอยให้การส่งเสริมสนับสนุนและเป็นที่กำลังใจด้วยดีมาโดยตลอด ผลแห่งความดีทั้งหมดยกเกิดขึ้นจากงานวิจัยในครั้งนี้ ขอมอบให้แก่ คุณพ่อ – คุณแม่ ผู้มีพระคุณทุกท่าน และบูรพ คณาจารย์ที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้ตั้งแต่ต้นจนถึงปัจจุบัน

พรทิพย์ อนุชาติบุตร

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ.....	1
	ภูมิหลัง.....	1
	ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	4
	ความสำคัญของการวิจัย.....	4
	ขอบเขตของการวิจัย.....	5
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	5
	ตัวแปรที่จะศึกษา.....	5
	นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
	นิยามปฏิบัติการ.....	7
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
	การรับรู้ความสามารถของตนเอง.....	9
	ความเป็นมาของการรับรู้ความสามารถของตนเอง.....	9
	✓ ความหมายของการรับรู้ความสามารถของตนเอง.....	10
	✓ ผลของการรับรู้ความสามารถของตนเอง.....	10
	ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ความสามารถของตนเอง.....	13
	พัฒนาการของการรับรู้ความสามารถของตนเอง.....	20
	✓ การวัดการรับรู้ความสามารถของตนเอง.....	23
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ความสามารถของตนเอง.....	25
	ความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น.....	27
	ความหมายของความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น.....	27
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น.....	27
	การรับรู้ความสามารถของตนเอง และความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น.....	29
	ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์.....	31
	ความหมายของความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์.....	31
	ความสามารถพื้นฐานในการใช้คอมพิวเตอร์.....	32
	ชมรมคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตสำหรับผู้สูงวัยโอพีฟิฟาย.....	34
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนเอง	
	และความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น.....	35
	ปัจจัยพื้นฐานบางประการที่มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ความสามารถของตนเอง	
	ความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นและความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์.....	37
	กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	40
	สมมุติฐานในการวิจัย.....	41

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3. วิธีดำเนินการวิจัย.....	42
การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	42
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	42
ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพของเครื่องมือ.....	46
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	47
การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	47
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	48
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	49
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์และแปลผล.....	49
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	49
5. สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	61
สังเขปความมุ่งหมาย สมมติฐาน และวิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	61
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า.....	63
อภิปรายผล.....	65
ข้อเสนอแนะ.....	69
บรรณานุกรม.....	71
ภาคผนวก.....	78
ภาคผนวก ก. จดหมายติดต่อขอความร่วมมือในการวิจัย.....	79
ภาคผนวก ข. แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย.....	83
ภาคผนวก ค. รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	92
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	94

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1. จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล.....	50
2. ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของการรับรู้ความสามารถของตนเอง ความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตาม การประเมินตนเองของผู้เรียน และความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตาม การประเมินของผู้สอนจำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล.....	51
3. ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนเอง กับความสามารถในการใช้ คอมพิวเตอร์ตามการประเมินตนเองของผู้เรียน และความสามารถในการใช้ คอมพิวเตอร์ตามการประเมินของผู้สอน.....	53
4. การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเพื่อทำนายความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตาม การประเมินตนเองของผู้เรียนโดยใช้ตัวแปรทำนายคือการรับรู้ความสามารถของตนเอง..	54
5. การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเพื่อทำนายความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตาม การประเมินของผู้สอนโดยใช้ตัวแปรทำนายคือการรับรู้ความสามารถของตนเอง.....	54
6. แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น กับความสามารถในการ ใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินตนเองของผู้เรียนและความสามารถในการใช้คอม พิวเตอร์ตามการประเมินของผู้สอน.....	55
7. ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนการรับรู้ความสามารถของตนเอง ความคาด หวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินตนเอง ของผู้เรียน และความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินของผู้สอน จำแนกตามอายุ.....	56
8. เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่การรับรู้ความสามารถของตนเอง ความคาดหวังผลลัพธ์ ที่จะเกิดขึ้น ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินตนเองของผู้เรียน และความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินของผู้สอนเป็นรายคู่ คือกลุ่มอายุ 45-54 ปี กลุ่มอายุ 55-64 ปี และกลุ่มอายุมากกว่า 65 ปีขึ้นไป.....	57
9. ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนการรับรู้ความสามารถของตนเอง ความคาด หวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินตนเอง ของผู้เรียน และความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินของผู้สอน จำแนกตามระดับการศึกษา.....	59
10. เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการรับรู้ความสามารถของตนเอง ความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินตนเองของผู้เรียน และความ สามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินของผู้สอนระหว่างผู้สูงวัยในชมรม ไอพีฟิวายที่มีตามประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้คอมพิวเตอร์แตกต่างกัน.....	60

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

1 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภายในตัวบุคคล เจื้อนไขเชิงพฤติกรรมและเจื้อนไข เชิงสภาวะแวดล้อมต่อการแสดงพฤติกรรมของมนุษย์.....	9
2 แหล่งที่มาและผลของการรับรู้ความสามารถของตนเองตามทฤษฎีแบนดูรา.....	19
3 เจื้อนไขความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนเอง และความคาดหวัง ผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น	29
4 ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนเอง และความคาดหวังผลลัพธ์ ที่จะเกิดขึ้นต่อการตัดสินใจกระทำพฤติกรรมของบุคคล.....	30
5 ผลจากรูปแบบที่แตกต่างกันของการรับรู้ในความสามารถของตนเองและความคาดหวัง ผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น ที่มีต่อภาวะพฤติกรรมและความรู้สึก.....	31

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ความพึงพอใจในชีวิตเป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นเมื่อความต้องการได้รับการตอบสนองเป็นสิ่งพึงปรารถนาของบุคคล เพราะเป็นองค์ประกอบสำคัญในการดำรงชีวิตอย่างมีความสุขแต่ความสุขนั้นไม่จำเป็นต้องเกิดจากการที่บุคคลได้รับการตอบสนองอย่างสมบูรณ์ในทุกสิ่งที่ต้องการ แต่หมายถึงความสุขที่เกิดจากการปรับตัวรับสภาพที่เกิดขึ้นจากสิ่งต่างๆ หรือจากสภาพแวดล้อมได้เป็นอย่างดี จากการใช้เครื่องมือวัดความพึงพอใจในชีวิตของผู้สูงอายุ (Life Satisfaction Index) ของนิวการ์เดนกว่า 20 ปีที่ผ่านมาพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในชีวิตของผู้สูงอายุ ได้แก่ ภาวะสุขภาพ รายได้ การอยู่อาศัยร่วมกัน และการทำกิจกรรมซึ่งเป็นกิจกรรมที่ทำร่วมกันกับผู้อื่นทั้งเป็นทางการ และไม่เป็นทางการ (สุรกุล เจนอบรม.2541: 48-54) ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีกิจกรรม (Activity Theory) ที่เชื่อว่าผู้สูงอายุที่มีกิจกรรมอยู่เสมอจะกระฉับกระเฉง มีความพึงพอใจในชีวิตและปรับตัวได้ดีกว่าผู้สูงอายุที่ไม่มีกิจกรรมหรือบทบาทหน้าที่ใดๆ (ทิพย์ฉิมพร เกษโกมล. 2540 : 51; อ้างอิงจาก Havighurst. 1963,1968) ดังนั้นกิจกรรมในการดำเนินชีวิตประจำวันของผู้สูงวัยจึงเป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่ง

กิจกรรมของผู้สูงวัยนั้นมีอยู่หลายทางเลือก เช่นกิจกรรมด้านนันทนาการ ทำงานอดิเรก เล่นกีฬา เป็นสมาชิกของชมรม ทำกิจกรรมทางการเมือง งานอาสาสมัคร หรืออ่านหนังสือ แต่ในสังคมปัจจุบันความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทำให้บุคคลที่อยู่ในสังคมได้รับความสะดวกสบายในการดำรงชีวิตมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำเอาคอมพิวเตอร์และเครือข่ายอินเทอร์เน็ตมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ทำให้ผู้ที่ไม่มีความรู้เรื่องคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตอาจก้าวตามคนอื่นไม่ทัน โลกของคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตได้เข้ามามีบทบาทกับทุกสังคมกับคนทุกวัย รวมถึงผู้สูงวัยด้วย ประโยชน์ที่เห็นได้อย่างชัดเจนก็คือทำให้ช่องว่างระหว่างวัยของคนในครอบครัวลดน้อยลง เพราะสามารถพูดคุยในเรื่องเดียวกันได้ อีกทั้งการได้สัมผัสกับโลกอินเทอร์เน็ตจะรู้สึกเหมือนได้มีประสบการณ์สิ่งใหม่ ๆ หรือสร้างความเพลิดเพลินให้แก่ชีวิตได้ (ฝ่ายเทคโนโลยีสารสนเทศและฝึกอบรม บริษัทล็อกซเล่ย์ อินฟอร์เมชั่น จำกัด.2542) ดังนั้นการที่ผู้สูงวัยจะเริ่มเข้าสู่การเรียนรู้เทคโนโลยีใหม่นี้จะเป็นอีกกิจกรรมหนึ่งที่จะช่วยทำให้มีความพึงพอใจในชีวิตมากขึ้นได้

ผู้สูงวัยแม้ว่าจะมีประสบการณ์ในชีวิตและประสบการณ์ในการทำงานอยู่ไม่น้อยแต่ก็ยังต้องเรียนรู้ตลอดเวลาเพื่อการพัฒนาตนเองให้สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างปกติ แต่ผู้ที่เริ่มเข้าสู่วัยสูงอายุส่วนมากมักจะมีกังวลในเรื่องของระดับสติปัญญาที่ลดลงเมื่อเปรียบเทียบกับตอน

ที่อยู่ในวัยหนุ่มสาว ความรู้สึกที่เชื่อว่าเมื่อมีอายุมากขึ้นความจำจะเริ่มเสื่อม การเรียนรู้จะทำได้ไม่ดีเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ไม่ได้ สถิติปัญญาจะลดน้อยถอยลง ประกอบกับความกังวลที่เกิดจากการทดสอบต่าง ๆ ความรู้สึกหรือความเชื่อและความกังวลในเรื่องดังกล่าวนี้จะส่งผลต่อสภาวะทางจิตใจของผู้สูงวัย แต่จากคำกล่าวของ คุณหญิงชัชวีร์ จาติกวณิช ผู้เริ่มก่อตั้งชมรมคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตสำหรับผู้สูงวัย หรือ OPPY Club ที่ได้กล่าวไว้ว่า “อายุไม่ได้เป็นสิ่งที่กันให้ไม่สามารถเรียนรู้ได้ หากแต่ความรู้สึกของท่านเองต่างหากที่ปิดกั้นโอกาสนั้นเอาไว้” ซึ่งคำกล่าวนี้สอดคล้องกับแนวความคิดของ ประหยัด ทองมาก (นียดา ภูอนุสรณ์.2531:12 ; อ้างอิงจาก ประหยัด ทองมาก. 2519) ที่ว่าการใช้ช่องว่างประกอบทางสติปัญญาเพียงอย่างเดียวพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนยังไม่เป็นการเพียงพอ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจะสูงหรือต่ำเพียงใดยังต้องอาศัยองค์ประกอบที่มีใช้สติปัญญาหรือคุณลักษณะทางบุคลิกภาพด้วย

อัลเบิร์ต แบนดูรา ได้กล่าวไว้ว่าปัจจัยภายในที่จะมีผลต่อการตัดสินใจกระทำพฤติกรรมของบุคคล คือ การรับรู้ความสามารถของตนเอง (perceived self-efficacy) และความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น (outcome expectancy) โดยการรับรู้ความสามารถของตนเองเป็นการประมาณความสามารถของตนเองในการกระทำพฤติกรรม ส่วนความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นเป็นการประมาณของบุคคลถึงประโยชน์ที่จะตามมาภายหลังจากการกระทำพฤติกรรมนั้น ๆ แบนดูราเห็นว่าความสามารถของคนเรานั้นไม่ตายตัว หากแต่ยืดหยุ่นตามสถานการณ์ ดังนั้นสิ่งที่ akan กำหนดประสิทธิภาพของการแสดงออกจึงขึ้นอยู่กับ การรับรู้ความสามารถของตนเองในสภาวะการณนั้น ๆ นั่นคือถ้าเรามีความเชื่อว่าเรามีความสามารถเราก็จะแสดงออกถึงความสามารถนั้นออกมา คนที่เชื่อว่าตนเองมีความสามารถจะมีความอดทน อดสาเห ไม่ท้อถอยง่าย และประสบความสำเร็จในที่สุด (ประทีป จินนี. 2539:5; อ้างอิงจาก Evans. 1989) ส่วนความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นมีบทบาทสำคัญในการจูงใจที่จะกระทำพฤติกรรม โดยเฉพาะพฤติกรรมนั้นไม่ยากที่จะปฏิบัติตาม แต่การคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นเพียงอย่างเดียวไม่ใช่เป็นสาเหตุให้บุคคลกระทำพฤติกรรมนั้น ๆ นอกจากจะรับรู้ว่าคุณมีความสามารถที่จะปฏิบัติพฤติกรรมที่มุ่งหวังนั้นได้ดี (Bandura. 1986 : 391-393) ดังนั้นถ้านำแนวคิดดังกล่าวมาพิจารณาพฤติกรรมของบุคคล บุคคลที่มีการรับรู้ความสามารถของตนเองสูงและมีความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นสูงย่อมประสบความสำเร็จในการศึกษา ดังเช่นงานวิจัยของ เชลล์ และคนอื่น ๆ (Shell and others. 1989 : 91-100) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนเอง คุณลักษณะและความคาดหวังในผลการเรียน กับความสามารถในการอ่าน และเขียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา พบว่าการรับรู้ความสามารถของตนเอง และความคาดหวังในผลการเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถทางการอ่านอย่างมีนัยสำคัญ แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเขียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปาจาเรส และ จอห์นสัน (Pajares and Johnson. 1994 : 313-331) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนเอง

ความคาดหวังในการเรียนและความวิตกกังวลกับความสามารถในการเขียนของนักศึกษาครูพบว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านทักษะการเขียน มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการเขียน และการรับรู้ความสามารถของตนเองด้านทั่ว ๆ ไป มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังในการเรียน ความวิตกกังวล และความสามารถในการเรียน และงานวิจัยของกรรณิการ์ จิตต์บรรเทา (2539 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนเองและความคาดหวังในผลการเรียนภาษาอังกฤษว่ามีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในเรื่องการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากแนวความคิดและผลงานวิจัยดังกล่าวจะพบได้ว่ายังไม่มียงานวิจัยใดที่ศึกษาความสัมพันธ์ของการรับรู้ความสามารถของตนเอง และความคาดหวังผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นในกลุ่มผู้สูงวัยทั้งที่จากสถิติของคณะทำงานประมาณประชากรในคณะกรรมการนโยบายและแผนประชากร ปี 2538 พบว่าผู้สูงอายุในปัจจุบันนี้มีจำนวนเพิ่มสูงมากขึ้นเรื่อย ๆ จากความเจริญก้าวหน้าทางการแพทย์และวิทยาศาสตร์ รวมถึงความสำเร็จของการวางแผนครอบครัวและการพัฒนาด้านสาธารณสุข ประกอบกับในปัจจุบันเป็นยุคที่เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตเข้ามามีบทบาทกับบุคคลทุกวัยแต่ข้อจำกัดของคอมพิวเตอร์อาจมีส่วนทำให้ผู้สูงวัยมีอาการกลัวเทคโนโลยี (Technophobia) ทำให้ไม่มั่นใจในการเรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาว่าผู้สูงวัยกลุ่มที่มีความสนใจเรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ ๆ นั้นมีการรับรู้ความสามารถของตนเอง และมีความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นในระดับใด ซึ่งการศึกษาวิจัยครั้งนี้จะทำให้เห็นได้ว่าผู้สูงวัยนั้นมีความสามารถที่จะเรียนรู้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตได้หากเขาเหล่านั้นมีการรับรู้ความสามารถของตนเองและมีความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น และผลการวิจัยจะเป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นโดยจะทำให้ผู้สอนและผู้จัดการอบรมเห็นความสำคัญในการกระตุ้นให้ผู้สูงวัยมีการรับรู้ความสามารถของตนเอง และมีความคาดหวังผลลัพธ์ที่เกิดจากการเรียนมากขึ้นก่อนที่จะเริ่มการเรียนการสอน นอกจากนี้ยังเป็นการส่งเสริมให้ผู้สูงวัยสนใจการเรียนรู้ใหม่ ๆ เพื่อนำเอาความรู้ที่สั่งสมมาใช้ประโยชน์สร้างคุณค่าให้ตนเองที่จะทำให้ผู้สูงวัยได้อยู่ในสังคมแห่งเทคโนโลยีได้อย่างเป็นสุขเช่นเดียวกับผู้ที่อยู่ในวัยอื่นๆ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับการรับรู้ความสามารถของตนเอง ความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินตนเองของผู้เรียน และความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินของผู้สอน
2. เพื่อศึกษาอำนาจในการทำนายความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินตนเองของผู้เรียนและความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินของผู้สอน โดยใช้ตัวแปรการรับรู้ความสามารถของตนเอง
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนเอง และความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น กับความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินตนเองของผู้เรียนและความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินของผู้สอน
5. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินตนเองของผู้เรียน กับความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินของผู้สอน
6. เพื่อเปรียบเทียบการรับรู้ความสามารถของตนเอง ความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินตนเองของผู้เรียน และความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินของผู้สอนของผู้สูงวัยในชมรมไอพีฟายที่มีอายุ, ระดับการศึกษา และประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้คอมพิวเตอร์แตกต่างกัน

ความสำคัญของงานวิจัย

1. ข้อมูลที่ได้จะยืนยันถึงทฤษฎีการรับรู้ความสามารถของตนเองของแบนดูรา ที่กล่าวว่าความสามารถของคนเรานั้นไม่ตายตัวหากแต่ยืดหยุ่นตามสถานการณ์ ดังนั้นสิ่งที่กำหนดประสิทธิภาพของการแสดงออกจึงขึ้นอยู่กับการรับรู้ความสามารถของตนเองในสภาวะการณั้ นั้นๆ
2. เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับครูผู้สอน และผู้ที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมผู้สูงวัยในการเรียนคอมพิวเตอร์ให้เกิดความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง และมีความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดจากการเรียนก่อนเรียนคอมพิวเตอร์มากขึ้น อันจะนำไปสู่ความชำนาญในการใช้คอมพิวเตอร์มากขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือสมาชิกชมรมไอพีฟิวยาย จำนวน 1,600 คน โดยเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างจากสมาชิกรุ่นที่ 27-28 จำนวน 78 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. เพื่อศึกษาอำนาจในการทำนายความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินตนเองของผู้เรียนและความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินของผู้สอน โดยใช้ตัวแปรการรับรู้ความสามารถของตนเอง

ตัวแปรทำนาย

- การรับรู้ความสามารถของตนเอง

ตัวแปรเกณฑ์

- ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินตนเองของผู้เรียน
- ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินของผู้สอน

2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนเอง และความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น

ตัวแปรที่หาความสัมพันธ์ได้แก่

- การรับรู้ความสามารถของตนเอง
- ความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น

3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น กับความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินตนเองของผู้เรียนและความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินของผู้สอน

ตัวแปรที่หาความสัมพันธ์ได้แก่

- ความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น
- ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินตนเองของผู้เรียน
- ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินของผู้สอน

4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินตนเองของผู้เรียนกับ ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินของผู้สอน

ตัวแปรที่หาความสัมพันธ์ได้แก่

- ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินตนเองของผู้เรียน
- ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินของผู้สอน

5. เพื่อเปรียบเทียบการรับรู้ความสามารถของตนเอง ความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น และความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ของผู้สูงวัยในชมรมโอพีพีวาย ที่มีอายุ, ระดับการศึกษา และประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้คอมพิวเตอร์ แตกต่างกัน

ตัวแปรอิสระ

1. อายุ

- อายุ 45-54 ปี
- อายุ 55-64 ปี
- อายุมากกว่า 65 ปีขึ้นไป

2. ระดับการศึกษา

- ต่ำกว่าปริญญาตรี
- ปริญญาตรี
- สูงกว่าปริญญาตรี

3. ประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้คอมพิวเตอร์

- ไม่มี
- มี

ตัวแปรตาม

- การรับรู้ความสามารถของตนเอง
- ความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น
- ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินตนเองของผู้เรียน
- ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินของผู้สอน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **ชมรมโอพีพีวาย (Old People Playing Young)** OPPY หมายถึง ชมรมคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตสำหรับผู้สูงวัยที่มีอายุตั้งแต่ 45 ปีขึ้นไป จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้สูงวัยได้มีโอกาสเรียนรู้และใช้งานคอมพิวเตอร์เพื่อติดตามความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และสามารถใช้อีกทางหนึ่งในการติดต่อสื่อสารและรับทราบข้อมูลจากแหล่งต่างๆ โดยสถานที่ตั้งของชมรมอยู่ที่ President Tower ชั้น 10 เลขที่ 971,973 ถ.เพลินจิต ปทุมวัน ก.ท.ม. 10330

2. **อายุ** หมายถึง อายุของผู้สูงวัยในชมรมโอพีพีวาย นับหน่วยจำนวนเต็มเป็นปี แบ่งเป็น อายุ 45-54 ปี, อายุ 55-64 ปีและอายุมากกว่า 65 ปีขึ้นไป

3. **ระดับการศึกษา** หมายถึง ระดับการศึกษาชั้นสูงสุดของผู้เรียน แบ่งเป็นระดับต่ำกว่าปริญญาตรี, ระดับปริญญาตรี และระดับสูงกว่าปริญญาตรี

4. **ประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้คอมพิวเตอร์** หมายถึง การเรียนรู้คอมพิวเตอร์ด้วยตนเองจากการอ่านหนังสือ ตำรา วารสารและสิ่งพิมพ์ต่างๆ จากสื่อต่างๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ วีดิทัศน์ จากสื่อบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนการใช้โปรแกรมต่างๆ ตลอดจนคำแนะนำหน้าจอคอมพิวเตอร์ หรือการศึกษาจากเพื่อน หรือการเข้าศึกษาอบรมตามหลักสูตรระยะสั้น แบ่งเป็นไม่มีประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้คอมพิวเตอร์ และมีประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้คอมพิวเตอร์

นิยามปฏิบัติการ

1. **การรับรู้ความสามารถของตนเอง** หมายถึง การที่บุคคลเชื่อว่าตนเองมีความสามารถในการเรียนคอมพิวเตอร์มากน้อยเพียงใด ซึ่งเป็นการประเมินตนเองเกี่ยวกับความมั่นใจในความสามารถของตนเองในการเรียนคอมพิวเตอร์โดยบุคคลจะตัดสินความสามารถของตนเองจากสถานการณ์หรือเหตุการณ์ในการเรียนคอมพิวเตอร์ว่าจะกระทำการสิ่งต่างๆ ได้ดีในระดับใด วัดได้จากการตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถของตนเองที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยให้ผู้สูงวัยในชมรมโอพีฟาย ประเมินความสามารถของตนเองในการเรียนคอมพิวเตอร์ก่อนเข้าเรียน จากแบบสอบถามซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบบให้เลือก 5 ระดับโดยผู้ที่มีคะแนนมากจะมีการรับรู้ความสามารถของตนเองมากกว่าผู้ที่มีคะแนนน้อย

2. **ความคาดหวังในผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น** หมายถึง การประเมินเกี่ยวกับผลที่ตนเองคาดว่าจะได้รับการเรียนคอมพิวเตอร์ว่าจะเป็นประโยชน์อย่างไรในชีวิตประจำวัน วัดได้จากแบบสอบถามเกี่ยวกับความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยให้ผู้สูงวัยในชมรมโอพีฟาย ประเมินผลที่ตนเองคาดว่าจะได้รับการเรียนคอมพิวเตอร์ก่อนเข้าเรียนจากแบบสอบถามซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบบให้เลือก 5 ระดับโดยผู้ที่มีคะแนนมากจะมีความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นมากกว่าผู้ที่มีคะแนนน้อย

3. **ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์** หมายถึง การแสดงความสามารถในการใช้งานคอมพิวเตอร์เบื้องต้น, ความสามารถในการใช้บริการด้านข้อมูลข่าวสารบนอินเทอร์เน็ต, ความสามารถในการใช้บริการจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-mail), ความสามารถในการรับ-ส่งบัตรอวยพร (E-card) ผ่านอินเทอร์เน็ต, ความสามารถในการบันทึกข้อมูลด้วย Microsoft Word และความสามารถในการจัดไฟล์ข้อมูลด้วย Windows Explorer ซึ่งความสามารถเหล่านี้วัดได้จากคะแนนในการประเมินความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์โดยครูผู้สอนเป็นผู้ประเมิน และให้ผู้เรียนประเมินตนเอง ซึ่งข้อคำถามนั้นผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบบให้เลือก 5 ระดับโดยผู้ที่มีคะแนนมากจะมีความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์มากกว่าผู้ที่มีคะแนนน้อย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการประมวลเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ค้นคว้าและแยกกล่าวเป็นหัวข้อต่างๆได้ดังนี้ คือ

1. การรับรู้ความสามารถของตนเอง

- ความเป็นมาของการรับรู้ความสามารถของตนเอง ✓
- ✓ - ความหมายของการรับรู้ความสามารถของตนเอง ✓
- ผลของการรับรู้ความสามารถของตนเอง
- ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ความสามารถของตนเอง
- พัฒนาการของการรับรู้ความสามารถของตนเอง ✓
- ✓ - การวัดการรับรู้ความสามารถของตนเอง ✓
- งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ความสามารถของตนเอง ✓

2. ความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น

- ความหมายของความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น
- งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น

3. การรับรู้ความสามารถของตนเอง และความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น

4. ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์

- ความหมายของความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์
- ความสามารถพื้นฐานในการใช้คอมพิวเตอร์

5. ชมรมคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตสำหรับผู้สูงวัยโอพีฟาย

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธระหว่งการรับรู้ความสามารถของตนเอง และความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น

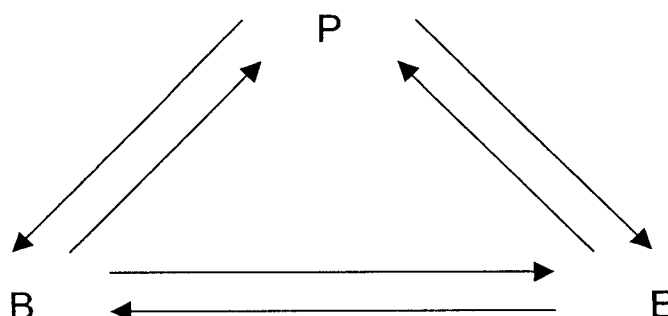
7. ปัจจัยพื้นฐานบางประการที่มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ความสามารถของตนเอง ความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น และความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์

การรับรู้ความสามารถของตนเอง

ความเป็นมา

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของแบนดูรา ได้กล่าวถึง ความคาดหวังในความสามารถ (Efficacy Expectation) การรับรู้ความสามารถของตนเอง (Perceived Self-Efficacy) และความเชื่อในความสามารถของตนเอง (Self-Efficacy) (Bandura. 1977,1986,1997) ซึ่งทั้ง 3 คำนี้ เป็นแนวคิดเดียวกันโดยพัฒนามาจากทฤษฎีปัญญาสังคม (Social Cognitive Theory) และมีสมมุติฐานว่ากระบวนการทางความคิดเป็นตัวเชื่อมโยงให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และการแสดงพฤติกรรมของมนุษย์เกิดจากปฏิสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องซึ่งกันและกันระหว่างปัจจัยสำคัญ 3 ประการ คือ

1. ปัจจัยภายในตัวบุคคล (internal person factor = P)
2. เงื่อนไขเชิงพฤติกรรม (behavior condition = B)
3. เงื่อนไขเชิงสภาวะแวดล้อม (environment condition = E)

ภาพประกอบ 1 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภายในตัวบุคคล เงื่อนไขเชิงพฤติกรรมและเงื่อนไขเชิงสภาวะแวดล้อมต่อการแสดงพฤติกรรมของมนุษย์

สาเหตุของการเกิดพฤติกรรมของบุคคลนอกเหนือจากปฏิกิริยาสะท้อนเบื้องต้นแล้วยังเป็นผลมาจากการเรียนรู้ทางสังคม กล่าวคือ มนุษย์เรียนรู้ความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์กับเหตุการณ์ เรียนรู้ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมและผลกรรมที่เกิดจากพฤติกรรม ซึ่งจะเป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง หรืออ้อมก็ได้ความรู้ที่มนุษย์เรียนรู้เหล่านี้ กลายเป็นความเชื่อที่มีผลในการควบคุมพฤติกรรมที่ได้รับผลลัพธ์ทางบวกและหลีกเลี่ยงการกระทำพฤติกรรมที่ได้รับผลลัพธ์ทางลบ (Bandura. 1977:16-23) นอกจากนี้การที่บุคคลจะกระทำพฤติกรรมใดก็ได้ด้วยการ

รับรู้ในความสามารถของตนเอง ซึ่งการรับรู้นี้สามารถทำนายพฤติกรรมของบุคคลได้ดีกว่าผลของการกระทำในครั้งที่ผ่านมา(สุกัญญา กฤษณะเศรษฐี. 2542 :18 ; อ้างอิงจาก Pajares.1997:3)

ความหมาย

การรับรู้ความสามารถของตนเอง (Perceived Self-Efficacy) หมายถึง การที่บุคคลตัดสินใจเกี่ยวกับความสามารถของตนเองที่จะจัดการ และดำเนินการกระทำพฤติกรรมให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ในสถานการณ์ที่บางครั้งอาจมีความคลุมเครือ ไม่ชัดเจน มีความแปลกใหม่ที่ไม่สามารถทำนายสิ่งที่เกิดขึ้นได้ ซึ่งสภาพการณ์เหล่านี้มักจะทำให้บุคคลเกิดความเครียดได้ การรับรู้ความสามารถของตัวนี้มีได้ขึ้นอยู่กับทักษะที่บุคคลมีอยู่ขณะนั้นเท่านั้น หากแต่ยังขึ้นอยู่กับการตัดสินใจของบุคคลว่าเขาสามารถทำอะไรได้ด้วยทักษะที่เขามีอยู่ (ประทีป จินฺงี. 2539:5 ; อ้างอิงจาก Bandura. 1986)

แบนดูรา เชื่อว่าบุคคล 2 คน อาจมีความสามารถไม่แตกต่างกันแต่แสดงออกในคุณภาพที่ต่างกันได้หาก 2 คนนี้มีการรับรู้ความสามารถของตนเองแตกต่างกัน หรือแม้แต่ในบุคคลเดียวกันที่อาจมีการรับรู้ความสามารถของตนเองแตกต่างกันได้ โดยที่สถานการณ์ที่ต่างกันอาจทำให้บุคคลนั้นแสดงพฤติกรรมที่ต่างจากสถานการณ์เดิม แบนดูราเห็นว่าความสามารถของคนเรานั้นไม่ตายตัว หากแต่ยืดหยุ่นได้ตามสภาพการณ์ ดังนั้นสิ่งที่จะเป็นตัวกำหนดประสิทธิภาพของการแสดงออกจึงขึ้นอยู่กับ การรับรู้ความสามารถของตนเองในสภาวะการณ์นั้นๆ (สมโภชน์ เอื้อยสุภาษิต. 2536:57-58 ; อ้างอิงจาก Bandura. 1986) ดังนั้น การรับรู้ความสามารถของตนเองจะช่วยให้บุคคลไม่รู้สึกหวาดหวั่นล่วงหน้า และทำให้เกิดความเพียรพยายามไม่ท้อถอยเมื่อพบอุปสรรค ยิ่งบุคคลมีการรับรู้ความสามารถของตนเองในระดับสูงจะยิ่งมีความพยายามและกระตือรือร้นในการทำงานมากขึ้น การที่บุคคลพยายามทำงานในสภาพการณ์ที่บีบบังคับให้สำเร็จ และได้ผลตามที่คาดหวังไว้จะเป็นแรงเสริมในการพัฒนาการรับรู้ความสามารถของตนเอง ทำให้บุคคลเกิดความกลัวน้อยลงเมื่อต้องประสบกับสภาพการณ์เดิม (Bandura. 1977:78-80)

สรุปได้ว่า การรับรู้ความสามารถของตนเอง หมายถึง ความเชื่อมั่นในตนเองต่อพฤติกรรมที่จะแสดงออก โดยเป็นการประเมินว่าตนเองจะประสบผลสำเร็จเพียงใดในแต่ละสถานการณ์ และการรับรู้ความสามารถของตนเองมีผลต่อความพยายามในการกระทำ และสามารถทำนายพฤติกรรมของบุคคลได้

ผลของการรับรู้ความสามารถของตนเอง

แบนดูรา (Bandura . 1986 : 393 - 395) ได้กล่าวถึงการรับรู้ความสามารถของตนเองว่าจะเป็นตัวกำหนด หรือ มีผลต่อบุคคลในเรื่องต่อไปนี้

1. พฤติกรรมการเลือก (Choice Behavior) ในชีวิตประจำวันนั้นบุคคลจะต้องตัดสินใจอยู่ตลอดเวลาว่า เขาจะต้องกระทำพฤติกรรมใดและต้องทำอีกนานเท่าใด รวมทั้งต้องตัดสินใจเลือกกิจกรรมต่าง ๆ การที่บุคคลตัดสินใจว่าจะแสดงพฤติกรรมใดในสภาพการณ์ใดนั้น ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการรับรู้ความสามารถของตนเอง บุคคลมีแนวโน้มที่จะหลีกเลี่ยงงานและสภาพการณ์ที่เขาเชื่อว่ายากเกินความสามารถของเขา และบุคคลจะเลือกทำกิจกรรมที่แน่ใจว่า เขามีความสามารถที่จะทำงานนั้นให้สำเร็จได้ (Bandura. 1997 ; Schunk. 1981) บุคคลที่มีการรับรู้ความสามารถของตนเองสูงจะเลือกทำงานที่มีลักษณะท้าทาย มีแรงจูงใจในการพัฒนาความสามารถของตนเองให้มีความก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น ส่วนบุคคลที่มีการรับรู้ในความสามารถของตนเองต่ำ มักจะหลีกเลี่ยงงาน ท้อถอย ขาดความมั่นใจในตนเอง ซึ่งเป็นการปิดโอกาสที่จะพัฒนาศักยภาพของตนเอง อย่างไรก็ตามบุคคลที่ประเมินความสามารถของตนเองสูงเกินไปก็มักจะประสบกับความล้มเหลวในการทำงาน และส่งผลให้เกิดความเครียด ความผิดหวัง และรู้สึกว่าการล้มเหลวนี้เป็นสิ่งเลวร้าย ไม่สามารถแก้ไขได้ ส่วนบุคคลที่ประเมินความสามารถของตนเองต่ำกว่าที่เป็นจริง มักจะขาดความพยายาม และความมุ่งมั่นในการทำงาน และมีความสงสัยเกี่ยวกับความสามารถของตนเอง ดังนั้นถ้าบุคคลประเมินความสามารถของตนเองถูกต้อง จะส่งผลต่อการเลือกกิจกรรม ทำให้การกระทำนั้นมีโอกาสประสบความสำเร็จสูง และในการประเมินความสามารถของตนเองที่ดี ต้องประเมินสูงกว่าที่บุคคลนั้นสามารถที่จะทำได้เล็กน้อย จึงจะทำให้บุคคลทำกิจกรรมที่ยากพอเหมาะและท้าทายความสามารถ

2. การใช้ความพยายามและความยืนหยัดในการทำงาน (Effort Expenditure and Persistence) การรับรู้ความสามารถของตนเองของบุคคลนั้น เป็นตัวกำหนดว่า เขาจะต้องใช้ความพยายามมากเท่าไร และจะต้องใช้ความมุ่งมั่นพยายามที่จะเผชิญหน้ากับอุปสรรคต่าง ๆ หรือประสบการณ์ที่ไม่พึงพอใจไปอีกนานเท่าใด (Bandura. 1986) เมื่อเผชิญกับอุปสรรคต่าง ๆ บุคคลซึ่งมีการรับรู้ความสามารถของตนเองสูง จะมีความกระตือรือร้น และจะใช้ความพยายามความมุ่งมั่นในการทำงานนานกว่าคนที่มีการรับรู้ความสามารถของตนเองต่ำ (Bandura และ Cervone. 1983) และการที่บุคคลใช้ความพยายามและความมุ่งมั่นในการทำงานอย่างเต็มที่ตลอดเวลา เขาก็มีแนวโน้มที่จะทำงานได้ประสบความสำเร็จสูง

3. แบบแผนของความคิดและการตอบสนองทางอารมณ์ (Thought Patterns and Emotion Reaction) การตัดสินใจเกี่ยวกับความสามารถของบุคคลจะมีอิทธิพลต่อกระบวนการคิด และปฏิกิริยาทางอารมณ์ของบุคคลในระหว่างที่กระทำพฤติกรรม และมีผลต่อการคาดคะเนเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในกายภาพหน้าของเขา บุคคลซึ่งรับรู้ว่าคุณมีความสามารถสูงจะมีความพยายาม และเอาใจใส่ในการกระทำพฤติกรรมต่าง ๆ มาก และเมื่อพบกับอุปสรรคต่าง ๆ บุคคลก็จะกระตุ้นตนเองให้ใช้ความพยายามมากยิ่งขึ้น ส่วนบุคคลที่รับรู้ว่าคุณมีความสามารถต่ำมีแนวโน้มที่จะมีปฏิกิริยาทางอารมณ์ต่อตนเองทางลบ เช่น ไม่มีความสุข มีความหวาดหวั่น มี

ความเครียดสูง และเขาจะกระทำพฤติกรรมต่างๆ อย่างไม่เต็มความสามารถ อันจะส่งผลให้บุคคลประสบกับความล้มเหลวในการกระทำพฤติกรรมมากยิ่งขึ้น จากการศึกษาของ คอลลิน Collin (1982) พบว่า ในการแก้ปัญหาที่ยากๆ นั้น นักเรียนที่มีการรับรู้ว่าคุณมีความสามารถสูง มักจะอนุมานสาเหตุของความล้มเหลวที่เกิดจากการขาดความพยายาม ส่วนนักเรียนที่มีการรับรู้ว่าคุณมีความสามารถต่ำ จะอนุมานสาเหตุของความล้มเหลวที่เกิดจากการขาดความสามารถ

4. เป็นสิ่งที่กำกับผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำพฤติกรรมมากกว่าเป็นสิ่งที่ทำนายพฤติกรรม (Humans as producer rather than simply foretellers of behavior) นั่นคือ บุคคลที่มีการรับรู้ความสามารถของตนเองสูง มักจะเป็นคนที่พยายามกระทำพฤติกรรมและจะยอมรับผลต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากการกระทำพฤติกรรมของตน จะเลือกการกระทำที่มีลักษณะท้าทาย และจะใช้ความพยายามอย่างมากเพื่อให้การกระทำนั้นบรรลุเป้าหมาย แม้ว่าในบางครั้งการกระทำนี้จะประสบความล้มเหลวบ้างก็ตาม เขาก็จะไม่ท้อถอยและจะไม่อ้างว่าเป็นเรื่องโชครชะตา แต่เขาจะให้เหตุผลของความล้มเหลวที่เกิดขึ้นว่า เป็นสิ่งที่ช่วยสนับสนุนให้เกิดความสำเร็จต่อไป ซึ่งต่างจากบุคคลที่มีการรับรู้ความสามารถของตนเองต่ำ มักจะเป็นคนที่ไม่ค่อยกระทำพฤติกรรม จะรอให้ความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการกระทำเป็นไปตามความเชื่อหรือคำทำนาย และมักจะหลีกเลี่ยงการกระทำที่มีลักษณะยากๆ ขาดความพยายาม มีความทะเยอทะยานต่ำ และมีความเครียดสูง

การรับรู้ความสามารถของตนเองมีความสัมพันธ์กับการกระทำพฤติกรรมของบุคคล คือ ถ้าบุคคลมีการรับรู้ความสามารถของตนเองในการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งสูง จะมีแนวโน้มกระทำพฤติกรรมนั้นสูงด้วย ในทางตรงข้าม ถ้าบุคคลรับรู้ความสามารถของตนเองในการกระทำพฤติกรรมนั้นต่ำ บุคคลก็มีแนวโน้มที่จะกระทำพฤติกรรมนั้นต่ำหรืออาจไม่ทำพฤติกรรมนั้นเลย อย่างไรก็ตาม แม้ว่าบุคคลจะรับรู้ความสามารถของตนเองสูง แต่บุคคลอาจจะไม่กระทำพฤติกรรมก็ได้ ขึ้นอยู่กับปัจจัยดังต่อไปนี้ (Bandura. 1986 : 395-399)

1. ขาดสิ่งจูงใจหรือภาวะที่กระตุ้นให้กระทำพฤติกรรม แม้ว่าบุคคลจะรับรู้ความสามารถของตนเองเพียงพอสำหรับกระทำพฤติกรรม แต่อาจไม่กระทำพฤติกรรมก็ได้ ถ้าเขาคิดว่าจะไม่ได้รับผลตอบแทนใดๆ หรืออาจจะยับยั้งพฤติกรรมนั้นไว้ ถ้าบุคคลขาดกำลังทางด้านทรัพยากร อุปกรณ์ หรือ เครื่องมือที่จำเป็น

2. ความผิดพลาดในการประเมินผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น หากบุคคลประเมินผลที่ตนจะได้รับจากการกระทำผิดพลาดไป จะทำให้บุคคลรู้สึกว่าคุณค่าที่ตนจะกระทำพฤติกรรมนั้น

3.ความไม่ทันการณ์ในการประเมินความสามารถของตน เนื่องจากประสบการณ์ทำให้บุคคลเกิดการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ หากบุคคลไม่ได้ประเมินตนเองตลอดเวลาจะทำให้ตัดสินใจเกี่ยวกับความสามารถของตนผิดพลาดไปได้มีผลทำให้บุคคลไม่กระทำพฤติกรรม

4.การประเมินการรับรู้ความสามารถของตนผิดพลาดไป บางครั้งบุคคลรับรู้ความสามารถในการทำงานของตนโดยภาพรวมสูง (Gibbal) แต่กลับรับรู้ความสามารถในการทำงานส่วนที่จำเพาะผิดพลาดไป โดยประเมินว่าตนมีความสามารถในการทำงานส่วนที่จำเพาะต่ำ ดังนั้นแม้ว่าจะรับรู้ความสามารถในการทำงานของตนโดยภาพรวมสูง แต่บุคคลก็จะไม่กระทำพฤติกรรม

5.การประเมินความสำคัญของทักษะย่อยๆ ที่จำเป็นต้องใช้ในการกระทำพฤติกรรมผิดพลาด การที่บุคคลคิดว่าเขาขาดทักษะหรือมีทักษะต่างๆ ไม่เพียงพอจะทำให้เขาไม่กระทำพฤติกรรมนั้น

6.เป้าหมายของการกระทำพฤติกรรมคลุมเครือ ไม่ชัดเจน และไม่สามารถปฏิบัติได้

7.การรู้จักตนเองที่ไม่ถูกต้อง อาจเป็นผลมาจากการกระทำที่ไม่ชัดเจนหรืออาจถูกบังคับให้กระทำ หรือได้รับข้อมูลที่ไม่ถูกต้องจากภายนอก

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ความสามารถของตนเอง

แบนดูรา (Bandura.1986 : 399-409 ; 1997 : 79-115) ได้สรุปว่าการรับรู้ความสามารถของตนเองมีพื้นฐานหรือพัฒนามาจากแหล่งข้อมูลข่าวสาร 4 แหล่งดังนี้

1. การได้รับประสบการณ์ความสำเร็จ (Enactive Mastery Experience)

การได้รับประสบการณ์ความสำเร็จจากการกระทำของตน ถือเป็นแหล่งข้อมูลที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ความสามารถของตนที่มีประสิทธิภาพและเที่ยงตรงมากที่สุด เนื่องจากมีพื้นฐานอยู่บนประสบการณ์ของความสำเร็จที่บุคคลได้รับโดยตรง ประสบการณ์ความสำเร็จจากการกระทำนอกจากจะเพิ่มการรับรู้ความสามารถของตนให้เข้มแข็งขึ้นแล้ว ยังแผ่ขยายไปยังสภาพการณ์อื่นๆ ได้มากกว่าแหล่งข่าวสารอื่นด้วย ประสบการณ์ความสำเร็จนี้ หากได้รับบ่อยครั้งก็ยิ่งทำให้บุคคลรับรู้ว่าคุณมีความสามารถเพิ่มมากขึ้น ไม่ท้อถอยถึงแม้จะไม่ประสบความสำเร็จในบางครั้ง โดยเฉพาะถ้าการไม่ประสบความสำเร็จนั้นสามารถแก้ไขได้ด้วยความพยายาม บุคคลก็จะเพิ่มความพยายามมากขึ้น ในทางตรงข้าม ประสบการณ์ที่ล้มเหลวจะทำให้บุคคลรับรู้ความสามารถของตนต่ำ โดยเฉพาะความล้มเหลวที่เกิดขึ้นในระยะแรกๆ และไม่ได้เกิดจากการขาดความพยายามหรือได้รับการขัดขวางจากสภาพการณ์ภายนอก การทำให้คนเราฟื้นคืนกลับมาเชื่อว่าตนเองมีความสามารถ จำเป็นต้องให้เขาได้มีประสบการณ์ในการเอาชนะอุปสรรคโดยผ่านการใช้ความพยายามเสียก่อน ประสบการณ์ความสำเร็จจากการกระทำที่จะให้ข่าวสารเกี่ยวกับความสามารถแก่ผู้กระทำขึ้นอยู่กับปัจจัยต่อไปนี้

1.1 ความยากของงานและสภาพแวดล้อม การประสบความสำเร็จในการทำงานที่ง่าย ๆ อาจไม่เพิ่มการรับรู้ความสามารถของตน เนื่องจากบุคคลรู้ว่างานนั้นต้องสำเร็จอยู่แล้วจึงไม่นำไปประเมินความสามารถ ส่วนงานที่ยากและท้าทายจะให้ข้อมูลความสามารถอย่างใหม่ จึงมีแนวโน้มส่งผลให้บุคคลเพิ่มการรับรู้ความสามารถ นอกจากนี้ยังมีองค์ประกอบหลายอย่างที่เกิดขึ้นภายในบริบทหรือสภาพแวดล้อมของการกระทำ ทั้งที่เป็นอุปสรรคและที่ช่วยส่งเสริมให้บรรลุความสำเร็จ เช่น การได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลอื่น ความสามารถในการจัดการกับทรัพยากรหรือเครื่องมือ สภาพแวดล้อมภายใต้กิจกรรมที่ปฏิบัติ โดยความสำเร็จของการกระทำที่ได้มาจากการช่วยเหลือจากภายนอก คุณค่าของความสามารถจะมีเพียงเล็กน้อยเพราะบุคคลให้น้ำหนักกับสิ่งภายนอกมากกว่าความสามารถของตนเอง ส่วนความผิดพลาดของการปฏิบัติงานที่เกิดจากเงื่อนไขซึ่งไม่เอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติงาน จะเป็นข้อมูลที่ส่งผลต่อความสามารถน้อยกว่าความผิดพลาดที่เกิดในเงื่อนไขที่เอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติงาน

1.2 ความพยายาม หากประสบการณ์ความสำเร็จในงานที่ท้าทาย มาจากการใช้ความพยายามเพียงเล็กน้อยจะแสดงให้เห็นถึงการมีความสามารถสูง แต่หากมาจากการใช้ความอุตสาหะพยายามอย่างมากจึงจะสำเร็จได้ กลับแสดงให้เห็นถึงการมีความสามารถในระดับต่ำกว่า และมักจะนำไปสู่การรับรู้ว่าตนเองมีความสามารถที่น้อยกว่าด้วย การอธิบายถึงความพยายามที่ตรงข้ามกันมีความสัมพันธ์กับการรับรู้ความสามารถในเด็กและผู้ใหญ่ โดยเด็กเล็กที่ประสบความสำเร็จจากการใช้ความพยายามอย่างหนักจะนำไปสู่การรับรู้ว่าตนมีความสามารถมาก แต่หากเป็นผู้ใหญ่จะรับรู้ความสามารถของตนในระดับต่ำกว่า (Bandura. 1997 : 83 ; citing Nicholls and Miller. 1984) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาตามกรอบการอนุมานสาเหตุที่ว่าระดับของการรับรู้ความสามารถของตนนั้นมาจากการอนุมานสาเหตุไปยังความพยายามและความยากของงาน โดยบุคคลที่อธิบายความสำเร็จของตนในงานที่ยากว่ามาจากการใช้ความพยายามเพียงเล็กน้อยจะรับรู้ความสามารถสูง แต่บุคคลที่อธิบายความสำเร็จของตนในงานที่ง่ายว่ามาจากการใช้ความพยายามอย่างมากจะรับรู้ว่าตนมีความสามารถต่ำกว่า (Bem. 1972; Frieze. 1976; Bandura. 1986 : 402 ; citing Weiner. 1979)

แบนดูรา (Bandura. 1997 : 123-124) ได้สรุปให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างการอนุมานสาเหตุกับการรับรู้ความสามารถของตนว่า การอนุมานสาเหตุของความสำเร็จจากการกระทำ ว่ามาจากความสามารถจะช่วยส่งเสริมการรับรู้ความสามารถของตนให้เด่นชัดขึ้น และยังเป็นตัวทำนายความสำเร็จของการกระทำด้วย นอกจากนี้ยังพบว่า บุคคลที่รับรู้ในความสามารถของตนสูงมีแนวโน้มในการอธิบายความล้มเหลวว่าเนื่องมาจากการมีความพยายามไม่เพียงพอหรือเกิดจากสภาพการณ์ที่ไม่เอื้ออำนวย แต่บุคคลที่รับรู้ความสามารถของตนต่ำจะอธิบายสาเหตุของความล้มเหลวของตนว่ามาจากการมีความสามารถต่ำ (Alden. 1986; McAuley,

Duncan, and McElroy. 1989; Grove. 1993; Bandura. 1997: 85 ; citing Silver, Mitchel and Gist. 1995)

1.3 การเลือกจดจำ การรับรู้ความสามารถของตน เป็นผลจากการที่บุคคลเลือกจดจำการกระทำของตัวเอง โดยการเลือกจดจำจะช่วยเพิ่มการรับรู้ความสามารถของตนมากขึ้น ถ้าบุคคลเลือกสังเกต จดจำ เฉพาะการกระทำที่เขาประสบความสำเร็จ แต่หากบุคคลเลือกสังเกต จดจำการกระทำที่เป็นไปในทางลบ มักจะนำไปสู่การรับรู้ความสามารถของตนต่ำ

1.4 การเปลี่ยนแปลงของช่วงเวลาการบรรลุผลและการประเมินเพื่อปรับปรุงแก้ไข การเปลี่ยนแปลงของช่วงเวลาการบรรลุผลมีอิทธิพลต่อการรับรู้ความสามารถตน โดยบุคคลที่มีประสบการณ์ความล้มเหลวเป็นบางครั้งบางคราวไม่ต่อเนื่อง แต่มีการประเมินเปรียบเทียบกับผลการกระทำที่เคยเกิดขึ้นแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข จะมีความโน้มเอียงในการเพิ่มการรับรู้ความสามารถตนมากกว่าบุคคลที่มีประสบการณ์ความสำเร็จในลักษณะที่ราบเรียบและไม่มีการประเมินเปรียบเทียบกับผลที่เคยกระทำผ่านมาเพื่อปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น

2. การสังเกตตัวแบบ (Vicarious Experience)

การรับรู้ความสามารถของตนส่วนหนึ่งได้รับอิทธิพลจาก การเห็นตัวอย่างจากบุคคลอื่น การได้เห็นบุคคลอื่นทำพฤติกรรมที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันแล้วประสบความสำเร็จจึงทำให้บุคคลคิดว่าตนเองก็มีความสามารถและทักษะเช่นเดียวกับบุคคลอื่น ตนก็น่าจะประสบความสำเร็จได้เช่นกัน บุคคลเหล่านี้จะโน้มน้าวตนเองให้เชื่อว่ามีความสามารถที่จะทำงานให้ประสบความสำเร็จได้ แต่ถ้าได้เห็นบุคคลที่มีความสามารถคล้ายคลึงกับตนประสบความล้มเหลวทั้งๆ ที่ได้พยายามอย่างเต็มที่ ก็อาจจะรับรู้ความสามารถของตนต่ำลง การรับรู้ความสามารถของตนที่ไม่ได้เกิดจากประสบการณ์ตรงเช่นนี้ จะทำให้การรับรู้ความสามารถไม่มีความแน่นอนและเปลี่ยนแปลงง่าย คือ พร้อมทั้งจะเปลี่ยนแปลงไปตามตัวแบบที่เห็น ข่าวสารที่ได้จากการดูตัวแบบจะมีผลต่อการรับรู้ความสามารถของตนอย่างไรนั้น ขึ้นอยู่กับเกณฑ์ที่ใช้ประเมินความสามารถ และการเปรียบเทียบผลประเมินความสามารถของตนเองได้ตรงกับความสามารถจริง แต่ในกรณีที่ข่าวสารให้ข้อมูลไม่ชัดเจนพอบุคคลจะประเมินความสามารถตนเองไม่ตรงกับความเป็นจริง ตัวแบบที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ความสามารถของตนควรมีลักษณะดังนี้

2.1 ความคล้ายคลึงกันของความสามารถ ปัจจัยความคล้ายคลึงของความสามารถของตัวแบบกับผู้สังเกตจะนำไปสู่การเพิ่มการรับรู้ความสามารถของผู้สังเกตได้ โดยตัวแบบที่มีความสามารถคล้ายคลึงหรือสูงกว่าผู้สังเกตเล็กน้อยจะให้ข้อมูลที่ส่งผลต่อการรับรู้ความสามารถของผู้สังเกตอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด (Festinger. 1954; Suls and Miller. 1977; Bandura. 1997: 96 ;citing Wood. 1989) ส่วนตัวแบบที่มีความสามารถสูงหรือต่ำกว่าผู้สังเกตมาก ๆ จะให้ข้อมูลที่ส่งผลต่อการรับรู้ความสามารถของผู้สังเกตเพียงเล็กน้อย ได้มีการศึกษาอิทธิพลของความคล้ายคลึงของความสามารถที่มีมาก่อนของตัวแบบกับผู้สังเกต โดยให้กลุ่มผู้สังเกต สังเกต

การทำงานของตัวแบบและผู้สังเกตจะได้รับข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับความสามารถล่วงหน้าของตัวแบบว่า มีความสามารถเท่ากันกับตนหรือมากกว่าตน เมื่อตัวแบบประสบความสำเร็จในการทำงานเสมอๆ พบว่า ผู้สังเกตที่มีการรับรู้ว่ามีความสามารถมากกว่าตัวแบบจะยังคงรับรู้ความสามารถของตนสูงในงานที่คล้ายคลึงกับงานที่ตัวแบบทำ และไม่ลดความพยายามลงแม้จะประสบความสำเร็จในทางตรงข้าม ผู้สังเกตที่รับรู้ว่ามีความสามารถใกล้เคียงหรือต่ำกว่าตัวแบบจะรับรู้ว่ามีความสามารถต่ำและมักทอดถอนใจเมื่อพบกับอุปสรรคหรือประสบความสำเร็จ (Bandura. 1997 : 96 ; citing Brown and Inouye. 1987) นอกจากนี้มีการเสนอว่า บุคคลจะใช้ความรู้เดิมในอดีตที่คล้ายคลึงกันมาเป็นตัวตัดสินความสามารถในสภาพการณ์ใหม่ของตน (Bandura. 1997:97 ; citing Goethls and Darley. 1977) ซึ่งแบนดูราได้โต้แย้งว่า หากเป็นดังเช่นที่กล่าว การกระทำเดิมสภาพแวดล้อมเดิมจะต้องเหมือนกันทุกประการกับการกระทำใหม่และสภาพแวดล้อมใหม่ ซึ่งลักษณะเช่นนี้เกิดขึ้นได้ยาก เขาจึงสรุปว่า ผู้สังเกตมักจะตัดสินความสามารถของตนจากการกระทำที่คล้ายคลึงกันในอดีต และจากความรู้ในการบรรลุความสำเร็จของตัวแบบในสภาพการณ์ใหม่ ดังเช่น การที่นักเรียนคนหนึ่งจะทราบว่าคะแนนวิชาเคมีของตนเป็นอย่างไร อาจพิจารณาจากคะแนนวิชาเคมีของเพื่อนคนที่เคยทำวิชาฟิสิกส์ได้คะแนนเท่าๆ กับตนว่าเป็นเท่าใด

2.2 ความคล้ายคลึงกันของคุณลักษณะ บุคคลมีการพัฒนามโนทัศน์เกี่ยวกับความสามารถในการทำงานของตน โดยเชื่อมโยงกับคุณลักษณะต่างๆ เช่น เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระดับเศรษฐกิจและสังคม และเชื้อชาติ ของตัวแบบ ในการสังเกตตัวแบบนั้น หากตัวแบบมีความคล้ายคลึงในคุณลักษณะต่างๆ กับผู้สังเกตมาก เมื่อตัวแบบประสบความสำเร็จผู้สังเกตมีแนวโน้มที่จะเผชิญกับปัญหา รับรู้ว่ามีขีดความสามารถทำได้เช่นเดียวกับตัวแบบ นำไปสู่การรับรู้ความสามารถของตนมากขึ้น ซึ่งแตกต่างกับตัวแบบที่มีคุณลักษณะแตกต่างจากผู้สังเกต แม้ตัวแบบจะประสบความสำเร็จในการทำงานก็ตาม แต่ผู้สังเกตจะมีความลังเลสงสัยในความสามารถของตนว่าจะสามารถทำงานให้สำเร็จหรือไม่

2.3 ความมากมายหลากหลายของตัวแบบ ในชีวิตจริงของคนเราการประเมินความสามารถของตนไม่ได้มาจากตัวแบบคนเดียว แต่บุคคลจะมีการสังเกตตัวแบบที่มากมายหลากหลายออกไป และการตัดสินจากตัวแบบที่มีจำนวนมาก และหลากหลายนี้ย่อมเป็นข้อบ่งชี้ในการประเมินความสามารถของตนได้ดีกว่าตัวแบบคนเดียว นั่นคือ พลังการชักจูงจากตัวแบบที่มีจำนวนมากและหลากหลายจะช่วยเพิ่มอิทธิพลที่มาจากผู้อื่น (Bandura. 1997 : 99 ; citing Perry and Bussey. 1979) นอกจากนี้การสังเกตการประสบความสำเร็จของตัวแบบที่มีความชำนาญในงานที่หลากหลาย จะช่วยให้บุคคลเพิ่มการรับรู้เกี่ยวกับความสามารถในการเรียนรู้ของตนและมีการพัฒนาความสามารถมากขึ้นกว่าการสังเกตตัวแบบที่มีความชำนาญในงานเพียงอย่างเดียว (Bandura, 1997 : 99 ; citing Schunk, Hanson and Cox. 1987)

2.4 ความเชื่อวิชาญของตัวแบบ ตัวแบบที่มีความเชื่อวิชาญในการทำงาน จะมีความสุขรอบคอบ มักทำงานได้อย่างไม่มีข้อผิดพลาด แต่ตัวแบบที่ไม่เชื่อวิชาญนัก ในช่วงแรกๆ อาจมีความขลาดกลัว แต่ต่อมาจะค่อยๆ เอาชนะความยากของงาน โดยตัดสินใจใช้ความพยายามให้มากยิ่งขึ้น ซึ่งผู้สังเกตจะได้รับประโยชน์จากการยับยั้งในการใช้ความพยายามต่องานที่ยาก จากตัวแบบที่ไม่เชื่อวิชาญนักมากกว่าตัวแบบที่มีความเชื่อวิชาญมาก (Bandura, 1997 : 99 ; citing Kazdin. 1973; Meichebaum. 1971) จากข้อสรุปข้างต้นจะเห็นได้ว่า ตัวแบบที่จะช่วยให้ผู้สังเกตเพิ่มการรับรู้ความสามารถของตนได้ดีกว่า คือ ตัวแบบที่ยังไม่มีความเชื่อวิชาญเท่าใดนัก ผู้สังเกตที่ยังไม่แน่ใจในความสามารถของตน มักคิดว่าตัวแบบที่ไม่เชื่อวิชาญมีความคล้ายคลึงกับตนมากกว่าตัวแบบที่เชื่อวิชาญแล้ว จึงมีแนวโน้มที่จะใช้ความอุตสาหะพยายามมากขึ้นเพื่อให้ประสบความสำเร็จดังเช่นตัวแบบ

3. การพูดชักจูงจากผู้อื่น (Verbal Persuasion)

การตัดสินใจความสามารถของตนเองนั้นไม่อาจขึ้นอยู่กับตนเองแต่เพียงอย่างเดียว เนื่องจากแหล่งข่าวสารจากตนเองอาจยังไม่เพียงพอ ดังนั้นจึงต้องการข่าวสารจากบุคคลอื่นที่มีอิทธิพลต่อตนเอง การพูดชักจูงจากผู้อื่นนี้มีความสัมพันธ์กับการทำให้เกิดความมั่นใจในความสามารถของตน บุคคลที่ไม่ได้รับการโน้มน้าวหรือชักจูงจากผู้อื่น อาจยังคงสงสัยในความสามารถของตนเอง อย่างไรก็ตามการชักจูงจากผู้อื่นนี้มีข้อจำกัดอย่างมากในการเพิ่มการรับรู้ความสามารถของบุคคลแต่ละจะสามารถเพิ่มได้หากการชักจูงนั้นอยู่ในกรอบของความจริง แต่หากการรับรู้ความสามารถของตนเองที่เกิดจากการชักจูงนั้นไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง อาจก่อให้เกิดความล้มเหลวซึ่งจะทำให้ผู้ชักจูงไม่ได้รับความเชื่อถือ

แบนดูรา กล่าวว่า การใช้คำพูดชักจูงไม่ค่อยได้ผลนักในการพัฒนาการรับรู้ความสามารถของตนเองของบุคคล ซึ่งถ้าต้องการให้ได้ผลควรใช้ร่วมกับการทำให้บุคคลมีประสบการณ์ของความสำเร็จ โดยสร้างความสามารถให้กับบุคคลให้สำเร็จอย่างค่อยเป็นค่อยไปตามลำดับขั้นตอนร่วมกับการใช้คำพูดชักจูง (สมโภชน์ เอี่ยมสุภามิต.2536 : 60,อ้างอิงจาก Evans. 1989) การใช้คำพูดชักจูงที่ส่งผลต่อการพัฒนาการรับรู้ความสามารถของตนเองได้นั้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการ ดังนี้

3.1 ความน่าเชื่อถือของผู้ชักจูง ผู้ชักจูงจะต้องมีความสำคัญต่อผู้ถูกชักจูง หรือต้องมีความเชื่อวิชาญในเรื่องนั้นๆ ด้วย จึงจะมีอิทธิพลอย่างมากต่อการรับรู้ความสามารถของตนเองของบุคคล

3.2 การให้ข้อมูลป้อนกลับ การให้ข้อมูลป้อนกลับเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน เป็นวิธีการหนึ่งซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาการรับรู้ความสามารถของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เกริสซ์ และ ชังค์ (จิตติมา จุ่มทอง. 2538 :23 อ้างอิงจาก Kirsch. 1986) ที่ว่าการให้ข้อมูลป้อนกลับส่งผลต่อการทำให้นักเรียนมีความพยายามและสามารถประสบความสำเร็จได้ อย่างไรก็ตาม

แบบดิวราซีให้เห็นว่าการให้ข้อมูลป้อนกลับไม่ใช้การเสริมแรง แต่เป็นการบอกกับบุคคลว่าในโอกาสต่อไปตนควรจะประเมินความสามารถของตนในระดับใด ส่วนในกรณีที่สถานการณ์และการกระทำครั้งใหม่ไม่แตกต่างไปจากการกระทำและสถานการณ์เดิม บุคคลจะใช้ข้อมูลป้อนกลับของครั้งเดิมมาตัดสินความสามารถในการกระทำครั้งใหม่

3.3 การเพิ่มความพยายาม การพูดชักจูงจะส่งผลให้ผู้ถูกชักจูงเพิ่มการรับรู้ความสามารถของตนเองได้ โดยที่ผู้ถูกชักจูงเพิ่มความพยายาม บุคคลที่ถูกโน้มน้าวให้รับรู้ว่าคุณสามารถประสบความสำเร็จได้จะเพิ่มความพยายามมากกว่าคนที่ไม่แน่ใจว่าตนจะทำได้ เมื่อบุคคลประสบความสำเร็จในสิ่งที่ถูกโน้มน้าวให้ทำ เขาจะเพิ่มความเชื่อถือให้กับผู้โน้มน้าวด้วย

4. สภาวะทางกายและอารมณ์ (Physiological and Affective State)

บุคคลมักใช้ข้อมูลด้านสภาวะทางกายและอารมณ์ในการตัดสินความสามารถของตน เช่น การตื่นเต้นมากเกินไปจะเป็นเหตุให้ทำกิจกรรมได้ไม่ดี บุคคลจะคาดหวังว่าตนสามารถทำงานได้สำเร็จเมื่อสภาวะทางกายไม่ปั่นป่วนหรือเครียด การฝึกให้ผู้ทดลองลดสภาวะกระตุ้นทางอารมณ์ลงได้จะช่วยเพิ่มการรับรู้ความสามารถของตนและเพิ่มผลการปฏิบัติงาน สภาวะทางกายที่กล่าวถึงนี้รวมถึง ความอ่อนล้า เหนื่อย และความเจ็บปวดด้วย โดยสภาพร่างกายและอารมณ์ในทางลบ เช่น เจ็บป่วย ปวดเมื่อย เครียด วิตกกังวล จะลดการรับรู้ความสามารถของตนลง

สำหรับความวิตกกังวลในการทำงานมีผลต่อการพัฒนาความสามารถของบุคคลซึ่งจะส่งผลต่อการรับรู้ความสามารถ โดยคนที่มีความวิตกกังวลสูงจะรู้สึกไม่มั่นใจว่าตนเองจะสามารถควบคุมสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในอนาคตได้ ทำให้เกิดความท้อแท้ เบื่อหน่าย ไม่พยายามพัฒนาความสามารถของตน รู้สึกว่าตนเองไม่มีความสามารถในการทำกิจกรรมต่างๆ ซึ่งการที่บุคคลรับรู้ว่าคุณตนเองไม่มีความสามารถนี้ จะทำให้การรับรู้ความสามารถของตนในการทำกิจกรรมต่างๆ ต่ำด้วย นอกจากนี้ความวิตกกังวลยังทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย เช่น ใจสั่น เหงื่อออก อ่อนเพลีย อาการเหล่านี้มีผลทำให้บุคคลทำกิจกรรมต่างๆ ได้ไม่ดีเท่าที่ควร เป็นสัญญาณที่บอกให้บุคคลรู้ว่าเขาไม่มั่นใจในความสามารถที่ตนเองมีอยู่ อีกทั้งไม่แน่ใจว่าทักษะเพียงพอที่จะทำงานในขณะนั้นจึงทำให้การรับรู้ความสามารถของตนต่ำลง มีการศึกษาพบว่า ผู้ที่มีความวิตกกังวลสูงจะนึกถึงข้อบกพร่องของตนเองอยู่เสมอ ทำให้ไม่พยายามพัฒนาความสามารถของตน จึงมีแนวโน้มที่จะทำงานไม่สำเร็จ ซึ่งการที่บุคคลทำงานไม่สำเร็จนี้ จะทำให้เขารู้สึกว่าตนเองมีความสามารถน้อย อันส่งผลให้บุคคลมีการรับรู้ความสามารถของตนต่ำด้วย ส่วนผู้ที่มีความวิตกกังวลต่ำจะเอาใจใส่ต่องานที่ทำ มีความพยายามและความอดทนในการทำงาน จึงมีแนวโน้มที่จะทำงานได้สำเร็จ และการที่บุคคลประสบความสำเร็จในการทำงาน จะทำให้เขารู้สึกว่าตนเองมีความสามารถ และพัฒนาความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถของตนเพิ่มขึ้น (ขนิษฐา สุวรรณนิตย์. 2533 : 9 อ้างอิงจาก Sarason. 1975b, 1978; Wine. 1971 citing Bandura 1986) สภาวะทางกายและอารมณ์ที่ส่งผลต่อการรับรู้ความสามารถของตน ขึ้นอยู่กับปัจจัยต่อไปนี้

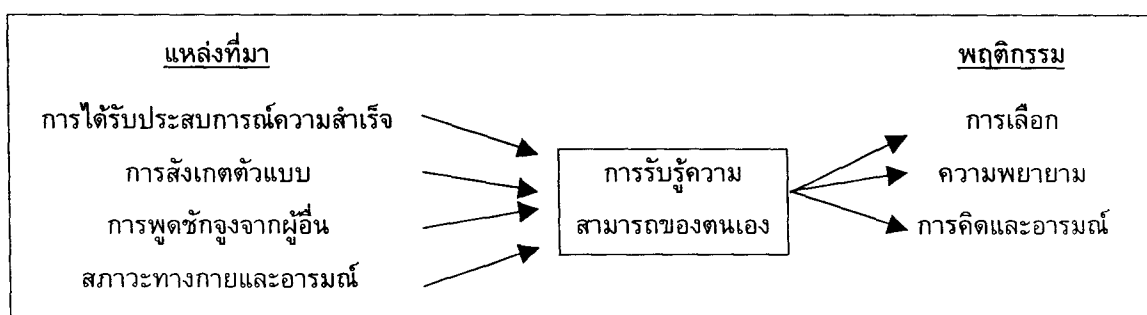
4.1 ประสบการณ์เดิม บุคคลจะพิจารณาว่าสภาวะทางกายและอารมณ์ได้เคยมีผลต่อการปฏิบัติงานของตนมาแล้วอย่างไร โดยบุคคลที่พบว่า สภาวะที่ตื่นตัวของร่างกายส่งผลเอื้อต่อการปฏิบัติงาน ก็จะมีการรับรู้ความสามารถของตนแตกต่างจากคนที่เห็นว่าการตื่นตัวของร่างกาย ส่งผลในทางขัดขวางการปฏิบัติงาน เช่น ผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์สูงจะรับรู้ว่าการกระตุ้นนี้เป็นสิ่งที่ไม่เอื้อต่อการปฏิบัติงาน ส่วนผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ต่ำจะรับรู้ว่าการกระตุ้นเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงาน

4.2 ระดับการตื่นตัว การตื่นตัวในระดับกลางๆ จะเอื้อต่อการใช้ทักษะต่างๆ ได้ดี โดยเฉพาะในกิจกรรมที่มีความซับซ้อน

4.3 การอนุมานสาเหตุของการตื่นตัว บุคคลที่มองการตื่นตัวของสภาวะทางกายและอารมณ์ที่เกิดขึ้นว่าเนื่องมาจากการขาดความสามารถ มีแนวโน้มที่จะลดการรับรู้ความสามารถของตนลงมากกว่าบุคคลที่มองการตื่นตัวของสภาวะทางกายและอารมณ์ว่าเป็นอาการปกติที่ใครๆ ก็มีได้

4.4 ลักษณะของอารมณ์ ความเบี่ยงเบนทางอารมณ์สามารถส่งผลกระทบต่อรับรู้ความสามารถของตนเองของบุคคลได้ เช่น อารมณ์เศร้าอันเกิดจากความล้มเหลวในอดีต อาจทำให้บุคคลมีการรับรู้ความสามารถของตนเองลดลง แต่หากมีอารมณ์ในทางบวก ก็จะกระตุ้นความคิดเกี่ยวกับความสำเร็จ การรับรู้ความสามารถของตนเองก็จะได้รับการพัฒนาขึ้น นอกจากนี้ คาวาเนซ และ เบาเออร์ (Bandura. 1986 : 408 ; citing Kavanage and Bower.1985) ยังพบว่าในขณะที่บุคคลมีอารมณ์ในทางบวก บุคคลจะตัดสินความสามารถของเขาสูงกว่าที่เขาตัดสินในขณะที่มีอารมณ์ปกติหรืออารมณ์ทางลบ

ดังนั้นการรับรู้ความสามารถของตนเองสามารถเกิดขึ้นได้จากแหล่งข้อมูลข่าวสารต่างๆ หลายประการดังที่กล่าวมาแล้ว และการรับรู้ความสามารถของตนเองอาจจะเกิดจาก แหล่งข้อมูลข่าวสารแหล่งใดแหล่งหนึ่ง หรืออาจเกิดจากแหล่งข้อมูลข่าวสารหลายแหล่งมาผสมผสานกันก็ได้

ภาพประกอบ 2 แสดงแหล่งที่มาและผลของการรับรู้ความสามารถของตนเองตามทฤษฎีของแบนดูรา

ที่มา : ศยามล เอกะกุลนันต์.2541 : 18 ; อ้างอิงจากวิลาสลักษณ์ ชวัลลีย์. 2538 : 100

กล่าวโดยสรุปการรับรู้ความสามารถของตนเอง เป็นปัจจัยภายในบุคคลที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อมั่นในตนเองต่อพฤติกรรมที่จะแสดงออก โดยเป็นการประเมินว่าตนเองจะประสบความสำเร็จเพียงใดในแต่ละสถานการณ์ การรับรู้ความสามารถของตนเองมีผลต่อพฤติกรรมเลือกความพยายามในการกระทำ แบบแผนการคิดและการตอบสนองทางอารมณ์ และสามารถใช้ทำนายพฤติกรรมของบุคคลได้ การรับรู้ความสามารถของตนเองสามารถพัฒนาได้จากแหล่งข้อมูลข่าวสาร 4 แหล่ง คือ การได้รับประสบการณ์ความสำเร็จ, การสังเกตตัวแบบ, การพูดชักจูงจากผู้อื่น และสภาวะทางกายและอารมณ์

พัฒนาการของการรับรู้ความสามารถของตนเอง

แบนดูรา (Bandura.1994 : 77-81; 1997 : 162 - 211) กล่าวถึงพัฒนาการของการรับรู้ความสามารถของตนเอง โดยกล่าวครอบคลุมช่วงชีวิตทั้งหมดดังนี้

1. แหล่งกำเนิดความเข้าใจในตนเอง

เริ่มแรกเด็กแรกเกิดจะปราศจากการเข้าใจในตนเอง เด็กทารกจะมีการสังเกตปฏิกิริยาตนเองเป็นพื้นฐานเบื้องต้นในการพัฒนาการรับรู้ความสามารถของตนเอง การเขย่าสิ่งต่างๆ เพื่อฟังเสียง การเตะเตียงนอน การกรีดเสียงร้องเรียก เด็กทารกจะสังเกตอีกครั้งกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นพร้อมกับการกระทำของตนเอง ทารกจะเรียนรู้ว่า การกระทำต่างๆ จะทำให้เกิดผลตามมาเด็กจะเรียนรู้ว่าพฤติกรรมต่างๆ ทำให้มีปฏิกิริยาตอบสนอง เด็กที่สามารถควบคุมเหตุการณ์ได้จะเอาใจใส่ต่อพฤติกรรมของตนเองมากขึ้น และจะมีความสามารถในการเรียนรู้การตอบสนองสิ่งใหม่ๆ ได้ดีกว่าเด็กทารกที่อยู่ในเหตุการณ์เดียวกัน แต่ไม่สนใจในพฤติกรรมของตนเอง การพัฒนาความเข้าใจในความสามารถของตนเองในแต่ละคนจะแตกต่างกันตามประสบการณ์ที่แตกต่างกัน และเมื่อเด็กทารกเริ่มเข้าสู่สุ่วภาวะ สิ่งที่อยู่รอบตัวจะทำให้เขามีบุคลิกลักษณะที่แตกต่างกันไปด้วย

2. การรับรู้ความสามารถของตนเองจากหน่วยครอบครัว

เด็กที่อายุน้อยจะรับรู้ความสามารถของตนเองจากการกระทำพฤติกรรม เด็กจะมีการพัฒนา ประเมิน และตรวจสอบความสามารถทางกาย ความสามารถทางสังคม ทักษะด้านภาษา และทักษะทางปัญญาเพื่อที่จะเข้าใจและจัดการกับสภาพการณ์ต่างๆ ที่ตนเองเผชิญในแต่ละวัน การพัฒนาสมรรถนะของประสาทรับรู้สีจะเพิ่มขึ้นตามประสบการณ์ในการสำรวจสิ่งแวดล้อมของเด็กทารก การสำรวจในขั้นเริ่มแรกและการเล่นกิจกรรมต่างๆ นี่จะเป็นการเพิ่มทักษะขั้นพื้นฐานและการเข้าใจในความสามารถของเด็กด้วย

ประสบการณ์ที่ประสบผลสำเร็จจากการควบคุมของตนเองเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการพัฒนาขั้นต้นของความสามารถทางปัญญาและทางสังคม พ่อแม่ที่ตอบสนองต่อพฤติกรรมของเด็กทารกและสร้างสถานการณ์ที่เอื้อต่อการใช้ความสามารถโดยการสร้างสิ่งแวดล้อมทางกาย

ภาพให้สมบูรณ์และเปิดโอกาสให้เด็กได้มีอิสระในการเคลื่อนไหวเพื่อการสำรวจ จะทำให้เด็กเกิดพัฒนาการทางสังคมและสติปัญญา

การพัฒนาทางภาษาจะต้องเตรียมความหมายทางสัญลักษณ์ให้ตอบสนองตามประสบการณ์ของเด็กและสิ่งอื่นๆ ที่จะเป็นการบอกให้เด็กได้รู้เกี่ยวกับความสามารถของตน สิ่งเหล่านี้จะเป็นตัวเพิ่มความเข้าใจว่าเขาสามารถทำอะไรได้หรือไม่ได้บ้าง เพื่อนจะมีความสำคัญมากขึ้นในการพัฒนาการความเข้าใจในความสามารถของตนเอง เริ่มแรกจะเปรียบเทียบกับพี่น้องที่มีอายุใกล้เคียงกัน การประเมินความสามารถจากการเปรียบเทียบทางสังคมจะแตกต่างกันตามขนาดของครอบครัว ลำดับการเกิด จำนวนพี่น้อง อายุและเพศที่ต่างกัน

3. การเพิ่มการรับรู้ความสามารถของตนเองโดยผ่านอิทธิพลจากเพื่อน

การรับรู้ความสามารถของเด็กจะเปลี่ยนแปลงตามการเข้าสู่สังคมกลุ่มใหญ่ขึ้น การรับรู้ความสามารถของตนเองเกิดขึ้นจากความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน เด็กจะเข้าใจในความสามารถของตนเองมากขึ้นจากการเรียนรู้ทางสังคม โดยทั่วไปแล้วเด็กที่มีอายุเท่ากันจะมีการเปรียบเทียบข้อมูลระหว่างตนเองกับเพื่อนมากขึ้นเพื่อตัดสินและตรวจสอบความสามารถของตนเอง เพื่อนอาจจะไม่ใช่เพศเดียวกัน เด็กมีแนวโน้มเลือกเพื่อนที่มีความสนใจและเห็นคุณค่าในสิ่งที่คล้ายคลึงกัน การเลือกคบปะกฏสัมพันธ์กับเพื่อนที่มีความสนใจและเห็นคุณค่าในสิ่งที่คล้ายคลึงกันนี้จะช่วยส่งเสริมการรับรู้ความสามารถในทิศทางและความสนใจร่วมกัน

การขาดความสัมพันธ์กับเพื่อนหรือการมีความสัมพันธ์กับเพื่อนน้อยลงจะมีผลเสียต่อการพัฒนาการรับรู้ความสามารถของตน ถ้าการรับรู้ความสามารถของตนเองทางสังคมต่ำจะทำให้เกิดอุปสรรคในการสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนได้ ดังนั้นเด็กที่รับรู้ว่าคุณค่าตนเองขาดความสามารถทางสังคมจะหลีกเลี่ยงหนีออกจากสังคมและเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ แต่รูปแบบพฤติกรรมบางอย่างอาจทำให้การรับรู้ความสามารถของตนเองสูงเกินความเห็นห่างจากสังคมมากกว่าที่จะเกิดความผูกพันกับสังคม

4. การพัฒนาการรับรู้ความสามารถทางปัญญาของตนจากโรงเรียน

โรงเรียนเป็นแหล่งพัฒนาความสามารถทางปัญญา ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้สิ่งต่างๆ และทักษะในการแก้ปัญหาที่จำเป็นสำหรับการอยู่ร่วมกันในสังคมที่กว้างขึ้น ความรู้และทักษะการคิดของบุคคล (Knowledge and thinking skills) จะถูกตรวจสอบ ประเมิน และเกิดการเปรียบเทียบทางสังคมอย่างต่อเนื่อง เด็กที่มีทักษะทางปัญญาที่ดีจะมีการพัฒนาความเข้าใจในความสามารถทางปัญญา (Intellectual efficacy) เกิดขึ้นเรื่อยๆ จากการดูตัวแบบจากเพื่อน, การได้รับข้อมูลย้อนกลับจากครู ดังนั้น การสร้างสภาพแวดล้อมของการเรียนรู้จะมีผลต่อการพัฒนาความสามารถและทักษะทางปัญญาของนักเรียนด้วยโดยเฉพาะจากครู โรงเรียนที่มีคณะครูที่รับรู้ความสามารถของตนเองว่าสามารถทำให้เด็กบรรลุผลก็จะกระตุ้นให้มีบรรยากาศในการเรียนเป็นไปในทางบวกซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุผลการเรียนได้ และการจัดให้นักเรียนเรียนเป็น

กลุ่ม (Cooperative learning) จะทำให้ผู้เรียนมีโอกาสร่วมกันและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งจะช่วยส่งเสริมการประเมินความสามารถของตนเองไปในทางบวกและมีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูงกว่าการสอนแบบรายบุคคลหรือแบบแข่งขัน

5. การรับรู้ความสามารถของตนในช่วงวัยรุ่น

การรับรู้ความสามารถของตนเองในช่วงวัยรุ่นเป็นวัยที่มีพัฒนาการที่จะต้องทำสิ่งท้าทายใหม่ๆ และต้องเรียนรู้รับผิดชอบตนเองเกือบทุกๆ เรื่องในชีวิต วัยรุ่นต้องเรียนรู้ทักษะใหม่ๆ ที่จะทำงานนั้นให้บรรลุผล และเรียนรู้ความสามารถด้านใหม่ๆ ที่ใช้ในการดำรงชีวิตในสังคมผู้ใหญ่ รวมทั้งเรียนรู้ว่าจะจัดการอย่างไรต่อการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่วัยหนุ่มสาว และในหลายๆ สถานการณ์ที่การรับรู้ความสามารถของตนเองมีการพัฒนาเพิ่มขึ้น วัยรุ่นจะมีความเข้าใจในความสามารถของตนเองมากขึ้นและมั่นใจมากขึ้น โดยการเรียนรู้ว่าจะจัดการกับสิ่งต่างๆ ในระยะหัวเลี้ยวหัวต่อของวัยช่วงนี้ได้โดยไม่มีปัญหา แต่อย่างไรก็ตาม เด็กวัยรุ่นตอนต้นที่เข้าสู่ช่วงวัยรุ่นใหม่ๆ อาจมีความรู้สึกที่ตนเองไร้ความสามารถ อาจทำให้เกิดความไม่สบายใจและไม่สามารถจะจัดการกับสภาพการณ์ใหม่ได้ และการเปลี่ยนแปลงของวัยรุ่นเข้าสู่ผู้ใหญ่จะเกิดปัญหาขัดแย้งหรือไม่ขึ้นขึ้นอยู่กับความมั่นใจหรือความเข้มของการรับรู้ความสามารถของตนเองที่ได้รับจากประสบการณ์ที่สำเร็จผลในอดีต นอกจากนี้วัยรุ่นยังมีแนวโน้มที่จะเลือกเพื่อนที่มีระบบการให้คุณค่าและพฤติกรรมคล้ายคลึงกัน เพื่อทำให้เกิดความเชื่อมั่นและยืนหยัดในมาตรฐานของพฤติกรรมของตน

6. การรับรู้ความสามารถในผู้ใหญ่

ในช่วงวัยผู้ใหญ่ตอนต้น บุคคลมีการเรียนรู้ที่จะจัดการกับความต้องการใหม่ๆ ที่มีเพิ่มขึ้นจากการเป็นเพื่อนต่างเพศ เป็นคู่สมรส เป็นพ่อแม่ หรือในฐานะอาชีพ หากบุคคลประสบความสำเร็จในการจัดการสิ่งเหล่านี้ก็จะเพิ่มความมั่นคงในการรับรู้ความสามารถของตน ซึ่งมีส่วนทำให้เกิดแรงจูงใจที่จะขยายความสามารถและความสำเร็จนี้ออกไปอีก ส่วนผู้ใหญ่ที่ไม่ประสบความสำเร็จจะเกิดความทุกข์ใจ ลังเลสงสัยในตนเอง พบว่าผู้ใหญ่เหล่านี้มักเกิดความเครียด และหดหู่ซึมเศร้าในชีวิต

ในช่วงวัยผู้ใหญ่ตอนกลาง บุคคลจะมีการจัดการกับงานในชีวิตประจำวันของตนเองที่แน่นอน นั่นคือ จะไม่ค่อยเปลี่ยนแปลงการรับรู้ความสามารถของตนในส่วนของหน้าที่ประจำ อย่างไรก็ตาม อาจเกิดความไม่มั่นคงได้ เนื่องจากชีวิตนั้นไม่ได้หยุดอยู่กับที่ มีการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและสังคมอยู่ตลอดเวลา ซึ่งบุคคลจำเป็นต้องปรับตัวและเกิดการย้อนกลับมาประเมินความสามารถของตนอีก ผู้ใหญ่วัยนี้จะได้รับความกดดันจากผู้ที่อยู่ในวัยอ่อนกว่า ในสภาพการณ์นี้ บุคคลจะมีการแข่งขันในด้านฐานะ ตำแหน่ง และพลังความสามารถในการทำงานที่ได้จากการเปรียบเทียบจากสังคม กับคนที่อยู่ในวัยอ่อนกว่า

7. การประเมินการรับรู้ความสามารถของตนซ้ำในวัยชรา

การรับรู้ความสามารถของตนในวัยนี้จะมีทั้งการย้อนกลับไปประเมินความสามารถตนเองอีกครั้ง และการเกิดความผิดพลาดของการประเมินความสามารถ บุคคลวัยนี้จะมีโน้ตชนเชิงชีววิทยาที่ว่า ความสามารถในทางกายหลายอย่างจะลดลงเมื่อมีอายุเพิ่มมากขึ้น ดังนั้นบุคคลในวัยนี้จึงต้องการย้อนกลับไปประเมินเกี่ยวกับความสามารถของตนในกิจกรรมที่ต้องใช้สรีระทางร่างกายใหม่ว่าจะเกิดผลอย่างไร วัยนี้มีแนวโน้มในการเปลี่ยนแปลงการตัดสินใจความสามารถทางปัญญาในเรื่องความจำ โดยหากคิดว่าคนที่มียุ่่มากขึ้นความสามารถในการจำจะลดลงเหมือนความสามารถทางสรีระ บุคคลก็จะมีคามมั่นใจในการจำของตนต่ำ ส่วนคนชราที่รู้สึกว่ามีความสามารถในการจำสูงจะนำไปสู่ความพยายามทางปัญญาในการที่จะระลึก ดังนั้นจึงประสบความสำเร็จในการจำได้ดีกว่า

การวัดการรับรู้ความสามารถของตนเอง

การรับรู้ความสามารถของตนเองมี 3 มิติ (Bandura. 1977: 84-85)

มิติที่ 1 ระดับหรือปริมาณของความยาก (Magnitude) คือ การรับรู้ความสามารถของตนเองจะแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคลในการกระทำพฤติกรรมหนึ่ง หรือแตกต่างกันในบุคคลคนเดียวเมื่อต้องทำพฤติกรรมที่มีความยากง่ายแตกต่างกัน

มิติที่ 2 ความเข้มหรือความมั่นใจ (Strength) เป็นความมั่นใจที่บุคคลคิดว่าตนสามารถทำงานได้ในระดับที่ความยากต่าง ๆ ถ้าการรับรู้ความสามารถของตนเองมีความเข้มหรือความมั่นใจน้อย คือ บุคคลไม่มั่นใจในความสามารถของตนเอง เมื่อประสบเหตุการณ์ที่ไม่เป็นไปตามที่รับรู้จะทำให้การรับรู้ความสามารถของตนเองลดลง แต่ถ้ามีความเข้มหรือความมั่นใจมาก บุคคลจะมีความบากบั่นมานะพยายามมาก แม้ว่าจะประสบเหตุการณ์ที่ไม่สอดคล้องกับที่รับรู้บ้างก็ตาม

มิติที่ 3 การแผ่ขยาย (Generality) การรับรู้ความสามารถของตนเองอาจจะแผ่ขยายจากสถานการณ์หนึ่งไปสู่สถานการณ์อื่น ประสบการณ์บางอย่างก่อให้เกิดความสามารถในการนำไปปฏิบัติในสภาพการณ์อื่นที่คล้ายคลึงกันแต่ในปริมาณที่แตกต่างกันได้ และประสบการณ์บางอย่างไม่ทำให้การรับรู้ความสามารถของตนเองแผ่ขยายไปสู่สถานการณ์อื่นได้

ลีและบอบโก (Lee and Bobko. 1994 : 364-369) ได้รวบรวมงานวิจัยเกี่ยวกับการวัดการรับรู้ความสามารถของตนเองตามแนวทฤษฎีของ Bandura พบว่ามีวิธีการวัดการรับรู้ความสามารถของตนเอง 4 วิธี คือ

1. การวัดความเข้มหรือความมั่นใจ (Self-Efficacy Strength) เป็นวิธีที่นำมาใช้วัดการรับรู้ความสามารถของตนเองมากที่สุด วิธีการวัดทำได้โดยการถามผู้ตอบถึงความมั่นใจในว่า เขาสามารถปฏิบัติงานที่มีความยากของงานเพิ่มขึ้นได้เพียงใด ข้อคำถามมักมีลักษณะให้ประเมิน

ความมั่นใจจากไม่มีความมั่นใจ (0) จนถึงมีความมั่นใจเต็มที่ (10) หรืออาจทำโดยใช้มาตราส่วนแบบอื่นๆ ก็ได้ เช่น จาก 0% ถึง 100% เป็นต้น

2. การวัดระดับความยาก (Self-Efficacy Magnitude) เป็นวิธีที่นิยมนำมาใช้วัดการรับรู้ความสามารถของตนเองรองลงมา วิธีการวัดจะทำโดยการถามผู้ตอบว่าเขาสามารถปฏิบัติงานที่กำหนดให้ที่ยากขึ้นได้หรือไม่ ซึ่งข้อคำถามมักจะมีลักษณะเป็นมาตราส่วนชนิด ใช่ / ไม่ใช่ (yes / no scale) คำตอบ ใช่ จะมีคะแนน 1 คำตอบไม่ใช่ จะมีคะแนน 0 ดังนั้นหากได้คะแนนสูงก็แสดงว่ามีการรับรู้ความสามารถของตนเองสูง

3. การวัดแบบผสม คือ การวัดที่ใช้ทั้งความมั่นใจและระดับความยาก พบว่า มีการวิจัยจำนวนหนึ่งที่ใช้การวัดแบบผสมนี้ โดยช่องหนึ่งเป็นแบบ ใช่ / ไม่ใช่ ส่วนอีกช่องหนึ่งจะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า หรือใช้ประเมินเป็นร้อยละ การรวมคะแนนจะทำการรวมคะแนนของความมั่นใจ เฉพาะข้อที่ผู้ตอบว่า ใช่ ในการวัดระดับความยาก การวัดแบบนี้ พบว่า เป็นการวัดที่สอดคล้องกับแนวความคิดของแบนดูรามากที่สุด

4. การวัดความเข้มหรือความมั่นใจ โดยใช้ข้อคำถามเพียงข้อคำถามเดียวเกี่ยวกับงานที่กำหนด แล้วให้ผู้ตอบประเมินค่าระดับความมั่นใจของตนเองต่อการทำงานที่กำหนดนั้น ซึ่งวิธีนี้เรียกว่า one-item confidence rating

ลีและบอบโก (Lee and Bobko.1994) ได้ทำการวิจัยเปรียบเทียบการวัดการรับรู้ความสามารถของตนเอง 5 วิธี ดังนี้ 1. วัดระดับความยาก 2. วัดระดับความมั่นใจ 3. วัดแบบผสม 4. เป็นการวัดแบบผสมที่มีการแปลงคะแนนความมั่นใจให้เป็นคะแนนมาตรฐาน (Z score) 5. เป็นการวัดความมั่นใจ โดยใช้ข้อคำถามเดียวเกี่ยวกับงานที่กำหนด ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยทำการศึกษา 2 ครั้ง ในการศึกษาที่ 1 เป็นการศึกษาในชั้นเรียนปกติของนักเรียนปริญญาตรีที่เรียนรายวิชาการบริหารเบื้องต้น ผลการวิจัยพบว่า การวัดแบบที่ 5 การวัดความมั่นใจโดยใช้ข้อคำถามเดียวมีค่าความเที่ยงตรงตามสภาพ (Convergent validity) ต่ำที่สุดเช่นเดียวกับวิธีที่ 2 การวัดแต่ละวิธีมีความสัมพันธ์กันเชิงบวกโดยมีค่าความสัมพันธ์เฉลี่ย 0.62 และยังพบว่า การรับรู้ความสามารถของตนเอง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการตั้งเป้าหมายด้วยตนเองและผลการปฏิบัติงานโดยที่การวัดวิธีที่ 3 และ 4 จะให้ค่าความสัมพันธ์สูงสุด ในการทดลองที่ 2 พบผลทำนองเดียวกันกับการศึกษาที่ 1 คือ พบว่าการวัดการรับรู้ความสามารถของตนเองแต่ละวิธีมีความสัมพันธ์กันทางบวก โดยการวัดแบบที่ 5 มีความตรงเชิงสภาพต่ำที่สุด และพบว่าการวัดวิธีที่ 3 มีความเที่ยงตรงเชิงทำนายสูงที่สุด จากผลการศึกษาทั้ง 2 ครั้งผู้วิจัย สรุปได้ว่า การวัดวิธีที่

1 และ 2 มีความเที่ยงตรงเชิงสภาพและความเที่ยงตรงเชิงทำนายน้อยกว่าวิธีที่ 3 และ 4 และการวัดวิธีที่ 3 และ 4 สอดคล้องกับแนวคิดของแบนดูรามากที่สุด

เทเลอร์ และคณะ (วัลภา สบายยิ่ง และคณะ. 2539 : 14 ; อ้างอิงจาก Taylor and others.1996) กล่าวว่า ในการวัดการรับรู้ความสามารถของตนเอง บุคคลจะถูกขอให้ประเมินเกี่ยวกับการปฏิบัติงานด้านต่างๆ การรับรู้ความสามารถของตนเองจึงควรจะมีความสัมพันธ์กับผลของการปฏิบัติงานมากที่สุด ซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นเมื่อความสัมพันธ์มีค่าน้อย อาจจะมีสาเหตุดังนี้

1. การรับรู้ความสามารถของตนเองมีความสัมพันธ์ไม่มากกับการปฏิบัติงานเฉพาะอย่างนั้นๆ เช่น งานเกี่ยวกับการเสี่ยงโชคต่างๆ
2. การวัดการรับรู้ความสามารถของตนเองยังไม่ดีมาก เช่น ระดับความยากของงานมีความแตกต่างกันน้อยเกินไป
3. มีความยากในการประเมินการรับรู้ความสามารถของตนเองได้อย่างแม่นยำ เช่น งานนั้นยังใหม่สำหรับบุคคลหรือทฤษฎีผิด

การวัดการรับรู้ความสามารถของตนเองในเรื่องใดๆ ไม่จำเป็นต้องวัดครบทั้ง 3 ด้าน ทั้งนี้เนื่องจากประสบการณ์บางอย่างไม่ทำให้การรับรู้ความสามารถของตนเองแผ่ขยายสู่สถานการณ์อื่นได้ และเนื่องจากการแบ่งระดับความยากในการเรียนคอมพิวเตอร์แต่ละเรื่องทำได้ยาก ประกอบกับการเรียนรู้ในแต่ละเรื่องมีความแตกต่างกันน้อยมาก ทำให้ผลการวัดในด้านปริมาณความยากผิดพลาดได้ ผู้วิจัยจึงเลือกใช้การวัดระดับความมั่นใจเพียงมิติเดียว

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ความสามารถของตนเอง

ออสเทอร์เกร็น (กรรณิการ์ จิตต์บรรเทา .2539 : 66 อ้างอิงจาก Ostergren. 1992 : 4455) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนเอง แรงกดดัน และความวิตกกังวล กับความสามารถทางการเรียนภาษาอังกฤษของผู้อพยพชาวม้ง กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้อพยพชาวม้ง จำนวน 128 คน ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ผลการวิจัยพบว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองใช้เป็นตัวทำนายผลความสามารถทางด้านภาษาได้เป็นอย่างดี โดยการรับรู้ความสามารถของตนเองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถทางการเรียนภาษาอังกฤษ โดยกลุ่มตัวอย่างที่รู้ว่าตนเองมีความสามารถทางการเรียนสูงจะทำคะแนนในการทดสอบได้สูง ความวิตกกังวลมีความสัมพันธ์ทางบวกกับแรงกดดัน โดยกลุ่มตัวอย่างที่ยอมรับว่าตนเองมีแรงกดดันจะมีความวิตกกังวลสูง และระดับการรับรู้หนังสือสามารถใช้เป็นตัวทำนายแรงกดดันได้ โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการรู้หนังสือน้อยจะมีความวิตกกังวลสูง นอกจากนี้ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ผู้ที่รับรู้ว่าตนเองมีความสามารถทางการเรียนภาษาต่ำจะเป็น

เพศหญิง มีอายุมาก ไม่มีความรู้ในการเขียนภาษาม้ง พูดภาษาลาวไม่ได้ และไม่ได้รับการศึกษาในประเทศลาว

ฮวง และ ชาง (Huang and Chang.1996) ทำการวิจัยเรื่อง “การรับรู้ความสามารถของตนเองในภาษาที่ 2 วิชาภาษาอังกฤษ” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเรียนรู้ภาษาที่สอง (ภาษาอังกฤษ) และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษา 4 คน ที่มีความสามารถในการอ่านและเขียนอยู่ในระดับดีสุด ซึ่งเรียนโปรแกรมภาษาอังกฤษ แต่ละคนจะถูกสัมภาษณ์เพื่อสอบถามประสบการณ์ในการเรียนภาษาอังกฤษ และสำรวจการรับรู้ความสามารถในการเรียนภาษาอังกฤษ จากนั้นผู้วิจัยจะเข้าไปสังเกตแบบมีส่วนร่วมในชั้นเรียน 5 ครั้ง ภายหลังจากการสัมภาษณ์ นักศึกษาจะได้ทำงานที่ได้รับมอบหมายและตอบคำถาม 2 ข้อ ข้อหนึ่งเป็นคำถามเกี่ยวกับทักษะภาษา และงานเขียนวรรณกรรมทั่วไปของผู้ใหญ่ และอีกข้อจะเป็นคำถามประเมินการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเรียนภาษาที่สอง ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างแต่ละคนจะมีการรับรู้ความสามารถของตนเองสูงกว่าคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และคะแนนสัมฤทธิ์ผลแต่ละคนจะมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการรับรู้ความสามารถของตนเองอย่างมีนัยสำคัญ

ประทีป จินน์ (2539 : 10) ได้รวบรวมงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนกับผลของพฤติกรรมนั้น เช่น เฟลท์ส (Felts.1982) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนเกี่ยวกับการว่ายน้ำกับการฝึกทักษะว่ายน้ำ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาหญิงจำนวน 80 คน ตอนแรกผู้วิจัยทำการวัดการรับรู้ความสามารถตนเกี่ยวกับการว่ายน้ำของกลุ่มตัวอย่างทุกคน ต่อจากนั้นก็ทำการฝึกทักษะการว่ายน้ำ ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาหญิงกลุ่มที่ประสบความสำเร็จจากการว่ายน้ำ มีการรับรู้ความสามารถของตนดีขึ้น ตลอดจนมีการรับรู้ความสามารถของตนต่อการว่ายน้ำทำอื่นๆ ดีขึ้น ด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของบาร์ลิ่ง และบีทติก (Barling and Beattic.1983) ที่ทำการศึกษาการรับรู้ความสามารถของตนกับผลการทำงาน พบว่าบุคคลที่มีการรับรู้ความสามารถของตนในการปฏิบัติงานการขายสูงจะสามารถปฏิบัติงานการขายได้ดีกว่าบุคคลที่มีการรับรู้ความสามารถของตนในการปฏิบัติงานการขายต่ำ และสอดคล้องกับงานวิจัยของบาร์ลิ่ง และเอเบิล (Barling and Able.1983) ได้ทำการศึกษาเรื่องการรับรู้ความสามารถของตนกับผลการทำงาน พบว่าการรับรู้ความสามารถของตนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเล่นเทนนิส กล่าวคือ คนที่มีการรับรู้ความสามารถของตนในการเล่นเทนนิสสูงก็จะเล่นเทนนิสได้ดีกว่าคนที่มีการรับรู้ความสามารถของตนในการเล่นเทนนิสต่ำ ในกลุ่มคนที่ไม่มีฝีมือและมีทักษะการเล่นพอๆ กัน นอกจากนี้ในด้านการ

ศึกษายังได้มีการศึกษาพบว่า การรับรู้ความสามารถของตนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และบุคคลที่มีการรับรู้ความสามารถของตนสูงก็มักจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและคนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงก็มักจะมีรับรู้ความสามารถของตนสูงด้วย (Schunk. 1981, 1982; Lent and Lankin. 1984; Bandura. 1986)

ความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น

ความหมาย

ความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น (Outcome expectancy) นั้น แบนดูรา (Conn. 1998 ; citing Bandura. 1991) ให้ความหมายว่าเป็น ความเชื่อถึงผลลัพธ์ที่จะตามมาภายหลังจากการกระทำพฤติกรรมนั้นๆ

การรับรู้ความสามารถของตนเอง และความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นนั้นมีความสัมพันธ์กันมากและมีผลต่อการกระทำพฤติกรรมของบุคคล อย่างไรก็ตามการรับรู้ความสามารถของบุคคลมีความแตกต่างจากความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นเนื่องจากความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นเป็นการคาดล่วงหน้าถึงผลลัพธ์อันอาจเกิดขึ้นเนื่องจากพฤติกรรมที่บุคคลได้กระทำตามการรับรู้ความสามารถของตนเองเช่น นักกีฬารับรู้ว่าเขาสามารถกระโดดได้สูงถึง 6 ฟุต การรับรู้ดังกล่าวเป็นการตัดสินใจตัดสินความสามารถของตนเอง ส่วนการได้รับการยอมรับจากสังคม การได้รับรางวัล ความพึงพอใจในตนเองที่กระโดดได้สูงถึง 6 ฟุต เป็นการคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นแต่จะต้องระวังความเข้าใจผิดเกี่ยวกับความหมายของคำว่า ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น ซึ่งหมายถึง ผลกรรมของการกระทำพฤติกรรม มิได้หมายถึงผลที่แสดงถึงการกระทำพฤติกรรม เพราะผลที่แสดงถึงการกระทำพฤติกรรมจะพิจารณาว่าพฤติกรรมนั้นสามารถทำได้ตามการตัดสินใจความสามารถของตนเองหรือไม่ นั่นคือ จะกระโดดได้สูงถึง 6 ฟุต หรือไม่ ซึ่งการจะกระโดดได้สูงถึง 6 ฟุต หรือไม่นั้น มิใช่การคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น แต่เป็นการมุ่งที่ผลกรรมที่จะได้จากการกระทำพฤติกรรมดังกล่าว (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. 2539 : 59)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น

ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา (2523: 1) ได้กล่าวไว้ว่าความคาดหวังเป็นตัวแปรทางจิตวิทยาที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อพฤติกรรมมนุษย์ ความคาดหวังมีทั้งในทางบวกและทางลบ ทั้งที่เป็นจริงและไม่เป็นจริง รวมทั้งความคาดหวังในทันที และห่างไกล ความคาดหวังนี้จะนำไปสู่พฤติกรรมซึ่งแตกต่างกันไป เช่น ความคาดหวังในทางบวกนั้น ไพบูลย์ เทวรักษ์ (นิตยา ภู่อุณ

สาสน์. 2531 : 16 ; อ้างอิงจาก ไพบูลย์ เทวรักษ์. 2527 : 48) ได้กล่าวไว้ว่า “เมื่อคนเราอยู่ในสถานการณ์ที่ต้องการทำบางสิ่งให้สำเร็จ ความคาดหวังเป็นตัวการที่มีผลต่อพฤติกรรมในการทำงาน เป็นการยากที่จะกระตุ้นตนเองให้มีความพยายามและอดทนในการกระทำสิ่งที่ตนเชื่อว่า จะประสบความสำเร็จ” สอดคล้องกับคำกล่าวของแบนดูรา (Bandura. 1986) ที่กล่าวว่าความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นมีบทบาทสำคัญในการจูงใจ และตัดสินใจที่จะเปลี่ยนพฤติกรรม โดยเฉพาะเมื่อพฤติกรรมนั้นไม่ยากที่จะปฏิบัติตามเพราะบุคคลจะไม่ทำพฤติกรรมสำเร็จได้โดยง่าย ถ้าขาดการจูงใจ เช่น การศึกษาวิจัยของดีวอลโตสกี (Dewaltowshi. 1994) ที่พบว่า หญิงสูงอายุ ที่ออกกำลังกายเนื่องจากมีความเชื่อผลทางด้านบวกภายหลังจากการออกกำลังกาย คือ ทำให้ตนรู้สึกสดชื่นมากกว่าความเชื่อทางด้านลบคือ หลังจากการออกกำลังกายทำให้ตนมีอาการปวดเมื่อยตามร่างกาย

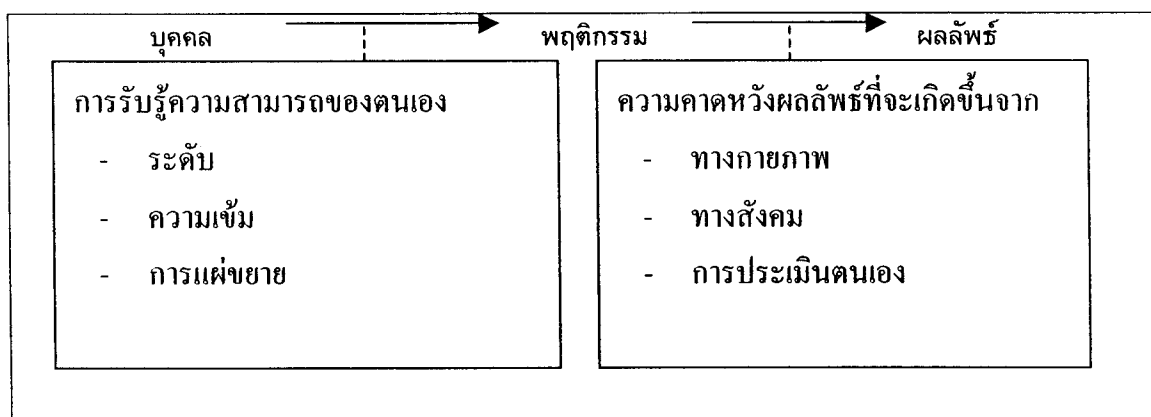
การศึกษาในหญิงที่มีอายุ 50 ปีขึ้นไปที่ใช้ฮอร์โมนทดแทน เนื่องจากมีความเชื่อว่าการใช้ฮอร์โมนทดแทนจะช่วยป้องกันกระดูกเปราะ โรคหัวใจ และสามารถช่วยบรรเทาอาการที่เกิดจากภาวะหมดประจำเดือนได้ (Ali.1998) ส่วนกลุ่มที่เลิกใช้ฮอร์โมนทดแทน เนื่องจากมีความเชื่อว่าการใช้ฮอร์โมนทดแทนเนื่องจากมีความเชื่อว่าการใช้ฮอร์โมนเอสโตรเจนทดแทนอย่างเดียว อาจทำให้เกิดโรคมะเร็งได้ จึงเกิดความกลัว ส่งผลให้เลิกใช้ฮอร์โมนทดแทน และมีการศึกษาความคาดหวังในผลลัพธ์ของการหยุดสูบบุหรี่ในคนงานชายในโรงงานเบตเตอร์แห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร พบว่า บุคคลที่หยุดสูบบุหรี่เนื่องจากมีความคาดหวังต่อประโยชน์ที่ได้รับจากการหยุดสูบบุหรี่ คือทำให้ลดความเสี่ยงต่อการเกิดโรคหัวใจ และหลอดเลือด (อภิรักษ์ณ รัตนสุวัจน์.2538)

นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยของริเบคคา อ็อกฟอร์ด และจิลล์ เชียร์น (Rebecca Oxford and Jill Shearin. 1994 : 12-18) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับทฤษฎีความคาดหวังไว้ว่า ความคาดหวังมีความสัมพันธ์กับการเรียนภาษาที่สอง เพราะเมื่อผู้เรียนมีความคิดและเชื่อว่าการเรียนภาษาก่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนเอง ในการประกอบอาชีพ การเล่าเรียนและเพื่อความเพลิดเพลินแล้วผู้เรียนจะมีจุดมุ่งหมายในการเรียน เห็นคุณค่าของการเรียนนั้นๆ ทำให้ผู้เรียนเกิดความตั้งใจและมีแรงจูงใจในการเรียน สอดคล้องกับ ล็อค และคณะ (Oxford and Shearin. 1994 : 12-18 ; citing Locke and others.1980) ที่กล่าวว่า “เมื่อผู้เรียนมีความคาดหวังต่อการเรียนภาษาที่สองว่า มีประโยชน์ต่อตนเอง ก็จะทำให้เกิดความพยายามในการเรียน และส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาในที่สุด จากงานวิจัยต่างๆ ทำให้เห็นว่าความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นนั้นมีความสำคัญอย่างมากต่อพฤติกรรมของมนุษย์

การรับรู้ความสามารถของตนเองและความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของแบนดูรา (Bandura. 1977) ได้เสนอว่าสิ่งที่มนุษย์เรียนรู้คือ ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่าง ๆ กล่าวคือมนุษย์เรียนรู้ความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์กับเหตุการณ์ เรียนรู้ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมและผลที่เกิดจากพฤติกรรม ความรู้ที่มนุษย์เรียนรู้เหล่านี้กลายเป็นความเชื่อที่มีผลในการควบคุมพฤติกรรมของมนุษย์เอง (สิริวรรณ อัครกุล. 2528:1-2) นอกจากนี้การแสดงพฤติกรรมของบุคคลยังต้องใช้กระบวนการทางสติปัญญา และการตัดสินใจจากการสังเกตของตัวเองโดยเปรียบเทียบกับบุคคลอื่นและมาตรฐานปกติ ร่วมกับการประเมินตนเองโดยใช้ความเชื่อเกี่ยวกับการกระทำพฤติกรรมนั้น ๆ (Bandura.1986) แบนดูรากล่าวว่าการรับรู้ความสามารถของตนเอง (perceived self-efficacy) และความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น (outcome expectancy) เป็นปัจจัยภายในที่จะมีผลต่อการตัดสินใจกระทำพฤติกรรมของบุคคล โดยการรับรู้ความสามารถของตนเองเป็นการประมาณความสามารถของตนเองในการกระทำพฤติกรรม ส่วนความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นเป็นการประมาณของบุคคลถึงผลที่จะตามมาภายหลังการกระทำพฤติกรรมนั้น ๆ

แนวคิดเกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถของตนเอง และความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นจะมีผลต่อการแสดงพฤติกรรมและนำไปสู่ผลลัพธ์แสดงให้เห็นไว้ในภาพที่ 3

ภาพประกอบ 3 แสดงเงื่อนไขความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนเอง และความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น

ที่มา : Bandura. (1997) *Self-efficacy the exercise of control* : 22

จากภาพประกอบ จะเห็นได้ว่าบุคคลจะกระทำพฤติกรรมหนึ่งหรือไม่ขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถของตนเองว่าเขาจะมีความสามารถพอที่จะกระทำพฤติกรรมนั้นหรือไม่ ส่วนผลลัพธ์นั้นเกิดภายหลังการกระทำ และการคาดหวังผลลัพธ์นั้นขึ้นอยู่กับสติปัญญาว่าตนมีความ

สามารถเพียงใดในการที่จะกระทำกิจกรรมนั้นๆ (Bandura.1977.21) ดังนั้นการที่เราต้องการให้บุคคลมีพฤติกรรมเราควรส่งเสริมให้เขามีการรับรู้ว่าเขามีความสามารถที่จะกระทำพฤติกรรมนั้นๆ

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสองส่วนว่าจะส่งผลต่อการตัดสินใจว่าจะกระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งหรือไม่ ดังภาพ 4

		ความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น	
		ต่ำ	สูง
การรับรู้ความสามารถของตนเอง	สูง	มีแนวโน้มที่จะไม่ทำ	มีแนวโน้มที่จะทำแน่นอน
	ต่ำ	มีแนวโน้มที่จะไม่ทำแน่นอน	มีแนวโน้มที่จะไม่ทำ

ภาพประกอบ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตน และความคาดหวังผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นต่อการตัดสินใจกระทำพฤติกรรมของบุคคล

ที่มา : Bandura. (1978) *Advances in Behavior Research and Therapy* : 239

จากภาพ 4 แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนกับความคาดหวังในผลที่จะเกิดขึ้นได้ว่า หากบุคคลมีการรับรู้ความสามารถของตนสูง และมีความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นสูง บุคคลมีแนวโน้มที่จะตัดสินใจกระทำพฤติกรรมนั้นแน่นอน ในทางตรงข้าม ถ้าบุคคลมีการรับรู้ความสามารถของตนต่ำและมีความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นต่ำด้วย หรือมีส่วนใดส่วนหนึ่งต่ำ บุคคลมีแนวโน้มที่จะตัดสินใจไม่กระทำพฤติกรรมนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า ถึงแม้บุคคลจะเห็นว่า ผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำเป็นสิ่งที่น่าปรารถนาเพียงใดก็ตาม แต่ถ้าบุคคลเกิดความสงสัยว่าเขาจะสามารถกระทำพฤติกรรมนั้นให้ประสบผลสำเร็จได้หรือไม่ ผลที่จะเกิดขึ้นนั้นก็ไม้อาจจูงใจให้เขากระทำพฤติกรรมดังกล่าวก็ได้

นอกจากนี้ องค์ประกอบทั้งสองยังส่งผลต่อสภาวะความรู้สึกและพฤติกรรมที่แสดงออกของบุคคลด้วย โดยบุคคลที่มีการรับรู้ความสามารถของตนสูงในสภาพการณ์ที่ถูกให้คุณค่าแก่ความสำเร็จสูง จะเกิดความมั่นใจ มีความต้องการที่จะทำกิจกรรมให้บรรลุผลสำเร็จ ส่วนบุคคลที่รับรู้ความสามารถของตนสูงแต่อยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีการตอบสนองต่ำนั้นคือการกระทำของเขาจะไม่ได้มาซึ่งผลที่มีคุณค่า เขาจะเกิดความไม่พอใจ ไม่เห็นด้วย ต่อต้าน ปฏิเสธ เขาจะมีความพยายามมากขึ้นและถ้าจำเป็นเขาจะพยายามเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติของสังคมที่ไม่เป็นธรรมนั้น หากบุคคลมีการรับรู้ความสามารถของตนต่ำและคาดว่าจะมีการตอบสนองของภาวะแวดล้อมต่ำด้วย เขาจะถอนตัวออก ไม่สนใจ และถ้าบุคคลมีการรับรู้ในความสามารถของตนต่ำแต่ได้

รับการให้คุณค่าหรือตอบสนองจากภาวะแวดล้อมสูง จะเกิดการลดคุณค่าของตนเองและหมดกำลังใจ ดังภาพประกอบที่ 5

		ความคาดหวังผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น	
		ทางลบ	ทางบวก
การรับรู้ความสามารถของตน	ทางบวก	ปฏิเสธ ไม่พอใจ	ต้องการทำกิจกรรมให้ บรรลุผลสำเร็จ มีความ มั่นใจ มีความพึงพอใจ
	ทางลบ	ถอนตัวออก ไม่สนใจ	ลดคุณค่าของตนเอง หมดกำลังใจ

ภาพประกอบ 5 ผลจากรูปแบบที่แตกต่างกันของการรับรู้ในความสามารถของตนและความคาดหวังผลที่จะเกิดขึ้นที่มีต่อภาวะพฤติกรรมและความรู้สึก

ที่มา : Bandura. (1997) Self-efficacy the exercise of control : 20

ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์

ความหมาย

ผดุง อารยะวิญญู (2527:49-50) ได้กล่าวว่า ผู้ที่มีความสามารถด้านคอมพิวเตอร์นั้น หมายถึงบุคคลที่

1.) สามารถเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ได้ และสามารถใช้คอมพิวเตอร์ทำงานได้ไม่ว่างานนั้นจะเป็นงานส่วนตัว อาชีพ หรือด้านการศึกษา นอกจากนี้ควรมีความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการทำงานของคอมพิวเตอร์เป็นอย่างดี

2.) สามารถเลือกหาและเลือกใช้โปรแกรมสำเร็จรูป (Software) ได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับคุณสมบัติและข้อจำกัดของโปรแกรมสำเร็จรูปแต่ละประเภท

3.) เข้าใจถึงบทบาทของคอมพิวเตอร์ที่จะมีผลต่อสังคมทั้งในปัจจุบันและอนาคต ตระหนักถึงแนวโน้มจากผลกระทบของคอมพิวเตอร์ที่มีต่อการศึกษา เศรษฐกิจ การเมือง และสภาวะแวดล้อมในสังคม

4.) สามารถใช้ความรู้ทางด้านคอมพิวเตอร์ให้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวันโดยเฉพาะอย่างยิ่งในการเก็บข้อมูล การสื่อสาร และการแก้ปัญหาต่างๆ

5.) สามารถใช้ความรู้ด้านคอมพิวเตอร์ให้เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจ การสร้างความบันเทิงให้แก่ตนเองและผู้อื่น ตลอดจนให้ความสนใจติดตามความเคลื่อนไหวทางด้านความก้าวหน้าของคอมพิวเตอร์

เกเซอร์ท และฟัทเรล (Geisert and Futrell,1990:7) กล่าวไว้อย่างสอดคล้องกันว่าความสามารถทางคอมพิวเตอร์เป็นความรู้ความสามารถในด้าน

1.) ความรู้เกี่ยวกับประวัติคอมพิวเตอร์

2.) เข้าใจการทำงานของคอมพิวเตอร์ และสามารถกำหนดให้คอมพิวเตอร์ทำงานได้โดยการใช้โปรแกรมและชุดคำสั่งต่างๆ

ตระหนักถึงการใช้คอมพิวเตอร์ช่วยในการเรียนรู้และแก้ปัญหา

1.) มองเห็นแนวทางการประยุกต์ใช้คอมพิวเตอร์ในด้านธุรกิจและอุตสาหกรรม

2.) ตระหนักถึงผลกระทบของเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ต่อสังคมในปัจจุบันและอนาคต

ทักษิณา สวนานนท์ (2530:2-8) กล่าวว่า ในปัจจุบันอาจแบ่งบุคคลที่จะเรียนรู้คอมพิวเตอร์ในสังคมออกได้เป็น 3 ระดับ คือ

1.) รู้พออ่านออกเขียนได้ เป็นความสามารถในระดับที่ทุกคนควรจะรู้ว่าคอมพิวเตอร์ทำงานอะไรได้และทำงานอะไรไม่ได้

2.) รู้พอสามารถใช้งานได้ เป็นความสามารถในระดับที่รู้ว่าคอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือที่สามารถส่งงานและสื่อสารได้โดยการใช้โปรแกรมสำเร็จรูป (Software) ต่างๆ ทำให้สามารถทำงานให้เราได้

3.) รู้เป็นผู้เชี่ยวชาญ เป็นความสามารถในการเรียนรู้คอมพิวเตอร์อย่างจริงจังจนสามารถพัฒนาเครื่อง พัฒนาระบบ พัฒนาวิธีการใช้ให้กว้างขวาง บุคคลในกลุ่มนี้จะต้องมีความรู้ในเรื่องคอมพิวเตอร์อย่างเชี่ยวชาญจริงๆ

ความสามารถพื้นฐานในการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตมีดังนี้

1. ความสามารถในการใช้งานคอมพิวเตอร์เบื้องต้น

1.1 เข้าใจส่วนประกอบที่สำคัญของเครื่องคอมพิวเตอร์และหลักการทำงานเบื้องต้น

1.2 สามารถเปิดและปิดเครื่องคอมพิวเตอร์ได้อย่างถูกวิธี

1.3 สามารถใช้เมาส์ควบคุมการทำงานบนหน้าจอคอมพิวเตอร์ได้

1.4 สามารถใช้ปุ่มต่างๆ ที่สำคัญของคีย์บอร์ดได้

2. ความสามารถในการใช้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร

- 2.1 เข้าใจความหมายของอินเทอร์เน็ตและหลักการทำงานเบื้องต้นของเครือข่ายอินเทอร์เน็ต
 - 2.2 สามารถใช้เว็บเบราว์เซอร์ในการอ่านข้อมูลข่าวสารบน World Wide Web
 - 2.3 สามารถค้นหาข้อมูลที่ต้องการด้วย Search Engines ได้
 - 2.4 สามารถจัดเก็บเว็บไซต์ที่ชื่นชอบเอาไว้ใน Favorite ได้
 - 2.5 สามารถบันทึกรูปภาพที่ชื่นชอบไว้ใช้งานได้
 - 2.6 สามารถสร้าง Connection เพื่อเชื่อมต่อขอใช้บริการจากผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตได้
3. ความสามารถในการใช้บริการจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-mail)
- 3.1 เข้าใจการทำงานของจดหมายอิเล็กทรอนิกส์
 - 3.2 สามารถรับ-ส่งจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ผ่านอินเทอร์เน็ตได้อย่างมีประสิทธิภาพ
 - 3.3 สามารถตอบจดหมายด้วยคำสั่ง Reply ได้
 - 3.4 สามารถส่งต่อจดหมายด้วยคำสั่ง Forward ได้
 - 3.5 สามารถสร้างสมุดจดที่อยู่อีเมลเพื่อประโยชน์ในการเรียกใช้งาน
 - 3.6 สามารถส่งไฟล์เอกสารแนบไปกับจดหมายได้
 - 3.7 สามารถลบจดหมายที่ไม่ต้องการแล้วได้
4. ความสามารถในการส่งและรับการ์ดอวยพรอิเล็กทรอนิกส์ (E-Card)
- 4.1 เข้าใจหลักการทำงานของการ์ดอวยพรอิเล็กทรอนิกส์
 - 4.2 สามารถส่งการ์ดอวยพรอิเล็กทรอนิกส์ไปยังผู้รับปลายทางได้
 - 4.3 สามารถรับการ์ดอวยพรอิเล็กทรอนิกส์ที่ส่งมาจากอีเมลได้
5. ความสามารถในการบันทึกข้อมูลด้วยโปรแกรม Microsoft Word
- 5.1 สามารถบันทึกข้อมูลด้วยโปรแกรม Microsoft Word ได้
 - 5.2 สามารถพิมพ์และแก้ไขข้อความในหน้าเอกสารได้
 - 5.3 สามารถตกแต่งข้อความในเอกสารได้
 - 5.4 สามารถย้ายและคัดลอกข้อความได้
 - 5.5 สามารถนำตารางมาประกอบในหน้าเอกสารได้
 - 5.6 สามารถสร้าง Header/Footer ได้
 - 5.7 สามารถพิมพ์เอกสารออกทางเครื่องพิมพ์ได้
6. ความสามารถในการบริหารไฟล์ข้อมูลด้วยโปรแกรม Windows Explorer
- 6.1 เข้าใจหลักการของการจัดไฟล์ข้อมูลด้วยโปรแกรม Windows Explorer
 - 6.2 สามารถสร้างโฟลเดอร์ขึ้นมาเพื่อจัดเก็บไฟล์ข้อมูลให้เป็นระเบียบได้

- 6.3สามารถย้ายไฟล์ข้อมูลจากโฟลเดอร์หนึ่งไปยังอีกโฟลเดอร์หนึ่งได้
- 6.4สามารถคัดลอกไฟล์ข้อมูลจากเครื่องคอมพิวเตอร์ไปเก็บในฟลอปปีดิสก์ได้
- 6.5สามารถเปลี่ยนชื่อไฟล์ใหม่ได้ตามต้องการ
- 6.6สามารถลบไฟล์ที่ไม่ต้องการได้
- 6.7สามารถกู้ไฟล์ที่ลบไปแล้วกลับคืนมาจาก Recycle Bin ได้
- 6.8สามารถลบไฟล์ที่อยู่ใน Recycle Bin ได้

ชมรมคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตสำหรับผู้สูงอายุโอพีพีวาย

ชมรมคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตสำหรับผู้สูงอายุ หรือชมรมโอพีพีวาย (Old People Playing Young) คือชมรมที่จัดกิจกรรมการเรียนคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต สำหรับผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 45 ปีขึ้นไป โดยผู้ที่เป็นสมาชิกจำเป็นต้องเรียนหลักสูตรขั้นพื้นฐาน 30 ชั่วโมง และเมื่อผ่านการอบรมจะได้รับวุฒิบัตรจากชมรม

วัตถุประสงค์ของชมรม

1. เพื่อเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจในการใช้งานคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตในกลุ่มผู้สูงอายุ
2. เพื่อเพิ่มจำนวนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทยให้ครอบคลุมทุกเป้าหมาย
3. เพื่อเชื่อมความสัมพันธ์ในครอบครัวให้สามารถพูดคุยในสิ่งเดียวกันได้

ผู้เข้าร่วมโครงการ

กลุ่มผู้ที่สนใจศึกษาการใช้งานคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต ชาย/หญิง อายุ 45 ปีขึ้นไป

หลักสูตรในการฝึกอบรมพื้นฐาน 6 หลักสูตร (15 ครั้ง/30ชม.)

หลักสูตร	จำนวนครั้ง
- การใช้งานคอมพิวเตอร์เบื้องต้น	2
- การใช้บริการด้านข้อมูลข่าวสารบนอินเทอร์เน็ต	4
- การใช้บริการจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-mail)	4
- การรับ-ส่งบัตรอวยพร (E-Card) ผ่านอินเทอร์เน็ต	1
- การบันทึกข้อมูลด้วย Microsoft Word	3
- การจัดไฟล์ข้อมูลด้วย Windows Explorer	1

สถานที่ฝึกอบรม

President Tower ชั้น 10 เลขที่ 971,973 ถ.เพลินจิต ปทุมวัน กทม. 10330

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนเอง และความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น

เนื่องจากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนเอง และความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น กับความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์โดยตรงนั้นไม่มี แต่เนื่องด้วยการเรียนคอมพิวเตอร์นั้นเป็นการเรียนรูภาษาชนิดหนึ่ง ผู้วิจัยจึงได้รวบรวมงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนเอง และความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น กับความสามารถทางภาษาดังนี้

ปาจาเรส และ จอห์นสัน (Pajares and Johnsom. 1994 : 313 – 331) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนเอง ความคาดหวังในการเรียนและความวิตกกังวล กับความสามารถในการเขียน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาครูจำนวน 30 คน เป็นเพศหญิง 25 คน เพศชาย 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แบบทดสอบการเขียนเรียงความ ใช้ทดสอบก่อนและหลังการทดลอง 2) แบบสอบถามการรับรู้ความสามารถของตนเองแบ่งเป็น 2 ด้าน คือด้านความรู้เกี่ยวกับโครงสร้างไวยากรณ์ทักษะในการเขียน และด้านการประเมินความสามารถของตนเองที่มีต่องานเขียนแบบต่าง ๆ โดยแบ่งเป็นมาตราส่วนประมาณค่าตั้งแต่ 0 – 100 3) แบบสอบถามความคาดหวังในการเรียนทักษะการเขียน เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 7 ระดับ ของลิเคอร์ท (Likert Scale) 4) แบบสอบถามความวิตกกังวลในการเขียนเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ของลิเคอร์ท และ 5) แบบสอบถามการรับรู้ความสามารถของตนเองในด้านต่างๆ ไป จำนวน 23 ข้อ เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 6 ระดับ ของลิเคอร์ท ผลการวิจัยสรุปได้ว่าการรับรู้ความสามารถของตนเองด้านทักษะการเขียนมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการเขียน ความวิตกกังวลมีความสัมพันธ์ทางลบกับการรับรู้ความสามารถของตนเองในทักษะการเขียน แต่ไม่สามารถใช้ทำนายความสามารถในการเขียนได้ การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านต่างๆ ไป มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ความสามารถของตนเองในด้านทักษะการเขียน ความคาดหวังในการเรียน ความวิตกกังวลและความสามารถในการเรียน แต่ไม่สามารถใช้ทำนายความสามารถทางการเขียนได้

เชลล์ และคณะ (Shell and others. 1995 : 386 – 398) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนเอง คุณลักษณะ และความคาดหวังในผลสัมฤทธิ์ทางด้านการอ่านและการเขียน กลุ่มตัวอย่างประชากรเป็นนักเรียนเกรด 4 เกรด 7 และเกรด 10 จำนวน 364 คน ของโรงเรียนรัฐบาลแถบตะวันออกเฉียงเหนือ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แบบสอบถามการรับรู้ความสามารถของตนเองทางด้านทักษะการอ่านและการเขียน 2) แบบสอบถามความคาดหวัง

หวังในการเรียนด้านการอ่านและการเขียน 3) แบบสอบถามที่ระบุถึงสาเหตุของความสำเร็จและความล้มเหลว 4) แบบสอบถามการอ่านและการเขียนผลการวิจัยพบว่าการรับรู้ในความสามารถของตนเอง คุณลักษณะ และความคาดหวังในผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์กับระดับคะแนน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านและการเขียนสูง จะรับรู้ในความสามารถของตนเองแตกต่างไปจากนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านและการเขียนต่ำ

เมนชาคา (Menchaca. 1996 : 2881) ได้ศึกษาอิทธิพลของการรับรู้ความสามารถของตนเองที่มีต่อการตัดสินใจและการวางแผนทางด้านการศึกษาและอาชีพ ของนักศึกษาในระดับเกรด 12 ที่มีเชื้อชาติเม็กซิกัน – อเมริกัน จำนวน 156 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสำรวจภูมิหลัง แบบสอบถามเกี่ยวกับอาชีพ แบบประเมินความสนใจในอาชีพ แบบประเมินความคาดหวังทางอาชีพ แบบประเมินความสนใจในโปรแกรมการศึกษา แบบสอบถามโปรแกรมการศึกษา และแบบประเมินความคาดหวังในความสามารถของตนเอง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความสัมพันธ์และการวิเคราะห์แบบถดถอย ผลการศึกษาพบว่า ความคาดหวังทางอาชีพมีความสัมพันธ์กับการรับรู้ความสามารถของตนเองและความสนใจในอาชีพ

กรรณิการ์ จิตต์บรรเทา (2539 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนเองและความคาดหวังในผลการเรียนภาษาอังกฤษ กับความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 กรุงเทพมหานคร จำนวน 395 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถามการรับรู้ความสามารถของตนเองด้านทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ แบบสอบถามความคาดหวังในผลการเรียนภาษาอังกฤษด้านทักษะการอ่าน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าความสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ ผลการศึกษาพบว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองและความคาดหวังในผลการเรียนภาษาอังกฤษ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

นอกจากนี้ยังมีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนเอง และความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นกับความสามารถด้านอื่นๆของผู้สูงวัย เช่นงานวิจัยของ คอน (Conn. 1997) ซึ่งได้ทำการศึกษารับรู้สมรรถนะของตนเอง และความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นจากการกระทำในผู้สูงอายุเพศหญิง พบว่า การรับรู้สมรรถนะของตนเองและคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นจากการกระทำมีความสัมพันธ์กับการออกกำลังกาย และการจัดการกับความเครียดในผู้สูงอายุ

ปัจจัยพื้นฐานบางประการที่มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ความสามารถของตนเอง ความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น และความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์

ปัจจัยพื้นฐานบางประการที่มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ความสามารถของตนเอง และ ความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น

1. อายุ เป็นปัจจัยที่แสดงถึงวุฒิภาวะของบุคคลที่จะจัดการเกี่ยวกับเรื่องราวหรือปัญหาต่างๆ การรับรู้ การแปลความหมาย ความเข้าใจ และการตัดสินใจ ซึ่งมีความแตกต่างกันตามพัฒนาการงานวิจัยของโอเรม (Orem, 1995) กล่าวไว้ว่าผู้ที่มีอายุมากกว่าย่อมที่จะมีโอกาสมากกว่าที่จะเรียนรู้สิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง และได้สังเกตเห็นแบบอย่างการกระทำจากผู้อื่น ดังนั้นอายุที่แตกต่างกันจึงน่าจะมีความสัมพันธ์กับการรับรู้ความสามารถของตนเองและความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นจากการกระทำ ส่วนงานวิจัยของเบอร์รี่ (Berry, 1989: 683-686) ที่ได้รวบรวมงานวิจัยเกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถของตนเองที่เน้นเรื่องความจำของบุคคล จากรายงานการวิจัยดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า การรับรู้ของบุคคลมีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรม และความสัมพันธ์ดังกล่าวมีความเปลี่ยนแปลงไปตามระดับอายุ

2. ระดับการศึกษา เป็นปัจจัยพื้นฐานของการรู้คิด การตัดสินใจหรือพิจารณาเรื่องต่างๆ ช่วยให้ผู้บุคคลได้รับข้อมูลข่าวสาร พร้อมทั้งมีการเรียนรู้และเข้าใจข้อมูลต่างๆ ได้ง่าย รู้จักแสวงหาความรู้ และนำเอาความรู้ และประสบการณ์ที่ได้รับมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป ดังเช่นการศึกษาของรัตนภรณ์ ศิริวัฒน์ชัยพร (2536) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานบางประการและการรับรู้ความสามารถในการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดไม่พึ่งอินซูลินจำนวน 200 ราย พบว่า ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับการรับรู้ความสามารถตนเองโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ ผู้ป่วยที่มีระดับการศึกษาสูง จะมีการรับรู้ความสามารถในการดูแลตนเองสูงกว่าผู้ป่วยที่มีระดับการศึกษาต่ำ สอดคล้องกับการศึกษาของ กมลพรรณ หอมน่าน (2539) ที่ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึกรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง การรับรู้ความสามารถในตนเองกับพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้สูงอายุจำนวน 150 ราย ซึ่งผลก็พบว่า ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับการรับรู้ความสามารถของตนเองเช่นกัน

ปัจจัยบางประการที่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์

1. อายุ อายุเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้คนมีพฤติกรรมในการรับสิ่งใหม่ที่แตกต่างกัน กลุ่มบุคคลที่มีอายุระหว่าง 20-50 ปี ปรับตัวเพื่อเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ได้เร็วกว่ากลุ่มบุคคลที่มีอายุ 50 ปีขึ้นไป (นิตยา อินกลิ่นพันธุ์, 2539: 23 ; อ้างอิงจาก สมศักดิ์ ศรีสันติสุข, 2528: 29) จากการศึกษาของ แจ็คออบสัน และเวลเลอร์ (Kate, 1991 ; citing Jakobson and Weller, 1987-1988) พบว่าอายุมีความสัมพันธ์ทางลบกับความถี่ของการใช้คอมพิวเตอร์ของอาจารย์ ซึ่งสอดคล้องกับ อีริก (Eric, 1998) พบว่า อายุมีความสัมพันธ์และสามารถพยากรณ์การใช้คอมพิวเตอร์ของอาจารย์

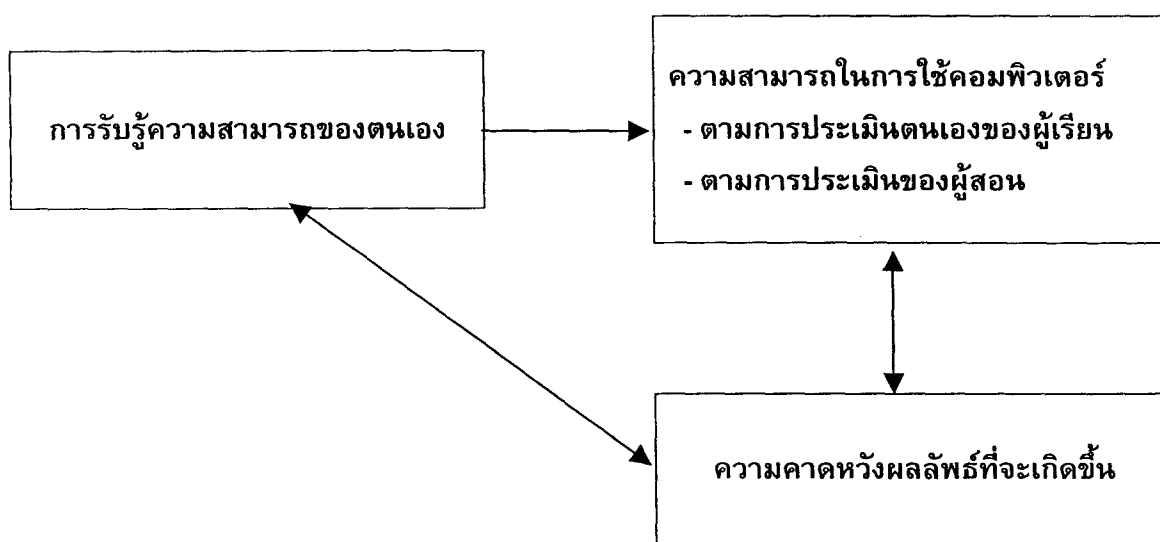
2. ระดับการศึกษา การศึกษาสอนให้คนรู้จักคิด วิเคราะห์ และแสวงหาความรู้ใหม่ๆ ดังนั้นบุคคลที่มีระดับการศึกษาสูงมักจะได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้ที่มีความสามารถมากกว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่า จากการศึกษาของครัมพ์และโรบินสัน (Krampf and Robinson, 1984) พบว่าพยาบาลที่มีระดับการศึกษาสูงรับรู้ว่าการใช้คอมพิวเตอร์เป็นสิ่งที่ท้าทายมากกว่า บริดท์และสทรอน (Burkes, 1991: 195 ; citing Brodt and Stronge, 1986) พบว่าพยาบาลที่มีระดับการศึกษาสูงแสดงออกให้เห็นถึงเจตคติที่สนับสนุนการใช้คอมพิวเตอร์ แต่จากการศึกษาของเบอร์ค (Burkes, 1991: 195) พบว่าระดับการศึกษาของพยาบาลไม่มีความสัมพันธ์กับเจตคติต่อการใช้อุปกรณ์คอมพิวเตอร์

3. ประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์คอมพิวเตอร์ ประสบการณ์การเรียนรู้ทั้งจากการเข้าศึกษาตามหลักสูตรหรือการอบรมระยะสั้นล้วนมีความสำคัญต่อการพัฒนาความสามารถของบุคคลจากการศึกษาของ สุธิภา แสนทอง (2540) พบว่าการศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเองจาก การอ่านหนังสือ ตำรา นิตยสาร วารสาร จากคำแนะนำหน้าจอคอมพิวเตอร์ จากการพูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้กับเพื่อนร่วมงานมีความสัมพันธ์กับการยอมรับการใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ตของอาจารย์สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย จากการศึกษาของ Eric (1998) พบว่าประสบการณ์การศึกษอบรมเกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์คอมพิวเตอร์ไม่มีความสัมพันธ์กับการใช้อุปกรณ์คอมพิวเตอร์ของอาจารย์ และจากงานวิจัยของ เบิร์กส์ (Burkes, 1991) ที่ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตคติต่อการใช้อุปกรณ์คอมพิวเตอร์ของพยาบาลซึ่งวัดเจตคติตามแนวคิดของ Vroom's expectancy theory โดยการอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจ ความเชื่อ และแรงจูงใจ กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยพยาบาลทั้งหมดที่ปฏิบัติงานเต็มเวลา และพยาบาลที่ปฏิบัติงานบางเวลาในหอผู้ป่วยหนัก (ICU) ซึ่งได้ใช้ระบบคอมพิวเตอร์ในการบันทึกข้อมูลผู้ป่วย (Computerized charting) จำนวน 133 คน โดยใช้แบบสอบถามมีผู้ตอบแบบสอบถามกลับคืน 56 คน (42%) ผลการศึกษาพบว่า ความรู้เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความเชื่อ

จากการค้นคว้าเอกสารงานวิจัยข้างต้นได้เสนอแนวคิดของ อัลเบิร์ต แบนดูรา ที่กล่าวว่าการรับรู้ความสามารถของตนเองจะเป็นตัวชี้ให้บุคคลมีความพยายามและกระตือรือร้นที่จะกระทำพฤติกรรมนั้นๆ และถ้าได้รับผลลัพธ์ตามที่คาดหวังเอาไว้จะเป็นแรงเสริมให้บุคคลรับรู้ความสามารถของตนเองมากขึ้นเมื่อพบกับเหตุการณ์เช่นเดิม(Bandura.1986) ดังนั้นถ้านำแนวคิดดังกล่าวมาพิจารณาพฤติกรรมของผู้สูงวัยในด้านการเรียนคอมพิวเตอร์แล้ว ผู้สูงวัยที่มีการรับรู้ความสามารถของตนเองสูงและมีความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นสูงย่อมมีความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์มากกว่า และปัจจัยพื้นฐานบางประการเช่นอายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้คอมพิวเตอร์นั้นจะมีความสัมพันธ์กับการรับรู้ความสามารถของตนเอง ความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น และความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากแนวคิดของอัลเบิร์ต แบนดูราที่กล่าวว่าความสามารถของคนเรานั้นไม่ตายตัว หากแต่ยืดหยุ่นตามสถานการณ์ ดังนั้นสิ่งที่กำหนดประสิทธิภาพของการแสดงออกจึงขึ้นอยู่กับ การรับรู้ความสามารถของตนเองในสภาวะการณั้ๆ นั่นคือถ้าเรามีความเชื่อว่าเรามีความสามารถ เราก็จะแสดงออกถึงความสามารถนั้นออกมา คนที่เชื่อว่าตนเองมีความสามารถจะมีความอดทน อุสาหะ ไม่ท้อถอยง่าย และประสบความสำเร็จในที่สุด การศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนเอง ความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น และความสามารถในการใช้ คอมพิวเตอร์ของผู้สูงวัยในชมรมโอพีพีวายจึงขอเสนอกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

การรับรู้ความสามารถของตนเองสามารถทำนายการประสบความสำเร็จของพฤติกรรม ได้ การรับรู้ความสามารถของตนเองมีความสัมพันธ์กับความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น และ ความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์

สมมุติฐานในการวิจัย

1. ตัวแปรการรับรู้ความสามารถของตนเอง ทำนายความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินตนเองของผู้เรียนและความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินของผู้สอนได้
2. การรับรู้ความสามารถของตนเองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น
3. ความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินตนเองของผู้เรียนและความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินของผู้สอน
4. ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินตนเองของผู้เรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับ ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินของผู้สอน
5. ผู้สูงวัยในชมรมไอพีพีวาย ที่มีอายุน้อยกว่าจะมีการรับรู้ความสามารถของตนเอง ความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินตนเองของผู้เรียน และความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินของผู้สอนสูงกว่าผู้สูงวัยในชมรมไอพีพีวายที่มีอายุมากกว่า
6. ผู้สูงวัยในชมรมไอพีพีวายที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าจะมีการรับรู้ความสามารถของตนเอง ความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น และความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินตนเองของผู้เรียน และความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินของผู้สอนสูงกว่าผู้สูงวัยในชมรมไอพีพีวายที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่า
7. ผู้สูงวัยในชมรมไอพีพีวายที่มีประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้คอมพิวเตอร์จะมีการรับรู้ความสามารถของตนเอง ความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น และความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินตนเองของผู้เรียน และความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินของผู้สอนสูงกว่าผู้สูงวัยในชมรมไอพีพีวายที่ไม่มีประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้คอมพิวเตอร์

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนเอง ความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น และความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ของผู้สูงวัยในชมรมโอพีฟิฟาย โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ และหาคุณภาพของเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ สมาชิกชมรมโอพีฟิฟาย จำนวน 1,600 คน

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ สมาชิกชมรมโอพีฟิฟายโดยใช้การเลือกแบบเจาะจง รุ่นที่ 27-28 จำนวน 78 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้เป็นแบบสอบถามและแบบประเมินซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง จำนวน 4 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของสมาชิกชมรมโอพีฟิฟาย ได้แก่ อายุ,ระดับการศึกษา และประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้คอมพิวเตอร์

ตัวอย่างแบบสอบถาม ข้อมูลส่วนตัว

คำชี้แจง ขอให้ท่านโปรดอ่านข้อความแล้วทำเครื่องหมาย / ลงในช่องว่างตามความเป็น

จริงของท่าน หรือเติมคำในช่องว่างให้สมบูรณ์

1. เพศ

ชาย

หญิง

2. อายุปัจจุบัน

ปี

3. การศึกษาสูงสุดของท่าน

ต่ำกว่าปริญญาตรี

ปริญญาตรี

สูงกว่าปริญญาตรี

4. ท่านมีประสบการณ์ในการศึกษาคอมพิวเตอร์ด้วยตนเอง และ/หรือเข้าอบรมหลักสูตรระยะสั้นเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์

ไม่มี

มี

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการรับรู้ความสามารถของตนเอง มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ คิดว่าทำไม่ได้แน่, ไม่มั่นใจว่าจะทำได้, มั่นใจปานกลางว่าจะทำได้,ค่อนข้างมั่นใจว่าจะทำได้, มั่นใจว่าทำได้แน่

ตัวอย่างแบบสอบถาม การรับรู้ความสามารถของตนเอง

คำชี้แจง ขอให้ท่านอ่านข้อความแต่ละข้อและพิจารณาว่าท่านมีความมั่นใจในการกระทำพฤติกรรมต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด โดยทำเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับระดับความมั่นใจของท่าน

ข้อคำถาม	ระดับการรับรู้ความสามารถ				
	คิดว่าทำ ไม่ได้แน่	ไม่มั่นใจ ว่าจะทำได้	มั่นใจปาน กลางว่าจะ ทำได้	ค่อนข้าง มั่นใจว่า ทำได้	มั่นใจว่า ทำได้แน่
ท่านมีความมั่นใจว่าจะสามารถ ทำพฤติกรรมต่อไปนี้ได้มากน้อยเพียงใด	1	2	3	4	5
1. แม้จะว่างเว้นจากการเรียนไปนานก็มั่นใจว่าจะเรียนรู้คอมพิวเตอร์ได้					
2. มั่นใจว่าจะเรียนรู้การใช้คอมพิวเตอร์ได้แม้ว่าสายตาจะไม่ดี					
3. มั่นใจว่าจะเรียนรู้การใช้คอมพิวเตอร์ได้แม้ว่ามีจะสัมผัสคอมพิวเตอร์ไม่คล่อง					

การให้คะแนนของแบบสอบถาม มีดังนี้

มั่นใจว่าทำได้แน่	ให้	5	คะแนน
ค่อนข้างมั่นใจว่าทำได้	ให้	4	คะแนน
มั่นใจปานกลางว่าจะทำได้	ให้	3	คะแนน
ไม่มั่นใจว่าจะทำได้	ให้	2	คะแนน
คิดว่าทำไม่ได้แน่	ให้	1	คะแนน

เกณฑ์การแปลความหมายของคะแนนการรับรู้ความสามารถของตนเองพิจารณาจากการนำคะแนนของกลุ่มตัวอย่างมาแจกแจงความถี่และหาค่าเฉลี่ย แล้วกำหนดระดับค่าเฉลี่ยแบ่งการรับรู้ความสามารถของตนเองออกเป็น 3 ระดับ

คะแนนเฉลี่ยช่วง 1.00-1.50 คะแนนหมายถึงมีการรับรู้ความสามารถของตนเองอยู่ในระดับน้อยที่สุด

คะแนนเฉลี่ยช่วง 1.51-2.50 คะแนนหมายถึงมีการรับรู้ความสามารถของตนเองอยู่ในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ยช่วง 2.51-3.50 คะแนนหมายถึงมีการรับรู้ความสามารถของตนเองอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ยช่วง 3.51-4.50 คะแนนหมายถึงมีการรับรู้ความสามารถของตนเองอยู่ในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ยช่วง 4.51-5.00 คะแนนหมายถึงมีการรับรู้ความสามารถของตนเองอยู่ในระดับมากที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ น้อยที่สุด, น้อย, ปานกลาง, มาก, มากที่สุด

ตัวอย่างแบบสอบถาม ความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น

คำชี้แจง ในแต่ละข้อความต่อไปนี้ เป็นผลที่จะได้รับจากการเรียนคอมพิวเตอร์ บางข้อความ ท่านอาจคาดหวังมากแต่ในบางข้อความท่านอาจคาดหวังน้อยขอให้ท่านประมาณค่าผลที่จะได้รับให้ตรงกับระดับความคาดหวังของท่านโดยทำเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับระดับความคาดหวังของท่าน

ข้อความถาม	ระดับความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
	1	2	3	4	5
ท่านคาดหวังประโยชน์ด้านต่าง ๆ เหล่านี้มากน้อยเพียงใด ภายหลังการเรียนคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต					
1. ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์					
2. ช่วยในการฝึกสมอง					
3. ทำให้มีวิธีการสื่อสารกับบุตรหลานที่อยู่ต่างประเทศ ได้สะดวกขึ้น					

การให้คะแนนของแบบสอบถามมีดังนี้

คาดหวังมากที่สุด	ให้	5	คะแนน
คาดหวังมาก	ให้	4	คะแนน
คาดหวังปานกลาง	ให้	3	คะแนน
คาดหวังน้อย	ให้	2	คะแนน
คาดหวังน้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน

เกณฑ์การแปลความหมายของคะแนนความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นพิจารณาจากการนำคะแนนของกลุ่มตัวอย่างมาแจกแจงความถี่และหาค่าเฉลี่ย แล้วกำหนดระดับค่าเฉลี่ยแบ่งความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นออกเป็น 3 ระดับ

คะแนนเฉลี่ยช่วง 1.00-1.50 คะแนนหมายถึงมีความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นอยู่ในระดับน้อยที่สุด
 คะแนนเฉลี่ยช่วง 1.51-2.50 คะแนนหมายถึงมีความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นอยู่ในระดับน้อย
 คะแนนเฉลี่ยช่วง 2.51-3.50 คะแนนหมายถึงมีความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นอยู่ในระดับปานกลาง
 คะแนนเฉลี่ยช่วง 3.51-4.50 คะแนนหมายถึงมีความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นอยู่ในระดับมาก
 คะแนนเฉลี่ยช่วง 4.51-5.00 คะแนนหมายถึงมีความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นอยู่ในระดับมากที่สุด

ตอนที่ 4 แบบประเมินความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือต้องมีผู้แนะนำที่ละขั้นตอน, ต้องมีผู้แนะนำบางขั้นตอน, ต้องดูตัวอย่างก่อนจึงจะทำได้, ทำได้เองแต่ต้องใช้เวลาคิดก่อน, ทำได้ทันทีและถูกต้อง

ตัวอย่างแบบประเมิน ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์

คำชี้แจง ขอให้ท่านโปรดอ่านและพิจารณาข้อความในแต่ละข้อ แล้วใส่เครื่องหมายล้อมรอบตัวเลขหลังข้อความซึ่งตรงกับความเป็นจริงมากที่สุดโดยใช้เกณฑ์พิจารณาดังนี้

- ระดับความสามารถ 1 หมายถึง ต้องมีผู้แนะนำที่ละขั้นตอน
- ระดับความสามารถ 2 หมายถึง ต้องมีผู้แนะนำบางขั้นตอน
- ระดับความสามารถ 3 หมายถึง ต้องดูตัวอย่างก่อนจึงจะทำได้
- ระดับความสามารถ 4 หมายถึง ทำได้เองแต่ต้องใช้เวลาคิดก่อน
- ระดับความสามารถ 5 หมายถึง ทำได้ทันทีและถูกต้อง

ข้อความ	ระดับความสามารถ				
1. สามารถเปิดและปิดเครื่องคอมพิวเตอร์ได้ถูกวิธี	1	2	3	4	5
2. สามารถใช้เมาส์ควบคุมการทำงานบนหน้าจอคอมพิวเตอร์ได้	1	2	3	4	5
3. สามารถใช้ปุ่มต่างๆที่สำคัญของคีย์บอร์ดได้	1	2	3	4	5

การให้คะแนนของแบบประเมินมีดังนี้

ความสามารถมากที่สุด	ให้	5	คะแนน
ความสามารถมาก	ให้	4	คะแนน
ความสามารถปานกลาง	ให้	3	คะแนน
ความสามารถน้อย	ให้	2	คะแนน
ความสามารถน้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน

เกณฑ์การแปลความหมายของคะแนนความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์พิจารณาจากการนำคะแนนของกลุ่มตัวอย่างมาแจกแจงความถี่และหาค่าเฉลี่ย แล้วกำหนดระดับค่าเฉลี่ยแบ่งความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ออกเป็น 3 ระดับ

คะแนนเฉลี่ยช่วง 1.00-1.50 คะแนนหมายถึงมีความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์อยู่ในระดับน้อยที่สุด

คะแนนเฉลี่ยช่วง 1.51-2.50 คะแนนหมายถึงมีความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์อยู่ในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ยช่วง 2.51-3.50 คะแนนหมายถึงมีความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์อยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ยช่วง 3.51-4.50 คะแนนหมายถึงมีความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์อยู่ในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ยช่วง 4.51-5.00 คะแนนหมายถึงมีความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์อยู่ในระดับมากที่สุด

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ และหาคุณภาพของเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือดำเนินการตามลำดับดังนี้

1. ศึกษาทฤษฎี เนื้อหา แนวคิดที่เกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถของตนเอง ความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น และความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์จากตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. ศึกษาหลักเกณฑ์และวิเคราะห์สร้างแบบสอบถามจากตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3. สร้างแบบสอบถามการรับรู้ความสามารถของตนเอง แบบสอบถามความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น และแบบประเมินความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์

4. นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วไปให้คณะกรรมการควบคุมปริญญาบัณฑิตตรวจสอบเพื่อปรับปรุงแก้ไข จากนั้นนำไปหาคุณภาพของเครื่องมือ

การหาคุณภาพของเครื่องมือ กระทำโดย

1. ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) นำแบบสอบถามและการสร้างเครื่องมือไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านพิจารณาความสอดคล้องของข้อความกับนิยามของ ตัวแปรแต่ละตัว เกณฑ์ในการคัดเลือกข้อคำถามคือ 2 ใน 3 ท่าน จากนั้นผู้วิจัยนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม

2. ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Item Analysis) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้หลังจากนั้นวิเคราะห์โดยใช้ค่า t (t-test) และเลือกข้อที่ค่า t มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. ความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยการหาความคงที่ภายใน โดยนำข้อคำถามที่คัดเลือกไว้ในข้อ 2 มาคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขอหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร เพื่อขอความอนุเคราะห์จากผู้บริหารบริษัทล็อกซเล่ย์ อินฟอร์เมชั่น จำกัด ในการอนุญาตให้แจกแบบสอบถามแก่สมาชิกชมรมไอพีพีวาย

2. นำหนังสือแนะนำตัวพร้อมแบบสอบถามไปทำการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างครั้งที่ 1 ในวันแรกของการเรียนโดยให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว แบบสอบถามการรับรู้ความสามารถของตนเอง และแบบสอบถามความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น

3. ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างครั้งที่ 2 ในวันสุดท้ายของการเรียนโดยให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบประเมินความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์

4. นำแบบสอบถามที่ได้คืนมาทั้งหมดมาตรวจสอบ และเลือกเฉพาะแบบสอบถามที่สมบูรณ์นำมาตรวจสอบให้คะแนนแล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามและแบบประเมินทั้งหมดผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์ทางสถิติโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS/PC+ (Statistical Package for Social Sciences) มีขั้นตอนในการวิเคราะห์ดังนี้

1. สถิติพรรณนา วิเคราะห์การกระจายของกลุ่มตัวอย่าง คุณลักษณะส่วนบุคคล การรับรู้ความสามารถของตนเอง ความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น และความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์โดยใช้ค่าการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อตอบคำถามตามวัตถุประสงค์

2. การวิเคราะห์เพื่อหาอำนาจในการทำนายความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ของผู้สูงวัยในชมรมไอพีพีวาย โดยใช้ตัวแปรการรับรู้ความสามารถของตนเอง โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Regression Analysis) เพื่อทดสอบสมมติฐานในข้อที่ 1

3. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรการรับรู้ความสามารถของตนเอง ความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินตนเองของผู้เรียน และความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ของตามการประเมินของผู้สอน โดยใช้การวิเคราะห์

ความสัมพันธ์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) เพื่อทดสอบสมมติฐานในข้อที่ 2-4

4. การวิเคราะห์เปรียบเทียบ ทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยของตัวแปร 2 กลุ่มโดยใช้ t-test และทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยของตัวแปรมากกว่า 2 กลุ่มโดยใช้ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทิศทางเดียว (One-way Analysis of Variance) เพื่อทดสอบสมมติฐานในข้อที่ 5-7

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพ

1. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)
2. หาค่าอำนาจจำแนกแบบสอบถามเป็นรายข้อ โดยใช้ t-test เปรียบเทียบความแตกต่างกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ

สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

1. สถิติพื้นฐาน หาค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
2. การวิเคราะห์อำนาจการทำนายโดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Regression Analysis)
3. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient)
4. การทดสอบความแตกต่างคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มโดยใช้ t-test
5. การทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่ม โดย การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance) ในกรณีที่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทำการทดสอบรายคู่ โดยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ และแปลผล

ในการวิเคราะห์และแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ต่างๆ ที่ใช้แทนความหมายดังต่อไปนี้

$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t-test
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน F-test
df	แทน	ชั้นแห่งความเป็นอิสระ (Degree of Freedom)
SS	แทน	ผลบวกกำลังสองของคะแนนแต่ละตัว (Sum of Square)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยกำลังสองของคะแนนแต่ละตัว (Mean Square)
R	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
R^2	แทน	กำลังสองของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
S.E. _{est}	แทน	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์
SE _b	แทน	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์
b	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ซึ่งพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ
β	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ซึ่งพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน
a	แทน	ค่าคงที่ของสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะส่วนบุคคล

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับการรับรู้ความสามารถของตนเอง ความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินตนเองของผู้เรียน

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์อำนาจในการทำนายความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินตนเองของผู้เรียนและความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินของผู้สอน โดยใช้ตัวแปรการรับรู้ความสามารถของตนเอง

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรการรับรู้ความสามารถของตนเอง ความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินตนเองของผู้เรียน และความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินของผู้สอน

ตอนที่ 5 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการรับรู้ความสามารถของตนเอง ความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินตนเองของผู้เรียน และความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินของผู้สอน ที่มีอายุ,ระดับการศึกษา และประสบการณ์เรียนรู้เกี่ยวกับการใช้คอมพิวเตอร์แตกต่างกัน

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะส่วนบุคคล

ตาราง 1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล

ลักษณะส่วนบุคคล	จำนวน(คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	28	35.90
หญิง	50	64.10
2. อายุ		
45-54 ปี	41	52.56
55-64 ปี	20	25.64
65-74 ปี	17	21.79
3. ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	23	29.49
ปริญญาตรี	44	56.41
สูงกว่าปริญญาตรี	11	14.10
4. ประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้คอมพิวเตอร์		
ไม่มี	57	73.08
มี	21	26.92

จากตาราง 1 พบว่าผู้สูงวัยในชมรมโอพีฟิฟายจำนวน 78 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 50 คนคิดเป็นร้อยละ 64.10 มีอายุระหว่าง 45-54 ปีจำนวน 41 คนคิดเป็นร้อยละ 52.56 มีการศึกษาระดับปริญญาตรีจำนวน 44 คนคิดเป็นร้อยละ 56.41 และไม่มีประสบการณ์เรียนรู้เกี่ยวกับการใช้คอมพิวเตอร์จำนวน 57 คนคิดเป็นร้อยละ 73.08

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับการรับรู้ความสามารถของตนเอง ความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินตนเองของผู้เรียน และความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินของผู้สอน

ตาราง 2 ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของการรับรู้ความสามารถของตนเอง ความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินตนเองของผู้เรียน และความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินของผู้สอนจำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล

กลุ่ม	ตัวแปรที่ศึกษา											
	การรับรู้ความสามารถ			ความคาดหวังผลลัพธ์			ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์					
							ผู้เรียนประเมินตนเอง			ผู้สอนประเมิน		
	X	S.D.	ระดับ	x	S.D.	ระดับ	x	S.D.	ระดับ	x	S.D.	ระดับ
รวม	3.62	.78	มาก	3.82	.66	มาก	3.72	.73	มาก	3.79	.85	มาก
เพศ												
ชาย	3.68	.80	มาก	3.99	.57	มาก	3.75	.74	มาก	3.83	.87	มาก
หญิง	3.58	.77	มาก	3.73	.70	มาก	3.71	.72	มาก	3.77	.84	มาก
อายุ												
45-54 ปี	3.94	.67	มาก	3.96	.60	มาก	3.93	.60	มาก	4.00	.78	มาก
55-64 ปี	3.24	.76	กลาง	3.50	.79	กลาง	3.41	.81	กลาง	3.42	.92	กลาง
65 ปีขึ้นไป	3.28	.74	กลาง	3.89	.54	มาก	3.60	.79	มาก	3.72	.79	มาก
ระดับการศึกษา												
ต่ำกว่าปริญญาตรี	3.34	.79	กลาง	3.84	.65	มาก	3.49	.82	กลาง	3.51	1.03	มาก
ปริญญาตรี	3.73	.79	มาก	3.79	.67	มาก	3.76	.65	มาก	3.86	.73	มาก
สูงกว่าปริญญาตรี	3.76	.62	มาก	3.94	.70	มาก	4.05	.75	มาก	4.13	.72	มาก
ประสบการณ์												
ไม่มี	3.47	.80	กลาง	3.72	.69	มาก	3.64	.71	มาก	3.68	.79	มาก
มี	4.01	.57	มาก	4.10	.50	มาก	3.96	.73	มาก	4.11	.92	มาก

ผู้สูงวัยในชมรมโอพีฟิฟายที่อยู่ในกลุ่มอายุ 45-54 ปีและกลุ่มอายุ 65 ปีขึ้นไปมีการรับรู้ความสามารถของตนเอง ความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ ตามการประเมินตนเองของผู้เรียน และความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินของผู้สอนโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ส่วนผู้สูงวัยในชมรมโอพีฟิฟายที่อยู่ในกลุ่มอายุ 55-64 ปีมีความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินตนเองของผู้เรียน และความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินของผู้สอนโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง

ผู้สูงวัยในชมรมโอพีฟิฟายที่มีประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้คอมพิวเตอร์มีความรับรู้ความสามารถของตนเอง ความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินตนเองของผู้เรียน และความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินของผู้สอนโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ส่วนผู้สูงวัยในชมรมโอพีฟิฟายที่ไม่มีประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้คอมพิวเตอร์มีความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินตนเองของผู้เรียน และความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินของผู้สอนโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก แต่มีการรับรู้ความสามารถของตนเอง โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์อำนาจในการทำนายความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินตนเองของผู้เรียนและความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินของผู้สอน โดยใช้ตัวแปรการรับรู้ความสามารถของตนเอง

ตาราง 3 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนเอง กับความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินตนเองของผู้เรียน และความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินของผู้สอน

ตัวแปร	การรับรู้ความสามารถของตนเอง
1. ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินตนเองของผู้เรียน	.66*
2. ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินของผู้สอน	.45*

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากตาราง 3 พบว่าการรับรู้ความสามารถของตนเองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินตนเองของผู้เรียน และความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินของผู้สอนที่ระดับนัยสำคัญ .05 แต่ปริมาณความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนเองกับความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินของผู้สอนที่มีค่าความสัมพันธ์ .45 จะน้อยกว่าความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินของผู้เรียนที่มีค่าความสัมพันธ์ .66

ตาราง 4 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเพื่อทำนายความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตาม
การประเมินตนเองของผู้เรียน โดยใช้ตัวแปรทำนายคือการรับรู้ความสามารถของตนเอง

ตัวแปรทำนาย	R	R ²	ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรทำนาย				
			b	SE _b	β	t	p
การรับรู้ความสามารถของตนเอง	.66 ^a	.43	1.37	.18	.66	7.60*	.00
			a = 43.68				
			S.E.est = 8.66				

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากตาราง 4 พบว่าการรับรู้ความสามารถของตนเองอธิบายความแปรปรวนของความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินตนเองของผู้เรียนได้ร้อยละ 43 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐานเท่ากับ .66 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1

ตาราง 5 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปรเป็นขั้นเพื่อทำนายความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินของผู้สอน โดยใช้ตัวแปรทำนายคือการรับรู้ความสามารถของตนเอง

ตัวแปรทำนาย	R	R ²	ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรทำนาย				
			b	SE _b	β	t	p
การรับรู้ความสามารถของตนเอง	.45 ^a	.21	1.10	.25	.45	4.45*	.00
			a = 58.25				
			S.E.est = 11.89				

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากตาราง 5 พบว่าการรับรู้ความสามารถของตนเองอธิบายความแปรปรวนของความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินของผู้สอนได้ร้อยละ 21 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐานเท่ากับ .45 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อ 1

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรการรับรู้ความสามารถของตนเอง ความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินตนเองของผู้เรียน และความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินของผู้สอน

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนเองกับความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นพบว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นที่ระดับนัยสำคัญ .05 ด้วยปริมาณความสัมพันธ์ .71 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2

ตาราง 6 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น กับความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินตนเองของผู้เรียนและความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินของผู้สอน

ตัวแปร	ความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น
1. ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินตนเองของผู้เรียน	.60*
2. ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินของผู้สอน	.30*

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากตาราง 6 พบว่า ความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินตนเองของผู้เรียนและความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินของผู้สอนที่ระดับนัยสำคัญ .05 แต่ปริมาณความสัมพันธ์ระหว่างความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นกับความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินของผู้สอนที่มีค่าความสัมพันธ์ .30 จะน้อยกว่าความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินตนเองของผู้เรียนที่มีค่าความสัมพันธ์ .60 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 3

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินตนเองของผู้เรียนกับความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินของผู้สอนพบว่าความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินตนเองของผู้เรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินของผู้สอนที่ระดับนัยสำคัญ .05 ด้วยปริมาณความสัมพันธ์ .68 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 4

ตอนที่ 5 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการรับรู้ความสามารถของตนเอง ความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินตนเองของผู้เรียน และความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินของผู้สอน ที่มีอายุ,ระดับการศึกษา และประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้คอมพิวเตอร์แตกต่างกัน

ตาราง 7 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนการรับรู้ความสามารถของตนเอง ความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินตนเองของผู้เรียน และความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินของผู้สอนจำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P-value
การรับรู้ความสามารถของตนเอง					
ระหว่างกลุ่ม	2	9.17	4.58	9.15*	.00
ภายในกลุ่ม	75	37.57	.50		
รวม	77	46.74			
ความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น					
ระหว่างกลุ่ม	2	2.89	1.44	3.52*	.04
ภายในกลุ่ม	75	30.76	.41		
รวม	77	33.64			
ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินตนเองของผู้เรียน					
ระหว่างกลุ่ม	2	3.96	1.98	4.04*	.02
ภายในกลุ่ม	75	36.74	.49		
รวม	77	40.69			
ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินของผู้สอน					
ระหว่างกลุ่ม	2	4.67	2.33	3.48*	.04
ภายในกลุ่ม	75	50.34	.67		
รวม	77	55.01			

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากตาราง 7 พบว่าผู้สูงวัยในชมรมโอพีพิววัยที่มีระดับอายุแตกต่างกัน มีการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเรียนคอมพิวเตอร์ ความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินตนเองของผู้เรียน และความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินของผู้สอน แตกต่างที่ระดับนัยสำคัญ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 5

จากนั้นนำไปทดสอบหาค่าความแตกต่างระหว่างกลุ่มเป็นรายคู่ โดยวิธีการของ Scheffe' ดังตาราง 8

ตาราง 8 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่การรับรู้ความสามารถของตนเอง ความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินตนเองของผู้เรียน และความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินของผู้สอน เป็นรายคู่คือ กลุ่มอายุ 45-54 ปี, กลุ่มอายุ 55-64 ปี และกลุ่มอายุมากกว่า 65 ปีขึ้นไป

ระดับอายุ	$\bar{X}$	ระดับอายุ		
		55-64 ปี	65 ปีขึ้นไป	45-54 ปี
การรับรู้ความสามารถของตนเอง				
55-64 ปี	3.24	-	.04	.70*
65 ปีขึ้นไป	3.28		-	.66*
45-54 ปี	3.94			-
ความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น				
55-64 ปี	3.50	-	.39	.46*
65 ปีขึ้นไป	3.89		-	.07
45-54 ปี	3.96			-
ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินตนเองของผู้เรียน				
55-64 ปี	3.41	-	.19	.52*
65 ปีขึ้นไป	3.60		-	.33
45-54 ปี	3.93			-
ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินของผู้สอน				
55-64 ปี	3.42	-	.30	.58*
65 ปีขึ้นไป	3.72		-	.28
45-54 ปี	4.00			-

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากตาราง 8 พบว่า ผู้สูงวัยในชมรมโอพีฟิฟายที่มีอายุ 45-54 ปีมีการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเรียนคอมพิวเตอร์ สูงกว่าผู้สูงวัยในชมรมโอพีฟิฟายที่มีอายุ 55-64 ปี และผู้สูงวัยในชมรมโอพีฟิฟายที่มีอายุ 65 ปีขึ้นไปในระดับนัยสำคัญ.05

ผู้สูงวัยในชมรมโอพีฟิฟายที่มีอายุ 45-54 ปีมีความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นสูงกว่าผู้สูงวัยในชมรมโอพีฟิฟายที่มีอายุ 55-64 ปีในระดับนัยสำคัญ.05

ผู้สูงวัยในชมรมโอพีฟิฟายที่มีอายุ 45-54 ปีมีความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินตนเองของผู้เรียนสูงกว่าผู้สูงวัยในชมรมโอพีฟิฟายที่มีอายุ 55-64 ปีในระดับนัยสำคัญ.05

ผู้สูงวัยในชมรมโอพีฟิฟายที่มีอายุ 45-54 ปีมีความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินของผู้สอนสูงกว่าผู้สูงวัยในชมรมโอพีฟิฟายที่มีอายุ 55-64 ปีในระดับนัยสำคัญ.05

ตาราง 9 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนการรับรู้ความสามารถของตนเอง ความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินตนเองของผู้เรียน และความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินของผู้สอนจำแนกตามระดับการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P-value
การรับรู้ความสามารถของตนเอง					
ระหว่างกลุ่ม	2	2.54	1.27	2.15	.12
ภายในกลุ่ม	75	44.20	.59		
รวม	77	46.74			
ความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น					
ระหว่างกลุ่ม	2	.20	9.96	.22	.80
ภายในกลุ่ม	75	33.45	.45		
รวม	77	33.64			
ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินตนเองของผู้เรียน					
ระหว่างกลุ่ม	2	2.47	1.24	2.43	.10
ภายในกลุ่ม	75	38.22	.51		
รวม	77	40.69			
ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินของผู้สอน					
ระหว่างกลุ่ม	2	3.30	1.65	2.40	.10
ภายในกลุ่ม	75	51.70	.69		
รวม	77	55.01			

จากตาราง 9 พบว่าผู้สูงวัยในชมรมโอพีฟายที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีการรับรู้ความสามารถของตนเอง ความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินตนเองของผู้เรียน และความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินของผู้สอนไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 6

ตาราง 10 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการรับรู้ความสามารถของตนเอง ความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินตนเองของผู้เรียน และความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินของผู้สอนระหว่างผู้สูงวัยในชมรมไอพีพีวายที่มีประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้คอมพิวเตอร์ต่างกัน

ตัวแปร	ประสบการณ์เรียนรู้				t	P-value (one-tailed)
	มี		ไม่มี			
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
การรับรู้ความสามารถของตนเอง	4.00	.57	3.47	.80	2.81*	.00
ความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น	4.10	.50	3.72	.69	2.34*	.01
ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ ตามการประเมินตนเองของผู้เรียน	3.96	.73	3.64	.71	1.78*	.04
ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ ตามการประเมินของผู้สอน	4.11	.92	3.68	.79	2.04*	.03

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากตาราง 10 พบว่า ผู้สูงวัยในชมรมไอพีพีวายที่มีประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้คอมพิวเตอร์ มีการรับรู้ความสามารถของตนเอง ความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินตนเองของผู้เรียน และความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินของผู้สอนสูงกว่าผู้สูงวัยในชมรมไอพีพีวายที่ไม่มีประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้คอมพิวเตอร์ที่ระดับนัยสำคัญ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 7

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนเอง ความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นและความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ของผู้สูงวัยในชมรมไอพีพีวายมีความมุ่งหมายดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับการรับรู้ความสามารถของตนเอง ความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินตนเองของผู้เรียน และความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินของผู้สอน
2. เพื่อศึกษาอำนาจในการทำนายความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินตนเองของผู้เรียนและความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินของผู้สอน โดยใช้ตัวแปรการรับรู้ความสามารถของตนเอง
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนเอง และความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น กับความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินตนเองของผู้เรียนและความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินของผู้สอน
5. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินตนเองของผู้เรียน กับความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินของผู้สอน
6. เพื่อเปรียบเทียบการรับรู้ความสามารถของตนเอง ความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินตนเองของผู้เรียน และความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินของผู้สอนของผู้สูงวัยในชมรมไอพีพีวายที่มีอายุ, ระดับการศึกษา และประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้คอมพิวเตอร์แตกต่างกัน

สมมุติฐานในการวิจัย

1. ตัวแปรการรับรู้ความสามารถของตนเอง ทำนายความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินตนเองของผู้เรียนและความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินของผู้สอนได้
2. การรับรู้ความสามารถของตนเองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น

3. ความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินตนเองของผู้เรียนและความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินของผู้สอน

4. ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินตนเองของผู้เรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับ ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินของผู้สอน

5. ผู้สูงวัยในชมรมไอพีฟิวาย ที่มีอายุน้อยกว่าจะมีการรับรู้ความสามารถของตนเอง ความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินตนเองของผู้เรียน และความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินของผู้สอนสูงกว่าผู้สูงวัยในชมรมไอพีฟิวายที่มีอายุมากกว่า

6. ผู้สูงวัยในชมรมไอพีฟิวายที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าจะมีการรับรู้ความสามารถของตนเอง ความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น และความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินตนเองของผู้เรียน และความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินของผู้สอนสูงกว่าผู้สูงวัยในชมรมไอพีฟิวายที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่า

7. ผู้สูงวัยในชมรมไอพีฟิวายที่มีประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้คอมพิวเตอร์จะมีการรับรู้ความสามารถของตนเอง ความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น และความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินตนเองของผู้เรียน และความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินของผู้สอนสูงกว่าผู้สูงวัยในชมรมไอพีฟิวายที่ไม่มีประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้คอมพิวเตอร์

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ สมาชิกชมรมไอพีฟิวายโดยใช้การเลือกแบบเจาะจงรุ่นที่ 27-28 ประกอบด้วยสมาชิกจำนวน 78 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว
2. แบบสอบถามการรับรู้ความสามารถของตนเอง
3. แบบสอบถามความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น
4. แบบประเมินความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์

การรวบรวมข้อมูลและการดำเนินการวิจัย

1. ขอนหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร เพื่อขอความอนุเคราะห์จากผู้บริหารบริษัทล็อกซเล่ย์ อินฟอร์เมชั่น จำกัด ในการอนุญาตให้แจกแบบสอบถามแก่สมาชิกชมรมไอพีฟิวาย

2. นำหนังสือแนะนำตัวพร้อมแบบสอบถามไปทำการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างครั้งที่ 1 ในวันแรกของการเรียนโดยให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว แบบสอบถามการรับรู้ความสามารถของตนเอง และแบบสอบถามความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น

3. ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างครั้งที่ 2 ในวันสุดท้ายของการเรียนโดยให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบประเมินความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์

4. นำแบบสอบถามที่ได้คืนมาทั้งหมดมาตรวจสอบ และเลือกเฉพาะแบบสอบถามที่สมบูรณ์นำมาตรวจสอบให้คะแนนแล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับตัวแปรโดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. หาค่าอำนาจการทำนายความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ โดยใช้ตัวแปรการรับรู้ความสามารถของตนเอง โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Regression Analysis)

3. เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยของตัวแปร 2 กลุ่มโดยใช้สถิติทดสอบ t (t-test) และเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยของตัวแปรมากกว่า 2 กลุ่มโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance)

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบผลการวิจัยดังนี้

1. ผู้สูงวัยในชมรมโอพีพีวายมีการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเรียนคอมพิวเตอร์ ความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นจากการเรียนคอมพิวเตอร์ ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินตนเองของผู้เรียน และความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินของผู้สอนในระดับมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.62, 3.82, 3.72 และ 3.79 ตามลำดับ

2. การรับรู้ความสามารถของตนเอง อธิบายความแปรปรวนของความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินตนเองของผู้เรียนได้ร้อยละ 43 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐานเท่ากับ .66 และการรับรู้ความสามารถของตนเองสามารถอธิบายความแปรปรวนของความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินของผู้สอนได้ร้อยละ 21 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐานเท่ากับ .45

3. การรับรู้ความสามารถของตนเองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นที่ระดับนัยสำคัญ .05

8. ผู้สูงวัยในชมรมโอพีฟายาที่มีประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้คอมพิวเตอร์ มีการรับรู้ความสามารถของตนเอง ความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินตนเองของผู้เรียน และความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินของผู้สอนสูงกว่าผู้สูงวัยในชมรมโอพีฟายาที่ไม่มีประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้คอมพิวเตอร์ที่ระดับนัยสำคัญ .05

อภิปรายผล

1. จากสมมติฐานข้อ 1 ที่ว่าตัวแปรการรับรู้ความสามารถของตนเอง ทำนายความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินตนเองของผู้เรียนและความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินของผู้สอนได้นั้น จากผลการวิเคราะห์อำนาจในการทำนายความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินตนเองของผู้เรียน โดยใช้ตัวแปรการรับรู้ความสามารถของตนเอง พบว่าสามารถอธิบายความแปรปรวนของความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินตนเองของผู้เรียนได้ร้อยละ 43 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐานเท่ากับ .66 และสามารถอธิบายความแปรปรวนของความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินของผู้สอนได้ร้อยละ 21 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐานเท่ากับ .45 ซึ่งผลการวิจัยที่ได้เป็นไปตามสมมติฐานข้อ 1 เนื่องจากการรับรู้ความสามารถของตนเองจะช่วยให้บุคคลไม่รู้สึกหวาดหวั่นล่วงหน้า และทำให้เกิดความเพียรพยายามไม่ท้อถอยเมื่อพบอุปสรรค ยิ่งบุคคลมีการรับรู้ความสามารถของตนเองในระดับสูงจะยิ่งมีความพยายามและกระตือรือร้นในการทำงานมากขึ้น และการที่บุคคลใช้ความพยายามและความมุ่งมั่นในการทำงานอย่างเต็มที่ตลอดเวลา เขาก็มีแนวโน้มที่จะทำงานได้ประสบความสำเร็จสูง ดังนั้นผู้สูงวัยในชมรมไอพีพีวายที่มีการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเรียนคอมพิวเตอร์สูงก็จะแสดงออกถึงความสามารถ และมีความอดทน มุมานะ ไม่ท้อถอย ซึ่งจะทำให้ประสบความสำเร็จมีความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์สูงในที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ ออสเทอร์เกร็น (กรณีการจิตต์บรรเทา .2539 : 66 อ้างอิงจาก OSTERGREN. 1992 : 4455) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนเอง แรงกดดัน และความวิตกกังวล กับความสามารถทางการเรียนภาษาอังกฤษของผู้อพยพชาวม้ง ผลการวิจัยพบว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองใช้เป็นตัวทำนายผลความสามารถทางด้านภาษาได้เป็นอย่างดี โดยการรับรู้ความสามารถของตนเองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถทางการเรียนภาษาอังกฤษ โดยกลุ่มตัวอย่างที่รับรู้ว่าคุณมีความสามารถทางการเรียนสูงจะทำคะแนนในการทดสอบได้สูง และงานวิจัยของฮวง และ ชาง (HUANG AND CHANG.1996) ที่ศึกษาเรื่อง “การรับรู้ความสามารถของตนเองในภาษาที่ 2 วิชาภาษาอังกฤษ” ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างแต่ละคนจะมีการรับรู้ความสามารถของตนเองสูงกว่าคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และคะแนนสัมฤทธิ์ผลแต่ละคนจะมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการรับรู้ความสามารถของตนเองอย่างมีนัยสำคัญ

2. จากสมมติฐานข้อ 2 ที่ว่าการรับรู้ความสามารถของตนเองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นนั้นจากการวิเคราะห์โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันพบว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นที่ระดับนัยสำคัญ .05 ซึ่งผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานข้อ 2 เนื่องจาก

ความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นนั้นเป็นการประมาณของบุคคลถึงประโยชน์ที่จะตามมาภายหลังจากกระทำพฤติกรรมนั้น ซึ่งความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นขึ้นอยู่กับ การตัดสินใจของบุคคลว่าเขามีความสามารถเพียงใดในสถานการณ์ที่กำหนด ตัวอย่างเช่น นักกีฬาที่ยอมรับว่าตนเองไม่สามารถกระโดดเอาชนะคู่แข่งจะไม่คาดหวังถ้วยรางวัล ผู้ที่ตัดสินใจว่าตนเองมีความสามารถสูงจะคาดหวังผลลัพธ์ที่เหมาะสมแต่ผู้ที่คาดหวังผลการปฏิบัติของตนเองต่ำจะคาดหวังผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นทางลบ (Bandura.1997:21-24) สอดคล้องกับงานวิจัยของ เมนชาคา (Menchaca. 1996 : 2881) ได้ศึกษาอิทธิพลของการรับรู้ความสามารถของตนเองที่มีต่อการตัดสินใจและการวางแผนทางการศึกษาและอาชีพ ของนักศึกษาระดับเกรด 12 ที่มีเชื้อชาติเม็กซิกัน – อเมริกัน ผลการศึกษาพบว่า ความคาดหวังทางอาชีพมีความสัมพันธ์กับการรับรู้ความสามารถของตนเองและความสนใจในอาชีพ

3. . จากสมมติฐานข้อ 3 ที่ว่าความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินตนเองของผู้เรียนและความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินของผู้สอนนั้น จากการวิเคราะห์โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันพบว่าความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ทั้งจากการประเมินตนเองของผู้เรียนและตามการประเมินของผู้สอน ที่ระดับนัยสำคัญ .05 ซึ่งผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานข้อ 3 ทั้งนี้เนื่องมาจากความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นเป็นการประมาณของบุคคลถึงประโยชน์ที่จะตามมาภายหลังจากการกระทำพฤติกรรมนั้นๆ ความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นมีบทบาทสำคัญในการจูงใจที่จะกระทำพฤติกรรมโดยเฉพาะพฤติกรรมนั้นไม่ยากที่จะปฏิบัติตาม แต่การคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นเพียงอย่างเดียวไม่ใช่เป็นสาเหตุให้บุคคลกระทำพฤติกรรมนั้นๆ นอกจากจะรับรู้ว่าคุณมีความสามารถที่จะปฏิบัติพฤติกรรมที่มุ่งหวังนั้นได้ดี (Bandura. 1986 : 391-393) ดังนั้นผู้สูงวัยในชมรมโอพีฟิฟายที่มีความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นสูงมีแนวโน้มที่จะมีความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์สูงด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ เชลล์ และคนอื่นๆ (Shell and others. 1989 : 91-100) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนเอง คุณลักษณะ และความคาดหวังในผลการเรียน กับความสามารถในการอ่าน และเขียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา พบว่าการรับรู้ความสามารถของตนเอง และความคาดหวังในผลการเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถทางการอ่านอย่างมีนัยสำคัญ แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเขียน และงานวิจัยของกรรณิการ์ จิตต์บรรเทา (2539 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนเองและความคาดหวังในผลการเรียนภาษาอังกฤษว่ามีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในเรื่องการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

4. จากสมมติฐานข้อ 3 ที่ว่าผู้สูงวัยในชมรมโอพีฟิฟาย ที่มีอายุน้อยกว่าจะมีการรับรู้ความสามารถของตนเอง ความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น และความสามารถในการใช้

คอมพิวเตอร์สูงกว่าผู้สูงวัยในชมรมไอพีพีวายที่มีอายุมากกว่า จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทิศทางเดียว พบว่าผู้สูงวัยในชมรมไอพีพีวายที่มีอายุ 45-54 ปีมีการรับรู้ความสามารถของตนเอง สูงกว่าผู้สูงวัยในชมรมไอพีพีวายที่มีอายุ 55-64 ปีและผู้สูงวัยในชมรมไอพีพีวายที่มีอายุ 65 ปีขึ้นไป, ผู้สูงวัยในชมรมไอพีพีวายที่มีอายุ 45-54 ปีมีความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินตนเอง และความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินของผู้สอนสูงกว่าผู้สูงวัยในชมรมไอพีพีวายที่มีอายุ 55-64 ปีที่ระดับนัยสำคัญ .05 ซึ่งผลการวิจัยที่ได้เป็นไปตามสมมติฐานข้อ 3 ทั้งนี้เนื่องมาจากอายุเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้คนมีพฤติกรรมในการรับสิ่งใหม่แตกต่างกัน โดยกลุ่มบุคคลที่มีอายุน้อยกว่าจะมีความเข้าใจในข้อมูลหรือประสบการณ์ต่างๆที่ได้รับฟัง ได้เห็นผลจากการปฏิบัติจากบุคคลอื่น หรือผลจากที่เคยมีประสบการณ์ในการปฏิบัติมาก่อนได้ง่ายขึ้น และรู้จักแสวงหาข้อมูลต่างๆที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองได้ดี (เบญจวรรณ ละอองผล .2543 : 76) สอดคล้องกับการศึกษาของแจ๊คอ็อบสัน และเวลเลอร์ ที่พบว่าอายุมีความสัมพันธ์ทางลบกับความถี่ของการใช้คอมพิวเตอร์ของอาจารย์ (Kate.1991 ; citing Jackobson and Weller. 1987-1988) และการศึกษาของสมศักดิ์ ศรีสันติสุข (นิตยา อินกลิ่นพันธ์ุ. 2539 :23 ; อ้างอิงจาก สมศักดิ์ ศรีสันติสุข 2528 : 29) ที่พบว่ากลุ่มบุคคลที่มีอายุระหว่าง 20-50 ปีปรับตัวเพื่อเรียนรู้ที่จะรับสิ่งใหม่ๆได้เร็วกว่ากลุ่มบุคคลที่มีอายุ 50 ปีขึ้นไป ดังนั้นผู้สูงวัยในชมรมไอพีพีวายที่มีอายุน้อยกว่าจึงมีการรับรู้ความสามารถของตนเอง ความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินตนเองของผู้เรียน และความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินของผู้สอนสูงกว่าผู้สูงวัยในชมรมไอพีพีวายที่มีอายุมากกว่า ส่วนผู้สูงวัยในชมรมไอพีพีวายที่อยู่ในกลุ่มอายุ 55-64 ปีส่วนใหญ่ที่มีระดับการรับรู้ความสามารถของตนเอง ความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินตนเองของผู้เรียน และความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินของผู้สอนต่ำกว่าผู้สูงวัยในชมรมไอพีพีวายที่อยู่ในกลุ่มอายุ 65 ปีขึ้นไปนั้นอาจเกิดขึ้นจากการที่ผู้สูงวัยที่อยู่ในกลุ่มอายุ 55-64 ปียังอยู่ในช่วงเวลาของการทำงานทำให้ร่างกายอ่อนล้าและยังมีความตึงเครียดจากความกังวลทำให้มีการประเมินตนเองต่ำกว่าผู้สูงวัยในชมรมไอพีพีวายกลุ่มอายุ 65 ปีขึ้นไป ซึ่งเป็นช่วงที่มีเวลาว่างในการพักผ่อนและทุ่มเทกับกิจกรรมที่ตนเองเลือกได้มากกว่า

5. จากสมมติฐานข้อ 4 ที่ว่าผู้สูงวัยในชมรมไอพีพีวายที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าจะมีการรับรู้ความสามารถของตนเอง ความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น และความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์สูงกว่าผู้สูงวัยในชมรมไอพีพีวายที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่านั้น จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทิศทางเดียว พบว่าผู้สูงวัยในชมรมไอพีพีวายที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี, ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรีมีการรับรู้ความสามารถของตนเอง ความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น ความสามารถ

ในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินตนเองของผู้เรียน และความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินของผู้สอนไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ .05 ซึ่งผลการวิจัยที่ได้ไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อ 4 นั่นคือไม่ว่ากลุ่มตัวอย่างจะมีระดับการศึกษาสูงหรือต่ำก็ไม่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ความสามารถของตนเอง ความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินตนเองของผู้เรียน และความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินของผู้สอน ไม่สอดคล้องกับคราฟฟ์ และโรบินสัน (Krampf and Robinson. 1984) ซึ่งพบว่าพยาบาลที่มีระดับการศึกษาสูงรับรู้ว่าการใช้คอมพิวเตอร์เป็นสิ่งที่ทำลายมากกว่า เนื่องจากแม้ว่าการศึกษาจะเป็นปัจจัยพื้นฐานของการรู้คิดการตัดสินใจหรือพิจารณาเรื่องต่างๆ ช่วยให้บุคคลได้รับข้อมูลข่าวสาร พร้อมทั้งมีการเรียนรู้และเข้าใจข้อมูลต่างๆ ได้ง่าย แต่ผู้สูงวัยในชมรมโอพีฟิวายส่วนใหญ่เป็นผู้ที่รู้จักแสวงหาความรู้ และนำเอาความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับมาใช้ให้เกิดประโยชน์ เช่นจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างในเบื้องต้นพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่มีความสนใจแสวงหาความรู้เพิ่มเติมในด้านต่างๆ ตลอดเวลา ดังนั้นระดับการศึกษาจึงมิได้เป็นตัวกำหนดการรับรู้ความสามารถของตนเอง ความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินตนเองของผู้เรียน และความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินของผู้สอน ของผู้สูงวัยในชมรมโอพีฟิวาย

6. จากสมมติฐานข้อ 5 ที่ว่าผู้สูงวัยในชมรมโอพีฟิวายที่มีประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้คอมพิวเตอร์จะมีการรับรู้ความสามารถของตนเอง ความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น และความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์สูงกว่าผู้สูงวัยในชมรมโอพีฟิวายที่ไม่มีประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้คอมพิวเตอร์นั้น จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยโดยใช้สถิติทดสอบ t (t-test) แล้วพบว่าผู้สูงวัยในชมรมโอพีฟิวายที่มีประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้คอมพิวเตอร์ จะมีการรับรู้ความสามารถของตนเอง ความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินตนเองของผู้เรียน และความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินของผู้สอน สูงกว่าผู้สูงวัยในชมรมโอพีฟิวายที่ไม่มีประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้คอมพิวเตอร์ที่ระดับนัยสำคัญ .05 ซึ่งผลการวิจัยที่ได้เป็นไปตามสมมติฐานข้อ 5 ทั้งนี้เนื่องมาจากการเข้าศึกษาตามหลักสูตรหรือการอบรมระยะสั้นล้วนมีความสำคัญต่อการพัฒนาความสามารถของบุคคล นอกจากนี้การที่ผู้สูงวัยเคยมีประสบการณ์เรียนรู้เกี่ยวกับการใช้คอมพิวเตอร์แล้วประสบความสำเร็จในการเรียนด้วยจะช่วยให้ผู้สูงวัยพัฒนาการรับรู้ความสามารถของตนเองมากขึ้น และการที่ผู้สูงวัยมีประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้คอมพิวเตอร์มาก่อนทำให้รับทราบประโยชน์ที่ชัดเจนของการใช้คอมพิวเตอร์ทำให้มีความคาดหวังผลลัพธ์ในการเรียนมากขึ้น สอดคล้องกับผลการศึกษาของเฟลท์ส (Felts. 1982) ที่พบว่านักศึกษาหญิงกลุ่มที่ประสบความสำเร็จจากการว่ายน้ำมีการรับรู้ความสามารถของตนเองดีขึ้นตลอดจนมีการรับรู้ความสามารถของตนเองต่อการว่ายน้ำทำอื่น ๆ ดีขึ้นด้วย และจากการศึกษา

ของ สุธิภา แสนทอน (2540) พบว่าการศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเองจากการอ่านหนังสือ ตำรา นิตยสาร วารสาร จากคำแนะนำหน้าจอคอมพิวเตอร์ จากการพูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้กับเพื่อน ร่วมงานมีความสัมพันธ์กับการยอมรับการใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ตของอาจารย์สถาบันอุดมศึกษา ของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยที่พบว่าการรับรู้ความสามารถของตนเอง ทำนายความสามารถในการ ใช้คอมพิวเตอร์ของผู้สูงวัยในชมรมไอพีพีวายได้นั้น ครูผู้สอนและผู้จัดการอบรมสามารถนำไปใช้ ในการพัฒนาการเรียนการสอนโดยให้คำแนะนำระหว่างการสอนให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญและ พัฒนาการรับรู้ความสามารถของตนเอง เช่น ในห้องเรียนครูควรให้ผลข้อมูลย้อนกลับแก่นักเรียน โดยการพูดชมเชยเพื่อให้ผู้เรียนรู้ว่าผู้เรียนสามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายได้ดี และมอบหมาย งานตามระดับความสามารถของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนทุกคนมีโอกาประสบความสำเร็จในการ ทำงาน และผู้สอนควรทำให้ผู้เรียนตระหนักถึงความสำคัญของความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น จากการเรียนคอมพิวเตอร์ว่าความรู้ที่ได้นั้นจะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต ซึ่งปัจจัยทั้ง 2 ประการนี้มีความสัมพันธ์และมีส่วนช่วยให้ผู้สูงวัยประสบความสำเร็จในการเรียนคอมพิวเตอร์ มากขึ้น นอกจากนี้ผลการวิจัยครั้งนี้ยังช่วยให้ผู้สูงวัยตระหนักถึงความสามารถของตนเองในการ เรียนรู้สิ่งใหม่ เช่นการเรียนรู้อการใช้คอมพิวเตอร์ซึ่งผู้สูงวัยสามารถที่จะทำได้เพียงเพิ่มความเชื่อ มั่นในตนเองว่าสามารถประสบความสำเร็จในการเรียนคอมพิวเตอร์ได้ และเชื่อมั่นว่าจะได้รับ ประโยชน์หลังการเรียนคอมพิวเตอร์

ส่วนผลการวิจัยที่พบว่าผู้สูงวัยในชมรมไอพีพีวายกลุ่มที่มีอายุต่ำกว่า และกลุ่มที่มี ประสพการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้คอมพิวเตอร์จะมีการรับรู้ความสามารถของตนเอง ความ คาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินตนเองของผู้ เรียน และความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินของผู้สอนสูงกว่ากลุ่มผู้สูงวัยใน ชมรมไอพีพีวายที่มีอายุสูงกว่า และกลุ่มที่ไม่มีประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้ คอมพิวเตอร์นั้น ครูผู้สอนและผู้จัดการอบรมสามารถนำไปพัฒนาการเรียนการสอนได้โดยใช้ใน การวางแผนการสอนได้ตรงกับลักษณะของผู้เรียน ให้ความสนใจกับผู้สูงวัยที่มีอายุมากกว่าและผู้ สูงวัยที่ไม่มีประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้คอมพิวเตอร์ เพื่อให้ผู้สูงวัยซึ่งเป็นผู้เรียนทุก คนได้มีโอกาสประสบความสำเร็จในการเรียนเท่ากัน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาว่ามีตัวแปรใดบ้างที่มีผลต่อการรับรู้ความสามารถของตนเอง และความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นในการเรียนคอมพิวเตอร์ของผู้สูงวัย
2. ควรทำการวิจัยตัวแปรเหล่านี้โดยใช้กลุ่มตัวอย่างผู้สูงวัยกลุ่มอื่นเพื่อทราบถึงพัฒนาการ การเปลี่ยนแปลงและเพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริม หรือพัฒนาคุณลักษณะของตัวแปรเหล่านี้ในผู้สูงวัยต่อไป
3. จากการวิจัยพบว่าการรับรู้ความสามารถของตนเอง สามารถทำนายความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินตนเองของผู้เรียนได้ร้อยละ 43 เป็นไปได้ว่าอาจมีปัจจัยอื่นที่ส่งผลต่อความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ของผู้สูงวัยนอกเหนือจากปัจจัยที่ได้ศึกษานี้ ซึ่งควรศึกษาต่อไปเพื่อพัฒนาให้ผู้สูงวัยได้ประสบความสำเร็จในการเรียนคอมพิวเตอร์ยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมลพรรณ หอมนาน. (2539). ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง การสมรรถนะในตนเองกับพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้สูงอายุ. วิทยานิพนธ์ พย.ม. (การพยาบาลผู้ใหญ่). เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- กรรณิการ์ จิตต์บรรเทา. (2539). ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนเอง และความคาดหวังในผลการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การสอนภาษาอังกฤษ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ขนิษฐา สุวรรณนิตย์. (2533). ปัจจัยคัดสรรที่มีอิทธิพลต่อความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถของตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ ค.ม. (จิตวิทยา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- จิตติมา จุมทอง. (2538). ศึกษาผลของการสอนตนเองต่อการรับรู้ความสามารถของตนเอง และผลสัมฤทธิ์ในวิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ ค.ม.(จิตวิทยา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร
- ทิพย์ฉมพร เกษโกมล. (2540). การพัฒนามาตรวัดความเชื่อในสมรรถนะของตนในการดูแลตนเองของผู้สูงอายุ. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การวัดและประเมินผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ทักษิณา สวานานนท์. (2530). คอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษา. กรุงเทพฯ : องค์การคุรุสภา.
- นิตยา อินกลิ่นพันธ์. (2539). ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐาน ความรู้สึกมีพลังอำนาจ ความพึงพอใจในปัจจัยการทำงาน กับการรับรู้สมรรถภาพในการปฏิบัติงานของพยาบาลประจำการ. วิทยานิพนธ์ พย.ม. (การพยาบาลผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร
- นิตดา ภู่อุสาสน์. (2531). การศึกษาเปรียบเทียบความคาดหวังในชีวิตของเด็กวัดสระแก้วกับเด็กในครอบครัวปกติ. ปริญญาโท กศ.ม.(จิตวิทยาพัฒนาการ) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เบญจวรรณ ละอองผล.(2543). ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้สมรรถนะของตนเองและความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นกับการปฏิบัติด้านสุขภาพของผู้ป่วยกระดูกขาหักแบบมีแผลเปิด ภายหลังได้รับการผ่าตัดใส่โลหะยึดตรึงภายนอก. วิทยานิพนธ์ พย.ม. (การพยาบาลผู้ใหญ่). สงขลา : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. ถ่ายเอกสาร

ประทีป จินนี่. (2539). รายงานการวิจัยผลของการเตือนตนเองต่อการรับรู้ความสามารถของตนเองที่ส่งผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานตามที่ได้รับมอบหมายของนักศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา. (2523). รายงานผลการวิจัยค่านิยมและความคาดหวังของเยาวชนไทย. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 136 หน้า. ถ่ายเอกสาร

ผดุง อารยะวิญญู. (2527). ไมโครคอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษา. กรุงเทพฯ : เอช-เอนการพิมพ์. ฝ่ายเทคโนโลยีสารสนเทศและฝึกอบรมบริษัท ล็อกซ์เลีย์ อินฟอร์เมชั่น จำกัด. (2542). โครงการฝึกอบรมคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตสำหรับผู้สูงวัย. กรุงเทพฯ : ฝ่ายเทคโนโลยีสารสนเทศฯ.

รัตนภรณ์ ศิริวัฒน์ชัยพร. (2536). ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานบางประการและการรับรู้สมรรถนะของตนเองในการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดไม่พึ่งอินซูลิน. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (พยาบาลศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร

✓ วณิกา ว่องวัจนะ. (2535). ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพการทำงาน ความเครียดในงาน ภูมิหลังกับความสามารถในการทำงานตามการรับรู้ตนเองของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลของรัฐ กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ พย.ม. (การบริหารพยาบาล). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร

✓ วัลภา สบายยิ่ง, นวลฉวี ประเสริฐสุข และประสิทธิ์ สารสันต์. (2539). รายงานการวิจัยเรื่องการสร้างแบบวัดการรับรู้ความสามารถของตนเองเชิงการบริหาร. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

✓ วิลาสลักษณ์ ชั่ววัลลี. (2538,มกราคม-เมษายน). " การรับรู้ความสามารถของคนในเรื่องอาชีพ : ตัวแปรที่น่าสนใจในการศึกษาเกี่ยวกับอาชีพและการทำงาน,". วารสารจิตวิทยา. 2(1): 97-109.

✓ ศยามล เอกะกุลานันต์. (2541). ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนเองในการจัดการกับพฤติกรรมจัดการของผู้ในระดับต้นในโรงงานอุตสาหกรรม. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (จิตวิทยาอุตสาหกรรม). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร

✓ สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. (2539). ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม. พิมพ์ครั้งที่ 2 : กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สอ เสถบุตร.(2523). *New-Model English-Thai Dictionary*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช

- สิริวรรค์ อัครกุล. (2528). ความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถในการทำงานที่กำหนดของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำ. กรุงเทพฯ : วิทยานิพนธ์ ค.ม. (จิตวิทยา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- สุกัญญา กฤษณะเศรษฐี. (2542). ผลของการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาความจำต่อความเชื่อในความสามารถของตนเองและความสามารถในการระลึกตามลำดับของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีระดับสติปัญญาแตกต่างกัน. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุทธนิจ หุนทสาร. (2539). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของสตรีวัยหมดประจำเดือนเขตชนบทจังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (สาธารณสุขศาสตร์) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร
- สุธิภา แสนทอง. (2540). ตัวแปรที่สัมพันธ์กับการยอมรับเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเพื่อการเรียนการสอนของอาจารย์สถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (โสตทัศนศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- สุรกุล เจนอบรม. (2541). วิสัยทัศน์ผู้สูงอายุ และการศึกษานอกระบบสำหรับผู้สูงอายุไทย. กรุงเทพฯ : นิชนแอตเวอร์ไทซิงกรุ๊ป.
- เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ (2521). พฤติกรรมผู้นำทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. พิษณุโลก : ฝ่ายวิชาการมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อรพินท์ กายโรจน์. (2542). ผลกระทบของการรับรู้สมรรถนะของตนเอง และความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นต่อการปฏิบัติด้านสุขภาพของหญิงวัยกลางคนที่เป็นโรคความดันโลหิตสูง. วิทยานิพนธ์ พย.ม. (การพยาบาลผู้ใหญ่). สงขลา : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. ถ่ายเอกสาร.
- อภิรักษ์ณัฏฐ์ รัตนสุวัจน์. (2538). การเปรียบเทียบบริโภคนิสัย ความคาดหวังในผลของการสูบบุหรี่และความคาดหวังในความสามารถตนเองต่อการหยุดสูบบุหรี่ของคนงานในโรงงานแบตเตอรี่แห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (สาธารณสุขศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.

Ali, N.S. (1998). The hormone replacement therapy. Self-efficacy scale. *Journal of Advanced Nursing*. 28(5) : 1115 -1119.

Bandura, A. (1997). *Self-efficacy : The exercise of control*. New York : W.H. Freeman and Company.

Bandura, A. (1978b). Reflections on Self-efficacy. In S. Rachman (ed.), *Advances in Behavior Research and Therapy* 1 (237-269). Oxford : Pergamon Press.

- Bandura, A and D.H. Schunk. (1981,March). "Cultivating Competence, Self-Efficacy, and Intrinsic Interest Through Proximal Self-Motivation,". *Journal of Personality and Social Psychology*. 41: 586-598.
- Bandura, A. and D. Cervone. (1983,May). "Self-Evaluative and Self-Efficacy Mechanisms Governing the Motivational Effects of Goal System,". *Journal of Personality and Social Psychology*. 45 : 1017-1028.
- Bandura, Albert. (1986). *Social Foundations of Thought and Action : A Social Cognitive Theory*. New Jersey : Prentice-Hall.
- Bandura, A (1994). " Self-efficacy," *Encyclopedia of Human Behavior*.4 : 71-81.
- Bandura, Albert.(1977). *Social Learning Theory*. Englewood Cliffs, N.J. : Prentice Hall.
- Barling, J. and Abel,M.(1983)."Self-Efficacy Beliefs and Performance," *Cognitive Therapy and Research*.7 : 265-272.
- Barling, J.and Beattie,R (1983). *Self-Efficacy Beliefs and Sales Performance*. *Journal of Organizational Behavior Management*.5 : 41-51.
- Burkes,M. (1991). "Identifying and Relating Nurse' Attitudes Toward Computer Use,". *Computers in Nursing*. 9(5) : 190-200.
- Collin. J.L. (1985,July). "Self-Efficacy and Ability in Achievement Behavior,". *Dissertation Abstracts International*. 46 : 103-A.
- Conn,V.S. (1997). "Older woman : Social cognitive theory correlates of health behavior,". *Woman & Health*. 26(3) :71-85.
- Conn,V.S. (1998). "Older adults and exercise : Path analysis of self efficacy related constructs,". *Nursing Research*. 47(3) :180-188.
- Dewaltowski, D.A (1994) *Physical activity determinants : A social cognitive approach*. *Medicin & Science in Sport & Exercise*. 26 : 1395-1399.
- Eric, B.S. (1998). Factors related to computer use by teachers in classroom instruction [On-line]. Abstract from:UMI 1999 Item:AAT 9831651
- Feltz, D.L. (1982, April). "Path Analysis of the Causal Elements in Bandura's Theory of Self-Efficacy and Anxiety-Based Model of Avoidance Behavior,". *Journal of Personality and Social Psychology*. 42: 764-786.
- Geisert, P. ,and Futrell, M. (1990). *Teachers,Computers, and Curriculum: Microcomputer in the Classroom*. Boston:Allyn and Bacon.

- Hackett, G. and N.K. Campbell. (1987, June). "Task Self-Efficacy and Task Interest as a Function of Performance on a Gender-Neutral Task,". *Journal of Vocational Behavior*. 30: 203-215.
- Huang, S.C., and Chang, S.F. (1996). *Self efficacy of English as a second language Learner* : An example of four learners (CD-ROM). Abstract from : ProQuest File : Dissertation Abstracts International.
- Kate, M. (1991, Spring). The effects of characteristics on computer applications in instructions
Journal of Research on Computing in Education. 23 : 396-411.
- Krampf, S. and Robinson, S. (1984). " Managing nurses' attitudes toward computers,"
Nursing Management. 15(7):29, 32-34.
- Lee, C. and P. Bobko. (1994 ,March). "Self-Efficacy Beliefs Comparison of Five Measures,". *Journal of Applied Psychology*. 79: 364-369.
- Lent, Robert W., Brown, Steven D. and Larkin, Kevin C. (1984). "Relation of Self-Efficacy Expectations to Academic Achievement and Persistence,". *Journal of Counseling Psychology*. 31(3):356-362.
- Menchaca, Maria Denise. (1996). "The Influence of Self-Efficacy on Educational and Occupational Considerations and Plans of Mexican-American, Grade 12 Student,". *Dissertation Abstracts International*. 84:2881.
- Orem, D.E. (1995). *Nursing : Concepts of practice* 5th ed. St Louis : Mosby-Year Book.
- Oxford Rebecca and Shearin Jill. (1994). Language Learning Motivations : Expanding the Theoretical Framework. *The Modern Language Journal* 78: 12-28
- Pajares, Frank and Johnson, Magarat J. (1994, October). Confidence and Competence in Writing : The Role of Self-Efficacy, Outcome Expectancy, and Apprehension.
Research in the Teaching of English .28 :313-331
- Rother, M. et.al., (1990). " Woman use of information regarding hormone replacement Therapy," *Research in Nursing and Health*. 13: 355-366.
- Schunk, D.H. (1981 ,February). "Modeling and Attributional Effects on Children's Achievement : A Self-Efficacy Analysis,". *Journal of Educational Psychology*. 73: 548-556.

- Shell, Duane F.; Colvin, Carolyn and Bruning, Roger H. (1995) ." Self-Efficacy, Attribution and Outcome Expectancy Mechanisms in Reading and Writing Achievement : Grade-Level and Achievement-Level Differences," *Journal of Educational Psychology* 87: 386-398.
- Shell, Duane F.; Murph, C.Carloyn. and Bruning, Roger H. (1989). "Self-Efficacy and outcome expectancy mechanisms in reading and writing achievement," *Journal of Educational Psychology* 81: 91-100.
- Stewart, J.E.e al.,(1997). "Development of oral hygine self-efficacy and outcome expectancy quesionnaires." *Community Dentistry and Oral Epidemiolgy*.25,337-342.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

จดหมายติดต่อบริษัทความร่วมมือในการวิจัย

ที่ ทม 1012/ ๔๐ ๙ 3

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๔๔ กุมภาพันธ์ 2546

เรื่อง ขออนุญาตเพื่อพัฒนาเครื่องมือการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการแผนกฝึกอบรม ชมรมโอพีพีวาย

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม และแบบทดสอบ

เนื่องด้วย นางสาวพรทิพย์ อนุชาดิบุตร นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกจิตวิทยาพัฒนาการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง "ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนเอง และความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นกับความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ของผู้สูงวัยในชมรมโอพีพีวาย" โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประณต แก้วฉิม เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อพัฒนาเครื่องมือการวิจัย โดยขอให้สมาชิกชมรมโอพีพีวาย รุ่นที่ 27 เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามการรับรู้ความสามารถของตนเอง แบบสอบถามความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น และแบบทดสอบความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ ในระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ 2546

จึงเรียนมาเพื่อขออนุญาตให้ ได้โปรดพิจารณาให้ นางสาวพรทิพย์ อนุชาดิบุตร ได้เก็บข้อมูลในการทำปริญญานิพนธ์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์นภกรณ์ หะวานนท์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5618, 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 02-6159000 ต่อ 6728 มือถือ 09-6721751

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๙7 กุมภาพันธ์ 2546

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการแผนกฝึกอบรม ชมรมโอพีพีวาย

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม และแบบทดสอบ

เนื่องด้วย นางสาวพรทิพย์ อนุชาติบุตร นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกจิตวิทยาพัฒนาการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง "ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนเอง และความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นกับความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ของผู้สูงวัยในชมรมโอพีพีวาย" โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประณต แก้วนิม เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในกรณีนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอให้สมาชิกชมรมโอพีพีวาย รุ่นที่ 28 คอบแบบสอบถามการรับรู้ความสามารถของตนเอง แบบสอบถามความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น และแบบทดสอบความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ ในระหว่างเดือนมีนาคม - พฤษภาคม 2546

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางสาวพรทิพย์ อนุชาติบุตร ได้เก็บข้อมูลในการทำปริญญานิพนธ์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์นภาพร หะวานนท์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5618, 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 02-6159000 ต่อ 6728 มือถือ 09-6721751

A member of Point Asia Group

บริษัท ล็อกซ์เลย์ อินฟอร์เมชัน จำกัด
Loxley Information Co., Ltd.

971, 973 อาคารเพรสซิเดนทท์ทาวเวอร์ ชั้น 12 ถนนเพลินจิต แขวงลุมพินี เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330
971, 973 President Tower 12th Floor, Ploenchit Road, Lumpini, Pathumwan, Bangkok 10330, Thailand
Tel. 66-2263-8000 Fax : 66-2263-8110

82

เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 3 01 1 57242 9

วันที่ 20 มิถุนายน พ.ศ. 2546

เรื่อง อนุญาตให้พิมพ์เผยแพร่งานวิจัยสำหรับปริญญานิพนธ์

เรียน คุณพรทิพย์ อนุชาติบุตร

ตามที่ คุณพรทิพย์ อนุชาติบุตร นิสิตระดับปริญญาโท วิชาจิตวิทยาพัฒนาการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้ดำเนินการทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง "ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนเอง และความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น กับความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ของผู้สูงวัยในชมรมโอพีพีวาย" โดยที่ท่านได้มาทำวิจัยเก็บข้อมูลที่ชมรมโอพีพีวาย นั้น

ทางชมรม OPPY มีความยินดีเป็นอย่างยิ่งที่จะให้การสนับสนุน และอนุญาตให้พิมพ์เผยแพร่งานวิจัยที่เป็นข้อมูลของชมรมฯ สำหรับปริญญานิพนธ์ ของท่านได้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(สุธีรา จำลองคุณลักษณ์)

ผู้จัดการอาวุโสแผนกฝึกอบรม

ผู้ประสานงาน

คุณอรรัตน์ ทองจีน

โทร.0-2263-8168 โทรสาร. 0-2263-8110

ภาคผนวก ข
แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถาม

ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนเอง และความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นกับความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ของผู้สูงวัยในชมรมไอพีฟิวยาย

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของปริญญานิพนธ์ ระดับปริญญาโท สาขาจิตวิทยาพัฒนาการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร มีความมุ่งหมายที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนเอง และความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น กับความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ของผู้สูงวัยในชมรมไอพีฟิวยาย
2. ข้อคำถามทุกข้อไม่มีผลกระทบต่ตัวท่านแต่อย่างใด กรุณาอ่านและตอบคำถามทุกข้อตามความคิดเห็นของท่าน ซึ่งคำตอบนั้นไม่มีถูก ไม่มีผิด เพราะความคิดและการตัดสินใจของแต่ละคนย่อมไม่เหมือนกันดังนั้นขอให้ท่านตอบแบบสอบถามนี้ให้ตรงกับสภาพความเป็นจริงของท่านมากที่สุด คำตอบที่ได้รับนี้จะถือเป็นความลับเฉพาะเพื่อนำผลไปใช้ในการวิจัยทางวิชาการเท่านั้น
3. ถ้าท่านให้ข้อมูลอย่างถูกต้อง ครบถ้วนตามความคิดเห็นของท่านอย่างแท้จริงจะเป็นประโยชน์ต่องานวิจัยและผู้สูงวัยเป็นอย่างยิ่ง ผู้วิจัยขอขอบพระคุณที่ท่านให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีมา ณ โอกาสนี้

พรทิพย์ อนุชาติบุตร
ผู้วิจัย

แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว

คำชี้แจง ขอให้ท่านโปรดอ่านข้อความแล้วทำเครื่องหมาย / ลงในช่องว่างตามความเป็นจริงของท่าน หรือเติมคำในช่องว่างให้สมบูรณ์

1. เพศ

ชาย

หญิง

2. อายุปัจจุบัน

--

ปี

3. การศึกษาสูงสุดของท่าน

ต่ำกว่าปริญญาตรี

ปริญญาตรี

สูงกว่าปริญญาตรี

4. ท่านมีประสบการณ์ในการศึกษาคอมพิวเตอร์ด้วยตนเอง และ/หรือเข้าอบรมหลักสูตรระยะสั้นเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์

ไม่มี

มี

5. รุ่นที่.....ห้องเรียน.....เวลาเรียน.....

ชื่อ-นามสกุล.....

แบบสอบถามการรับรู้ความสามารถของตนเอง

คำชี้แจง ขอให้ท่านอ่านข้อความแต่ละข้อและพิจารณาว่าท่านมีความมั่นใจในการกระทำพฤติกรรมต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด โดยทำเครื่องหมาย / ลงในช่องว่างที่ตรงกับระดับความมั่นใจของท่าน

ข้อคำถาม	ระดับการรับรู้ความสามารถ				
	คิดว่าทำ ไม่ได้แน่	ไม่มั่นใจ ว่า จะทำได้	มั่นใจ ปานกลาง ว่าจะทำได้	ค่อนข้าง มั่นใจว่า ทำได้	มั่นใจว่า ทำได้แน่
	1	2	3	4	5
ท่านมีความมั่นใจว่าจะสามารถทำพฤติกรรมต่อไปนี้ได้มากน้อยเพียงใด					
1. แม้จะว่างเว้นจากการเรียนไปนานก็มั่นใจว่าจะเรียนรู้คอมพิวเตอร์ได้					
2. แม้ว่าจะไม่คุ้นเคยกับอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ก็มั่นใจว่าจะเรียนได้					
3. แม้ว่าจะมีอายุมากขึ้นก็มั่นใจว่า จะเรียนรู้ได้					
4. แม้จะมีความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์อยู่น้อย ก็มั่นใจว่าจะสามารถเรียนรู้การใช้งานคอมพิวเตอร์ได้					
5. แม้ความสามารถในการจำจะลดลง ก็มั่นใจว่าจะเรียนรู้ได้					
6. สามารถเรียนรู้ได้ แม้จะมีเสียงรบกวนในช่วงเวลาเรียน					
7. ถึงแม้จะเป็นเนื้อหาการเรียนคอมพิวเตอร์ในเรื่องใหม่ ก็มั่นใจว่าจะเรียนได้					
8. สามารถปฏิบัติตามขั้นตอนการใช้คอมพิวเตอร์ได้ แม้ว่าจะมีหลายขั้นตอน					
9. มั่นใจว่าจะเรียนรู้การใช้คอมพิวเตอร์ได้ แม้ว่าสายตาจะไม่ดี					
10. จะสามารถเข้าใจวิธีการใช้งานคอมพิวเตอร์ตามขั้นตอนที่เรียนรู้ได้					
11. จะสามารถฝึกปฏิบัติกับเครื่องคอมพิวเตอร์ได้อย่างถูกต้องตามขั้นตอนที่เรียนรู้ได้					
12. มั่นใจว่าจะเรียนรู้การใช้คอมพิวเตอร์ได้แม้ว่ามีข้อสงสัยคอมพิวเตอร์ไม่คล่อง					
13. มั่นใจว่าจะเรียนรู้ได้ แม้ว่าจะมีการใช้ศัพท์เทคนิคในการเรียนคอมพิวเตอร์บ้าง					

แบบสอบถามความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น

คำชี้แจง ในแต่ละข้อความต่อไปนี้ เป็นผลที่จะได้รับจากการเรียนคอมพิวเตอร์ บางข้อความท่านอาจคาดหวังมาก แต่ในบางข้อความท่านอาจคาดหวังน้อย ขอให้ท่านประมาณค่าผลที่จะได้รับให้ตรงกับระดับความคาดหวังของท่าน โดยทำเครื่องหมาย / ลงในช่องว่างที่ตรงกับระดับความคาดหวังของท่าน

ข้อคำถาม	ระดับความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น				
	น้อยที่สุด/ไม่คาดหวัง 1	น้อย 2	ปานกลาง 3	มาก 4	มากที่สุด 5
ท่านคาดหวังประโยชน์ด้านต่าง ๆ เหล่านี้มากน้อยเพียงใด หลังการเรียนคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต					
1. ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์					
2. ช่วยพิสูจน์ตนเองว่าสามารถเรียนรู้ได้					
3. เป็นพื้นฐานในการศึกษาคอมพิวเตอร์ขั้นสูงต่อไป					
4. ช่วยสร้างความมั่นใจในการใช้คอมพิวเตอร์มากขึ้น					
5. ทำให้มีวิธีการสื่อสารกับบุตรหลานที่อยู่ต่างประเทศได้สะดวกขึ้น					
6. ช่วยให้ปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสังคม					
7. ช่วยในการฝึกสมอง					
8. ช่วยทำให้เกิดความเพลิดเพลิน					
9. ช่วยพัฒนาตนเองให้มีความรู้เพิ่มขึ้น					
10. ช่วยให้ได้รับความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีสมัยใหม่					

แบบประเมินความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์

คำชี้แจง ขอให้ท่านโปรดอ่านและพิจารณาข้อความในแต่ละข้อ แล้วใส่เครื่องหมาย ○ ล้อมรอบตัวเลขหลังข้อความซึ่งตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

ระดับความสามารถ					
1	2	3	4	5	
การใช้งานคอมพิวเตอร์เบื้องต้น					
1	สามารถเปิดและปิดเครื่องคอมพิวเตอร์ได้ถูกวิธี	1	2	3	4 5
2	สามารถใช้เมาส์ควบคุมการทำงานบนหน้าจอคอมพิวเตอร์ได้	1	2	3	4 5
3	สามารถใช้ปุ่มต่างๆที่สำคัญของคีย์บอร์ดได้	1	2	3	4 5
การใช้บริการข้อมูลข่าวสารบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต					
4	สามารถใช้เว็บเบราว์เซอร์ในการอ่านข้อมูลข่าวสารบน World Wide Web	1	2	3	4 5
5	สามารถค้นหาข้อมูลที่ต้องการด้วย Search Engines ได้	1	2	3	4 5
6	สามารถจัดเก็บเว็บไซต์ที่ชื่นชอบเอาไว้ใน Favorite ได้	1	2	3	4 5
7	สามารถบันทึกรูปภาพที่ชื่นชอบไว้ใช้งานได้	1	2	3	4 5
8	สามารถสร้าง Connection เพื่อเชื่อมต่อขอใช้บริการจากผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตได้	1	2	3	4 5
การใช้บริการจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-mail)					
9	สามารถรับ-ส่งจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ผ่านอินเทอร์เน็ตได้อย่างมีประสิทธิภาพ	1	2	3	4 5
10	สามารถตอบจดหมายด้วยคำสั่ง Reply ได้	1	2	3	4 5
11	สามารถส่งต่อจดหมายด้วยคำสั่ง Forward ได้	1	2	3	4 5
12	สามารถสร้างสมุดจดที่อยู่อีเมลเพื่อประโยชน์ในการเรียกใช้งาน	1	2	3	4 5
13	สามารถส่งไฟล์เอกสารแนบไปกับจดหมายได้	1	2	3	4 5
14	สามารถลบจดหมายที่ไม่ต้องการแล้วได้	1	2	3	4 5

ระดับความสามารถ					
ต้องมีผู้แนะนำทีละขั้นตอน ต้องมีผู้แนะนำบางขั้นตอน ต้องดูตัวอย่างก่อนจึงจะทำได้ ทำได้เองแต่ต้องใช้เวลาคิดก่อน ทำได้ทันทีและถูกต้อง					
1	2	3	4	5	
<u>การส่งและรับการ์ดอวยพรอิเล็กทรอนิกส์ (E-Card)</u>					
15	สามารถส่งการ์ดอวยพรอิเล็กทรอนิกส์ไปยังผู้รับปลายทางได้				1 2 3 4 5
16	สามารถรับการ์ดอวยพรอิเล็กทรอนิกส์ที่ส่งมาทางอีเมลได้				1 2 3 4 5
<u>การบันทึกข้อมูลด้วยโปรแกรม (Microsoft Word)</u>					
17	สามารถบันทึกข้อมูลด้วยโปรแกรม Microsoft Word ได้				1 2 3 4 5
18	สามารถพิมพ์และแก้ไขข้อความในหน้าเอกสารได้				1 2 3 4 5
19	สามารถตกแต่งข้อความในเอกสารได้				1 2 3 4 5
20	สามารถย้ายและคัดลอกข้อความได้				1 2 3 4 5
21	สามารถนำตารางมาประกอบในหน้าเอกสารได้				1 2 3 4 5
22	สามารถสร้าง Header/Footer ได้				1 2 3 4 5
<u>การบริหารไฟล์ข้อมูลด้วยโปรแกรม Windows Explorer</u>					
23	สามารถสร้างโฟลเดอร์ขึ้นมาเพื่อจัดเก็บไฟล์ข้อมูลให้เป็นระเบียบได้				1 2 3 4 5
24	สามารถย้ายไฟล์ข้อมูลจากโฟลเดอร์หนึ่งไปยังอีกโฟลเดอร์หนึ่งได้				1 2 3 4 5
25	สามารถคัดลอกไฟล์ข้อมูลจากเครื่องคอมพิวเตอร์ไปเก็บในฟลอปปีดิสก์ได้				1 2 3 4 5
26	สามารถเปลี่ยนชื่อไฟล์ใหม่ได้ตามต้องการ				1 2 3 4 5
27	สามารถลบไฟล์ที่ไม่ต้องการได้				1 2 3 4 5
28	สามารถกู้ไฟล์ที่ลบไปแล้วกลับคืนมาจาก Recycle Bin ได้				1 2 3 4 5
29	สามารถลบไฟล์ที่อยู่ใน Recycle Bin ได้				1 2 3 4 5

วันที่.....ห้องเรียน.....เวลาเรียน.....

ชื่อ-นามสกุล.....

สำหรับผู้สอน

วันที่.....ห้องเรียน.....เวลาเรียน.....

ชื่อ-นามสกุลของผู้เรียน.....

แบบประเมินความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์

คำชี้แจง ขอให้ท่านโปรดอ่านและพิจารณาข้อความในแต่ละข้อ แล้วใส่เครื่องหมาย ○ ล้อมรอบตัวเลขหลังข้อความซึ่งตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

ระดับความสามารถ					
ต้องมีผู้แนะนำทีละขั้นตอน ต้องมีผู้แนะนำบางขั้นตอน ต้องดูตัวอย่างก่อนจึงจะทำได้ ทำได้เองแต่ต้องใช้เวลาคิดก่อน ทำได้ทันทีและถูกต้อง					
1	2	3	4	5	
<u>การใช้งานคอมพิวเตอร์เบื้องต้น</u>					
1	สามารถเปิดและปิดเครื่องคอมพิวเตอร์ได้ถูกวิธี				1 2 3 4 5
2	สามารถใช้เมาส์ควบคุมการทำงานบนหน้าจอคอมพิวเตอร์ได้				1 2 3 4 5
3	สามารถใช้ปุ่มต่างๆที่สำคัญของคีย์บอร์ดได้				1 2 3 4 5
<u>การให้บริการข้อมูลข่าวสารบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต</u>					
4	สามารถใช้เว็บเบราว์เซอร์ในการอ่านข้อมูลข่าวสารบน World Wide Web				1 2 3 4 5
5	สามารถค้นหาข้อมูลที่ต้องการด้วย Search Engines ได้				1 2 3 4 5
6	สามารถจัดเก็บเว็บไซต์ที่ชื่นชอบเอาไว้ใน Favorite ได้				1 2 3 4 5
7	สามารถบันทึกรูปภาพที่ชื่นชอบไว้ใช้งานได้				1 2 3 4 5
8	สามารถสร้าง Connection เพื่อเชื่อมต่อขอใช้บริการจากผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตได้				1 2 3 4 5
<u>การให้บริการจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-mail)</u>					
9	สามารถรับ-ส่งจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ผ่านอินเทอร์เน็ตได้อย่างมีประสิทธิภาพ				1 2 3 4 5
10	สามารถตอบจดหมายด้วยคำสั่ง Reply ได้				1 2 3 4 5
11	สามารถส่งต่อจดหมายด้วยคำสั่ง Forward ได้				1 2 3 4 5
12	สามารถสร้างสมุดจดที่อยู่อีเมลเพื่อประโยชน์ในการเรียกใช้งาน				1 2 3 4 5
13	สามารถส่งไฟล์เอกสารแนบไปกับจดหมายได้				1 2 3 4 5
14	สามารถลบจดหมายที่ไม่ต้องการแล้วได้				1 2 3 4 5

ระดับความสามารถ

ต้องมีผู้แนะนำทีละขั้นตอน ต้องมีผู้แนะนำบางขั้นตอน ต้องรู้ตัวอย่างก่อนจึงจะทำได้ ทำได้เองแต่ต้องใช้เวลาคิดก่อน ทำได้ทันทีและถูกต้อง

1

2

3

4

5

การส่งและรับการ์ดอวยพรอิเล็กทรอนิกส์ (E-Card)

15	สามารถส่งการ์ดอวยพรอิเล็กทรอนิกส์ไปยังผู้รับปลายทางได้	1	2	3	4	5
16	สามารถรับการ์ดอวยพรอิเล็กทรอนิกส์ที่ส่งมาทางอีเมลได้	1	2	3	4	5

การบันทึกข้อมูลด้วยโปรแกรม (Microsoft Word)

17	สามารถบันทึกข้อมูลด้วยโปรแกรม Microsoft Word ได้	1	2	3	4	5
18	สามารถพิมพ์และแก้ไขข้อความในหน้าเอกสารได้	1	2	3	4	5
19	สามารถตกแต่งข้อความในเอกสารได้	1	2	3	4	5
20	สามารถย้ายและคัดลอกข้อความได้	1	2	3	4	5
21	สามารถนำตารางมาประกอบในหน้าเอกสารได้	1	2	3	4	5
22	สามารถสร้าง Header/Footer ได้	1	2	3	4	5

การบริหารไฟล์ข้อมูลด้วยโปรแกรม Windows Explorer

23	สามารถสร้างโฟลเดอร์ขึ้นมาเพื่อจัดเก็บไฟล์ข้อมูลให้เป็นระเบียบได้	1	2	3	4	5
24	สามารถย้ายไฟล์ข้อมูลจากโฟลเดอร์หนึ่งไปยังอีกโฟลเดอร์หนึ่งได้	1	2	3	4	5
25	สามารถคัดลอกไฟล์ข้อมูลจากเครื่องคอมพิวเตอร์ไปเก็บในฟลอปปีดิสก์ได้	1	2	3	4	5
26	สามารถเปลี่ยนชื่อไฟล์ใหม่ได้ตามต้องการ	1	2	3	4	5
27	สามารถลบไฟล์ที่ไม่ต้องการได้	1	2	3	4	5
28	สามารถกู้ไฟล์ที่ลบไปแล้วกลับคืนมาจาก Recycle Bin ได้	1	2	3	4	5
29	สามารถลบไฟล์ที่อยู่ใน Recycle Bin ได้	1	2	3	4	5

ภาคผนวก ค

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือเรียงตามลำดับอักษร

1. อาจารย์ชญานุช ลักษณะวิจารณ์	อาจารย์ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประทีป จินนี่	อาจารย์สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
3. อาจารย์สมเกียรติ ทิพย์ทัศน์	อาจารย์ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวพรทิพย์ อนุชาติบุตร
วัน เดือน ปี เกิด	4 กุมภาพันธ์ 2521
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	708 ถ.เตชะวันช เขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร 10800
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	พนักงานบริษัทเอกชน
สถานที่ทำงาน	บริษัทยูไนเต็ด บรอดคาสติ้ง คอร์ปอเรชั่น จำกัด มหาชน
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ.2538	มัธยมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนศิลาจารพิพัฒน์
พ.ศ.2542	บธ.บ.(การตลาด) เกียรตินิยมอันดับหนึ่ง จากมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
พ.ศ.2546	กศ.ม.(จิตวิทยาพัฒนาการ) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร